

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Sjette Afdeling)

15. juli 2015¹

»Konkurrence — kartel — det europæiske marked for forspændingsstål — fastsættelse af priser, opdeling af markedet og udveksling af følsomme forretningsoplysninger — enkelt, kompleks og vedvarende overtrædelse — agentaftale — situation, hvor agentens ulovlige adfærd tilregnes kommittenten — kommittentens manglende kendskab til agentens ulovlige adfærd — deltagelse i en af overtrædelsens komponenter og kendskab til den samlede plan — retningslinjerne for beregning af bøder af 2006 — proportionalitet — princippet om individuelle straffe og sanktioner — fuld prøvelsesret«

I sag T-418/10,

voestalpine AG, Linz (Østrig),

voestalpine Wire Rod Austria GmbH, tidligere voestalpine Austria Draht GmbH, Sankt Peter-Freienstein (Østrig),

ved advokaterne A. Ablasser-Neuhuber, G. Fussenegger, U. Denzel, og M. Mayer,

sagsøgere,

mod

Europa-Kommissionen ved R. Sauer, V. Bottka og C. Hödlmayr, som befuldmægtigede, bistået af advokat R. Van der Hout,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation og ændring af Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål), som ændret ved Kommissionens afgørelse K(2010) 6676 endelig af 30. september 2010 og ved Kommissionens afgørelse K(2011) 2269 endelig af 4. april 2011,

har

RETTEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, S. Frimodt Nielsen (refererende dommer), og dommerne F. Dehousse og A.M. Collins,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 2. oktober 2014,

¹ — Processprog: tysk.

afsagt følgende

Dom

Tvistens genstand

- 1 Nærværende søgsmål er anlagt til prøvelse af Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål) (herefter »den oprindelige afgørelse«), hvorved der blev pålagt et kartel mellem leverandører af forspændingsstål, som havde deltaget i fastsættelse af kvoter, fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger vedrørende pris, mængde og kunder på europæisk, regionalt og nationalt plan, sanktioner.
- 2 Europa-Kommissionen adresserede den oprindelige afgørelse til:
 - ArcelorMittal SA
 - ArcelorMittal Wire France SA
 - ArcelorMittal Fontaine SA
 - ArcelorMittal Verderio Srl
 - Emesa-Trefilería, SA (herefter »Emesa«)
 - Industrias Galycas, SA (herefter »Galycas«)
 - ArcelorMittal España, SA
 - Trenzas y Cables de Acero PSC, SL (herefter »Tyrsa«)
 - Trefilerías Quijano, SA (herefter »TQ«)
 - Moreda-Riviere Trefilerías, SA (herefter »MRT«)
 - Global Steel Wire, SA (herefter »GSW«)
 - Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA (herefter »Socitrel«)
 - Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA (herefter »Companhia Previdente«)
 - voestalpine Austria Draht GmbH, nu voestalpine Wire Rod Austria GmbH, den anden sagsøger (herefter »Austria Draht«)
 - voestalpine AG, den første sagsøger
 - Fapricela Industria de Trefilaria, SA (herefter »Fapricela«)
 - Proderac – Productos Derivados del Acero, SA (herefter »Proderac«)
 - Westfälische Drahtindustrie GmbH (herefter »WDI«)

- Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft GmbH & Co. KG (herefter »WDV«)
 - Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG (herefter »Pampus«)
 - Nedri Spanstaal BV (herefter »Nedri«)
 - Hit Groep BV
 - DWK Drahtwerk Köln GmbH og Saarstahl AG (herefter samlet »DWK«)
 - Ovako Hjulbro AB
 - Ovako Dalwire Oy AB
 - Ovako Bright Bar AB
 - Rautaruukki Oyj
 - Italcables SpA (herefter »ITC«)
 - Antonini SpA
 - Redaelli Tecna SpA (herefter »Redaelli«)
 - CB Trafilati Acciai SpA (herefter »CB«)
 - ITAS – Industria Trafiliera Applicazioni Speciali SpA (herefter »Itas«)
 - Siderurgica Latina Martin SpA (herefter »SLM«)
 - Ori Martin SA
 - Emme Holding SpA (tidligere og derefter på ny benævnt Trafilerie Meridionali SpA, herefter »Trame«).
- 3 Den oprindelige afgørelse er blevet ændret af Kommissionen to gange.
- 4 For det første vedtog Kommissionen den 30. september 2010 afgørelse K(2010) 6676 endelig om ændring af den oprindelige afgørelse (herefter »den første ændringsafgørelse«). Den første ændringsafgørelse bevirkede i det væsentlige en nedsættelse af størrelsen af de bøder, som var blevet pålagt følgende selskaber: ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine og ArcelorMittal Wire France, ArcelorMittal España, WDI og WDV.
- 5 Den første ændringsafgørelse var rettet til samtlige adressater for den oprindelige afgørelse.
- 6 For det andet vedtog Kommissionen den 4. april 2011 afgørelse K(2011) 2269 endelig om ændring af den oprindelige afgørelse (herefter »den anden ændringsafgørelse«). Den anden ændringsafgørelse bevirkede i det væsentlige en nedsættelse af størrelsen af de bøder, som var blevet pålagt følgende selskaber: dels ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine og ArcelorMittal Wire France, dels SLM og Ori Martin. Kun disse selskaber var adressater for den anden ændringsafgørelse.
- 7 Alle de selskaber, som har anlagt sag til prøvelse af den oprindelige afgørelse, har i givet fald på Rettens initiativ modtaget den anden ændringsafgørelse.

- 8 Voestalpine og Austria Draht er af Retten blevet forespurgt om de konsekvenser, som disse ændringer af den oprindelige afgørelse kan have for indholdet af deres argumentation, og har haft mulighed for at ændre deres påstande for at tage hensyn til disse eventuelle konsekvenser.
- 9 Den oprindelige afgørelse, som ændret ved den første ændringsafgørelse og ved den anden ændringsafgørelse, udgør således med henblik på dette søgsmål »den anfægtede afgørelse«.
- 10 Der er blevet anlagt 28 søgsmål til prøvelse af den oprindelige afgørelse, den første ændringsafgørelse, den anden ændringsafgørelse eller de skrivelser, som Kommissionen har fremsendt som følge af begæringer fra visse af adressaterne for den oprindelige afgørelse vedrørende en revurdering af deres betalingsevne (sag T-385/10, ArcelorMittal Wire France m.fl. mod Kommissionen, sag T-388/10, Productos Derivados del Acero mod Kommissionen, sag T-389/10, SLM mod Kommissionen, sag T-391/10, Nedri Spanstaal mod Kommissionen, sag T-393/10, Westfälische Drahtindustrie m.fl. mod Kommissionen, sag T-398/10, Fapricela mod Kommissionen, sag T-399/10, ArcelorMittal España mod Kommissionen, sag T-406/10, Emesa-Trefilería og Industrias Galycas mod Kommissionen, sag T-413/10, Socitrel mod Kommissionen, sag T-414/10, Companhia Previdente mod Kommissionen, sag T-418/10, voestalpine og voestalpine Wire Rod Austria mod Kommissionen, sag T-419/10, Ori Martin mod Kommissionen, sag T-422/10, Trafilerie Meridionali mod Kommissionen, sag T-423/10, Redaelli Tecna mod Kommissionen, sag T-426/10, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-427/10, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-428/10, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, sag T-429/10, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-436/10, Hit Groep mod Kommissionen, sag T-575/10, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-576/10, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-577/10, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, sag T-578/10, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-438/12, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-439/12, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-440/12, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-441/12, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, og sag T-409/13, Companhia Previdente og Socitrel mod Kommissionen).

Tvistens baggrund

I – *Den sektor, som er genstand for proceduren*

A – *Produktet*

- 11 Det kartel, som Kommissionen har pålagt sanktioner, vedrørte forspændingsstål. Dette udtryk omfatter metaltråd og snoet afstivningstråd og bl.a. dels stål til forspændt beton, som anvendes til opførelse af balkoner, piloteringspæle eller rør, dels stål til efterspændt beton, som anvendes til industribyggeri, til underjordiske bygværker eller til opførelse af broer (anden betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 12 Sortimentet af produkter i forspændingsstål omfatter flere typer enkeltråd (eksempelvis glat, skinnende eller galvaniseret, trykt, rillet) samt flere former for snoet tråd (eksempelvis skinnende, trykt, beklædt med polyethylen eller metal). Snoet tråd i forspændingsstål består af tre eller syv tråde. Forspændingsstål sælges i flere diametre. Særlig snoet tråd, dvs. galvaniseret eller overbetrukket – smurt eller vokset – og vanter, dvs. betrukket galvaniseret snoet tråd og galvaniseret tråd, som anvendes til opførelse af broer, er imidlertid ikke blevet taget i betragtning af Kommissionen (tredje og fjerde betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 13 Det angives også i den anfægtede afgørelse, at der i flere lande gælder et krav om, at de nationale myndigheder udsteder en teknisk godkendelse. Certificeringsprocedurerne tager ca. seks måneder (femte betragtning til den anfægtede afgørelse).

B – Udbudsstrukturen

- 14 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at kartelmedlemmerne samlet kontrollerede ca. 80% af afsætningen i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). I de fleste af landene var flere af de største producenter repræsenteret parallelt med enkelte lokale producenter. Størstedelen af disse største producenter var en del af metal-koncerner, som også fremstiller snoet afstivningstråd, der indgår i fremstillingen af forspændingsstål, og som udgør den største omkostning i den forbindelse. De ikke-integrerede virksomheder var nødt til at købe deres egne råmaterialer på markedet, mens de integrerede virksomheder i almindelighed modtog forsyninger inden for deres koncern. Under hele den i den anfægtede afgørelse konstaterede kartelperiode meldte industrien om betydelig og varig overkapacitet med hensyn til forspændingsstål (98. og 99. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 15 I 2001 udgjorde værdien af afsætningen af forspændingsstål i EØS ca. 365 mio. EUR for en samlet mængde på næsten 600 000 ton i samme år. 20-25% af dette salg udgjordes af tråd af forspændingsstål, og 75-80% udgjordes af snoet tråd af forspændingsstål, idet disse gennemsnit varierede fra land til land. Italien var det land, hvor forbruget af forspændingsstål var størst (ca. 28% af salget af forspændingsstål i EØS). Andre lande med et højt forbrug var Spanien (16%), Nederlandene, Frankrig, Tyskland og Portugal (8-10% hver) (100. betragtning til den anfægtede afgørelse).

C – Efterspørgselsstrukturen

- 16 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at efterspørgselsstrukturen med hensyn til forspændingsstål var meget heterogen. Producenter af præfabrikerede byggematerialer og specialiserede ingeniørvirksomheder anvendte forspændingsstål, eksempelvis i konstruktioner til stabilisering af bygninger eller broer. Kundekredsen bestod af et meget lille antal store kunder – eksempelvis Addtek International Oy AB (herefter »Addtek«), nu Consolis Oy AB, som stod for 5-10% af forbruget af forspændingsstål i Den Europæiske Union – og et stort antal mindre kunder (101. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 17 Forretningspraksis varierede fra medlemsstat til medlemsstat. Producenterne af forspændingsstål og deres kunder indgik ofte rammeaftaler på seks eller tolv måneder. Afhængig af efterspørgslen bestilte kunderne mængder inden for det aftalte volumintinterval til den aftalte pris. Kontrakterne blev jævnlige forlænget efter andre forhandlinger (103. betragtning til den anfægtede afgørelse).

D – Samhandelen i Den Europæiske Union og i EØS

- 18 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at afsætningsvolumen for forspændingsstål i løbet af den af kartellet omhandlede periode viser, at samhandelen mellem EU-medlemsstaterne var omfattende. Forspændingsstål blev fremstillet og markedsført i hele EØS (104. betragtning til den anfægtede afgørelse).

II – Voestalpine og Austria Draht

- 19 Austria Draht er en østrigsk producent af snoet tråd. Fra den 24. februar 1988 til den 3. december 2002 var 95% af selskabets kapital ejet af Voest-Alpine Stahl Gesellschaft GmbH og 5% af Donauländische Baugesellschaft GmbH. Voestalpine Bahnsysteme GmbH, den fuldstændige retssuccessor til Voest-Alpine Stahl Gesellschaft, erhvervede efter en intern omstrukturering den 3. december 2002 99,95% af selskabskapitalen i Austria Draht. Såvel Voest-Alpine Stahl Gesellschaft som voestalpine Bahnsysteme er 100%-ejede datterselskaber af det østrigske selskab voestalpine (44. og 45. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 20 I Italien overdrog Austria Draht salget af forspændingsstål til en agent, det italienske selskab Studio Crema CAP Srl (herefter »Studio Crema«), som blev drevet og repræsenteret af G. Denne person havde ikke bemyndigelse til at underskrive kontrakter, der blev indgået med Austria Drahts kunder, idet disse kontrakter altid blev indgået direkte af Austria Draht (46. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 21 I løbet af skatteåret fra 1. april 2001 til den 31. marts 2002 havde voestalpine en omsætning på ca. 18,27 mio. EUR inden for EØS i sektoren for forspændingsstål, som Kommissionen tog i betragtning. Denne omsætning fulgte alene af salg foretaget af Austria Draht. I løbet af skatteåret fra den 1. april 2009 til den 31. marts 2010 udgjorde voestalpines samlede omsætning på verdensplan 8,55 mia. EUR (47. betragtning til den anfægtede afgørelse).

III – *Den administrative procedure*

- 22 Den 9. januar 2002 videresendte Bundeskartellamt (den tyske konkurrencemyndighed) dokumenter vedrørende en sag, der verserede for en lokal tysk arbejdsret, og som vedrørte afskedigelsen af en tidligere ansat i WDI, til Kommissionen. Denne ansatte påstod at have været involveret i en overtrædelse af artikel 101 TEUF vedrørende forspændingsstål. I denne forbindelse redegjorde han for de involverede virksomheder og gav de første oplysninger om overtrædelsen (105. betragtning til den anfægtede afgørelse).

A – Den første anmodning om bødenedsættelse og bødefritagelse, som er fremsat af DWK, og som blev imødekommet

- 23 Den 18. juni indgav DWK et memorandum til Kommissionen vedrørende en overtrædelse af artikel 101 TEUF i forbindelse med forspændingsstål, der involverede DWK og andre virksomheder. I den forbindelse præciserede DWK, at selskabet håbede at kunne være omfattet af Kommissionens meddelelse af 19. februar 2002 om bødefritagelse og bødenedsættelse i kartelsager (EFT C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen«) (106. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 24 Den 3. juli 2002 mødtes repræsentanter for DWK med Kommissionen og drøftede proceduren for samarbejde. Den 19. juli 2002 indrømmede Kommissionen DWK en betinget bødefritagelse i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 8, litra b), henset til, at selskabet var den første til at fremlægge beviser, der ville gøre det muligt for Kommissionen at fastslå en overtrædelse af artikel 101 TEUF vedrørende et angiveligt kartel mellem producenter af forspændingsstål i hele EU (107. betragtning til den anfægtede afgørelse).

B – Kontrolundersøgelser og begæringer om oplysninger

- 25 Den 19. og den 20. september 2002 gennemførte Kommissionen kontrolundersøgelser i lokalerne hos bl.a. DWK, WDI, Nedri, Tréfileurope, Tycsa, Redaelli, CD, Itas, ITC, SLM og Edilsider (selskabet tilhørende en salgsgent for Tréfileurope Italia Srl, nu ArcelorMittal Verderio) såvel som hos deres respektive datterselskaber eller hermed forbundne virksomheder i henhold til artikel 14, stk. 2 og 3, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, Første forordning om anvendelse af bestemmelserne i [...] [artikel] [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 1959-1962, s. 81) (108. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 26 Fra den 19. september 2002 fremsendte Kommissionen flere begæringer om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 og i henhold til artikel 18 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [...] artikel [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003 L 1, s. 1) til de virksomheder, der var adressater for den oprindelige afgørelse, til deres

moderselskaber, til andre virksomheder, til visse personer (en pensioneret ansat hos Redaelli og dernæst rådgiver i kommercielle forhold og en salgsagent for Tréfileurope Italia via Edilsider) og til visse erhvervssammenslutninger (109. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 27 Den 7. og den 8. juni 2006 gennemførte Kommissionen en kontrolundersøgelse i henhold til artikel 20 i forordning nr. 1/2003 i lokalerne (»studio«) hos et familiemedlem til en tidligere medarbejder hos Redaelli (114. betragtning til den anfægtede afgørelse).

C – Andre anmodninger om bødenedsættelse og Kommissionens svar

- 28 Blandt adressaterne for den anfægtede afgørelse indgav visse selskaber, såsom ITC, Nedri, SLM, Redaelli og WDI, officielle anmodninger om bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen. Tycsa bekræftede, at der var tale om konkurrencebegrænsende arrangementer, men anmodede ikke om bødenedsættelse (110. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 29 ITC anmodede om bødenedsættelse den 21. september 2002, idet selskabet fremlagde samtidige beviser vedrørende de møder, der var blevet afholdt mellem producenterne af forspændingsstål i perioden 1979 til 2002. Den 11. november 2002 afgav selskabet også en virksomhedserklæring. Den 10. januar 2003 indrømmede Kommissionen ITC en midlertidig nedsættelse af bødens størrelse på 30-50% på den betingelse, at selskabet fortsat overholdt betingelserne fastsat i samarbejdsmeddelelsens punkt 21 (111. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 30 Den 17. oktober 2002 besvarede Tycsa en begæring om oplysninger, idet selskabet erkendte de faktiske omstændigheder og fremlagde beviser, som belastede det. Den 21. oktober 2002 fremlagde Redaelli i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger beviser, som belastede det, og den 20. marts 2003 anmodede selskabet officielt om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 23. oktober 2002 fremlagde Nedri i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger beviser, samtidig med at selskabet anmodede om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 30. oktober 2002 anmodede SLM i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger om nedsættelse af bødens størrelse. Den 4. november 2002 og derefter den 6. marts 2003 og den 11. juni 2003 fremlagde Tréfileurope selvinkriminerende oplysninger som besvarelse på en begæring om oplysninger og afgav også en virksomhedserklæring med henblik på at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 17. marts 2004 besvarede Galycas en begæring om oplysninger, idet selskabet erkendte de faktiske omstændigheder og afgav visse selvinkriminerende erklæringer. Den 19. maj 2004 afgav WDI en virksomhedserklæring med henblik på at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 28. juni 2007 indgav ArcelorMittal i forbindelse med anden kontakt med Kommissionen en anmodning om bødenedsættelse, der hovedsageligt indeholdt samtidige håndskrevne notater fra en tidligere ansat i Emesa, som dækkede perioden fra 1992 til 2002 (112. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 31 Efter anmodningerne om bødenedsættelse tilstillede Kommissionen ArcelorMittal, Nedri og WDI en skrivelse dateret den 19. september 2008, hvorved den oplyste selskaberne om, at det ikke var muligt at indrømme en bødefritagelse, og om, at den havde til hensigt i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 26 at anvende en nedsættelse af bødens størrelse inden for de grænser, der er fastsat i denne meddelelses punkt 23, litra b). Samme dag tilstillede Kommissionen også Redaelli og SLM en skrivelse, hvorved den afslog deres anmodning om bødenedsættelse (113. betragtning til den anfægtede afgørelse).

D – Indledning af proceduren og klagepunktsmeddelelsen

- 32 Den 30. september 2008 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse, som den tilstillede 20 selskaber, herunder voestalpine og Austria Draht.

- 33 Alle adressaterne for klagepunktsmeddelelsen afgav skriftlige bemærkninger som svar på de af Kommissionen formulerede klagepunkter.

E – Aktindsigt, høring og betalingsevne

- 34 Adressaterne for klagepunktsmeddelelsen kunne få aktindsigt i Kommissionens sagsakter i form af en kopi på en dvd. Parallelt hermed modtog selskaberne også en liste over de dokumenter, der er indeholdt i undersøgelsens sagsakter, og som angiver, i hvilket omfang hvert dokument er tilgængeligt. Selskaberne blev oplyst om, at dvd'en gav dem fuld adgang til alle de dokumenter, som Kommissionen havde kunnet indhente i løbet af undersøgelsen, med undtagelse af de dokumenter eller dele af dokumenter, der indeholdt forretningshemmeligheder og andre fortrolige oplysninger. Aktindsigt i dokumenter vedrørende bødenedsættelsen blev givet i Kommissionens lokaler.
- 35 Der blev afholdt en høring den 11. og den 12. februar 2009. Alle de virksomheder, som er adressater for klagepunktsmeddelelsen, med undtagelse af HIT Groep, Emesa og Galycas, deltog heri.
- 36 14 virksomheder påberåbte sig også manglende betalingsevne som omhandlet i punkt 35 i retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne af 2006«). De fremsatte begrundelser til støtte for denne begæring.

F – Supplerende begæring om oplysninger

- 37 Kommissionen fremsendte herefter begæring om oplysninger til GSW, MRT, Tyrsa, TQ, Companhia Previdente og Socitrel for at kaste lys over visse punkter vedrørende bl.a. deres virksomhedsstruktur. Disse selskaber besvarede begæringerne i perioden fra den 6. marts til den 15. april 2009.
- 38 Kommissionen fremsendte også begæring om oplysninger til alle adressaterne for den oprindelige afgørelse med henblik på fastlæggelse af værdien af afsætningen af de relevante produkter og koncernernes omsætninger. Alle adressaterne besvarede disse begæring.

IV – Den anfægtede afgørelse

- 39 Den anfægtede afgørelse vedrører et kartel mellem leverandører af forspændingsstål, som deltog i fastsættelse af kvoter, fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger vedrørende pris, mængde og kunder på europæisk (club Zurich, club Europe, [...]) nationalt og regionalt plan (club Italia, club España). Det fremgår af første betragtning til den anfægtede afgørelse, at disse virksomheder således begik en enkelt og vedvarende overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og fra den 1. januar 1994 af EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. Den ulovlige adfærd fandt sted mindst fra begyndelsen af 1984 og varede ved indtil den 19. september 2002.
- 40 Undersøgelsen omfattede 18 virksomheder. 122.-133. betragtning til den anfægtede afgørelse indeholder en generel beskrivelse af de kartelarrangementer, som var genstand for proceduren, der gengives nedenfor i præmis 67 ff.
- 41 Voestalpine og Austria Draht blev begge holdt ansvarlige for deres deltagelse i kartellet i perioden fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002 (den anfægtede afgørelses artikel 1).
- 42 Voestalpine og Austria Draht blev for denne overtrædelse in solidum pålagt en bøde på 22 mio. EUR (den anfægtede afgørelses artikel 2).

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 43 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 15. september 2010 har voestalpine og Austria Draht anlagt denne sag.
- 44 Ved afgørelse af 29. oktober 2010 har Retten (Første Afdeling) oplyst sagsøgerne om, at de havde mulighed for at ændre deres anbringender og påstande for at tage hensyn til de ændringer, der er indført ved den første ændringsafgørelse.
- 45 Voestalpine og Austria Draht har ikke fremsat bemærkninger til den første ændringsafgørelse i forbindelse med deres replik, der blev indleveret den 1. juni 2011.
- 46 Retten har ved afgørelse af 6. juni 2011 anmodet Kommissionen om at fremlægge dokumenter.
- 47 Den 29. juni 2011 har Kommissionen fremsendt den anden ændringsafgørelse.
- 48 Den 1. august 2011 har voestalpine og Austria Draht fremsat deres bemærkninger til den anden ændringsafgørelse.
- 49 Den 14. oktober 2011 har voestalpine og Austria Draht fremlagt en skrivelse, som blev vedlagt sagens akter den 8. november 2011, hvori de, idet de har støttet sig på artikel 66, stk. 2, i Rettens procesreglement af 2. maj 1991, har vedlagt dokumenter, der indeholder nye beviser til støtte for de redegørelser, som er fremsat i stævningen.
- 50 Der er bl.a. tale om erklæringer, som først er blevet udfærdiget og fremsendt efter indleveringen af replikken, og hvori en repræsentant for Redaelli, en repræsentant for SLM og en repræsentant for ITC har anført, at G. ikke repræsenterede sagsøgerne på møderne i club Italia.
- 51 I ovennævnte skrivelse af 14. oktober 2011 har voestalpine og Austria Draht ligeledes anmodet om vedtagelse af en foranstaltning om bevisoptagelse som omhandlet artikel 68, stk. 1, i procesreglementet af 2. maj 1991 med henblik på, at de nævnte repræsentanter for Redaelli og SLM blev hørt som vidner.
- 52 Den skriftlige procedure blev oprindeligt afsluttet den 20. oktober 2011, da Kommissionen indleverede duplik på processproget samt bemærkninger til det af voestalpine og Austria Draht fremførte vedrørende den anden ændringsafgørelse.
- 53 Den 24. november 2011 har Kommissionen fremsat bemærkninger til voestalpines og Austria Drahts skrivelse af 14. oktober 2011, der blev tilført sagens akter den 8. november 2011, og som havde ført til en genåbning af den skriftlige procedure.
- 54 Den 24. februar 2012 har Kommissionen indgivet et korrigerende til duplikken.
- 55 Efter at sammensætningen af Rettens afdelinger er blevet ændret med virkning fra den 23. september 2013, er den refererende dommer blevet tilknyttet Sjette Afdeling, og den foreliggende sag er følgelig blevet tildelt denne afdeling.
- 56 Den foreløbige rapport som omhandlet i artikel 52, stk. 2, i procesreglementet af 2. maj 1991 er blevet forelagt Sjette Afdeling den 19. marts 2014.
- 57 Den 28. april 2014 har Retten som led i de foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, der er omhandlet i artikel 64 i Rettens procesreglement af 2. maj 1991, anmodet parterne om at besvare en række spørgsmål og Kommissionen om at fremlægge dokumenter, herunder en kopi af de sagsakter, som blev fremsendt til sagsøgerne under den administrative procedure.

- 58 Den 13. juni 2014 har sagsøgerne besvaret disse anmodninger.
- 59 Den 16. juli 2014 har Retten som led i foranstaltninger om bevisoptagelse vedtaget i medfør af artikel 65 i Rettens procesreglement af 2. maj 1991 pålagt Kommissionen at fremlægge de dokumenter, som den havde afvist at fremlægge som besvarelse af foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, vedtaget den 28. april 2014.
- 60 Den 23. juli 2014 har Kommissionen fremlagt de ønskede dokumenter, som sagsøgerne har fået adgang til inden retsmødet.
- 61 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret de skriftlige og mundtlige spørgsmål fra Retten i retsmødet den 2. oktober 2014.
- 62 Voestalpine og Austria Draht har nedlagt følgende påstande:
- Den anfægtede afgørelse annulleres.
 - Mere subsidiært nedsættes den bøde, som sagsøgerne er blevet pålagt, og som er fastsat i den anfægtede afgørelses artikel 2.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 63 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse i det hele.
 - Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

- 64 Voestalpine og Austria Draht har i det væsentlige anfægtet, at Kommissionen har pålagt dem en bøde på 22 mio. EUR for at have deltaget i en enkelt, kompleks og vedvarende overtrædelse, dvs. »i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål« på det indre marked (herefter »kartellet« eller »den enkelte overtrædelse«), der for så vidt angår sagsøgerne består i:
- dels og navnlig Austria Drahts deltagelse i club Italia, en af kartellets regionale aftaler via selskabets agent i Italien, G., der ligeledes arbejdede for et andet medlem af kartellet (CB)
 - dels Austria Drahts sporadiske deltagelse, som er godtgjort af klare indicier, i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, hvorved selskabet fik kendskab til denne del af kartellet på et tidligt tidspunkt.
- 65 Sagsøgerne har i denne forbindelse med det første anbringende anfægtet, at kommittenten er blevet tilregnet den kritisable adfærd, som er udvist af Austria Drahts agent i Italien, med den begrundelse, at en sådan tilregning er i strid med artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, og med det andet anbringende konstateringen af, at Austria Draht har deltaget i en enkelt overtrædelse. Austria Draht har således på intet tidspunkt haft kendskab til den kritisable adfærd, som selskabets agent har udvist i forbindelse med club Italia, og selskabet har desuden altid været uvidende om kartellets paneuropæiske dimension. Austria Draht har aldrig været forbundet med kartellets paneuropæiske arrangementer, som det under alle omstændigheder altid har taget afstand fra.

66 Disse bemærkninger vedrørende den enkelte overtrædelse har foranlediget sagsøgerne til med det tredje anbringende at bestride bøden og størrelsen heraf. Sagsøgerne har navnlig gjort gældende, at bøden er uforholdsmæssig, eftersom de ikke havde kendskab til den kritisable adfærd, der blev udvist af Austria Drahts agent i Italien (club Italia), og at de ikke havde deltaget i andre komponenter af kartellet (club Zurich, club Europe, club España, tildelingen af kunden Addtek, [...]). Den værdi af afsætningen, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af bødens størrelse, kan dermed under alle omstændigheder ikke være værdien af sagsøgernes europæiske afsætning af forspændingsstål.

A – Indledende bemærkninger

1. Indholdet af den anfægtede afgørelse

67 Det fremgår af den anfægtede afgørelses artikel 1, at voest Alpine og Austria Draht har tilsidesat artikel 101 TEUF og fra den 1. januar 1994 EØS-aftalens artikel 53, idet de fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002 deltog »i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål på det indre marked og fra den 1. januar 1994 inden for EØS«.

a) Kartellets komponenter og karakteriseringen af den enkelte overtrædelse

68 I 122. betragtning til den anfægtede afgørelse beskrives kartellet som »et paneuropæisk arrangement, der består i en såkaldt Zürich-fase og en såkaldt europæisk fase og/eller i nationale/regionale arrangementer alt efter omstændighederne«. 123.-135. betragtning til den anfægtede afgørelse beskriver kort disse forskellige aftaler og former for samordnet praksis, som derefter fremstilles detaljeret og bedømmes i forhold til artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53.

69 Kartellet består kort sagt af følgende arrangementer:

- Club Zurich, dvs. den første fase i den paneuropæiske aftale. Denne aftale varede fra den 1. januar 1984 til den 9. januar 1996 og omhandlede kvoter pr. land (Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Østrig og Benelux), fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger. Medlemmer heraf var Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK og Redaelli, der repræsenterede flere italienske virksomheder i det mindste fra 1993 og 1995, som derefter fik følgeskab af Emesa i 1992 og Tycsa i 1993.
- Club Italia, et nationalt arrangement, der varede fra den 5. december 1995 til den 19. september 2002. Denne aftale omhandlede fastsættelse af kvoter for Italien samt eksport fra dette land til resten af Europa. Dens medlemmer var de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas, som efterfølgende fik følgeskab af Tréfileurope og Tréfileurope Italia (den 3.4.1995), SLM (den 10.2.1997), Trame (den 4.3.1997), Tycsa (den 17.12.1996), DWK (den 24.2.1997) og Austria Draht (den 15.4.1997).
- Aftalen vedrørende syd, et regionalt arrangement, som blev forhandlet og indgået i 1996 af de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas med Tycsa og Tréfileurope med henblik på fastlæggelse af omfanget af hver deltagers tilstedeværelse i landene i syd (Belgien, Spanien, Frankrig, Italien og Luxembourg) og påtagelse af ansvaret for at forhandle samtlige kvoter med de andre producenter fra Nordeuropa.
- Club Europe, dvs. den anden fase af den paneuropæiske aftale. Denne aftale blev indgået i maj 1997 af Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa (benævnt »de permanente medlemmer« eller »de seks producenter«) og ophørte i september 2002. Aftalen havde til formål at overvinde krisen i club Zurich, at dele nye kvoter (beregnet for perioden fra fjerde kvartal 1995 til første kvartal 1997), fordele kunder og fastsætte priser. De seks producenter aftalte regler for koordinering, som

omfattede udnævnelse af koordinatorene med ansvaret for gennemførelse af arrangementer for flere lande og for koordineringen med andre interesserede virksomheder, som var aktive i de berørte lande, eller vedrørende de samme kunder. Deres repræsentanter mødtes regelmæssigt på forskellige niveauer med henblik på at overvåge gennemførelsen af arrangementerne. De udvekslede følsomme forretningsoplysninger. I tilfælde af en afvigelse i forhold til den aftalte adfærd blev der anvendt en ordning med kompensation.

- Koordineringen af kunden Addtek. Inden for rammerne af dette paneuropæiske arrangement fandt der også bilaterale (eller multilaterale) kontakter sted mellem de seks producenter, hvortil lejlighedsvis sluttede sig de italienske producenter, og Fundia, og de deltog i fastsættelse af priser og tildeling af kunder på ad hoc basis, hvis de havde interesse heri. Tréfileurope, Nedri, WDI, Tyrsa, Emesa, CB og Fundia koordinerede f.eks. samtlige priser og mængder for kunden Addtek. Disse projekter vedrørte primært Finland, Sverige og Norge, men også Nederlandene, Tyskland, de baltiske stater og Central- og Østeuropa.
 - Drøftelserne mellem club Europe og club Italia. I perioden fra i det mindste september 2000 til september 2002 mødtes de seks producenter, ITC, CB, Redaelli, Itas og SLM regelmæssigt med det mål at integrere de italienske virksomheder i club Europe som permanente medlemmer. De italienske virksomheder ønskede at øge den italienske kvote i Europa, mens club Europe ønskede at bevare status quo. Med henblik herpå blev der afholdt møder i club Italia for at fastlægge en fælles holdning, møder i club Europe for at undersøge denne holdning og for at fastlægge club Europes egen holdning og møder mellem club Europe og italienske repræsentanter for at fordele den italienske kvote vedrørende et specifikt marked. De involverede virksomheder udvekslede følsomme forretningsoplysninger. I forbindelse med omfordelingen af den europæiske kvote med henblik på at inkludere de italienske producenter blev disse virksomheder enige om at anvende en ny referenceperiode (fra 30.6.2000 til 30.6.2001). Disse virksomheder blev med hensyn til de italienske virksomheders samlede eksportmængde i Europa ligeledes enige om, at den skulle fordeles pr. land. Parallelt hermed drøftede de priser, idet medlemmerne af club Europa forsøgte at indføre den prisfastsættelsesmekanisme, som club Italia anvendte, i hele Europa.
 - Club España. Parallelt med det paneuropæiske arrangement og med club Italia aftalte fem spanske virksomheder (Trefilerías Quijano, Tyrsa, Emesa, Galycas og Proderac (sidstnævnte fra maj 1994)) og to portugisiske virksomheder (Socitrel fra april 1994, og Fapricela fra december 1998) med hensyn til Spanien og Portugal, og for en periode fra i det mindste december 1992 til september 2002, at opretholde deres markedsandel på et stabilt plan, at fastsætte kvoter, at fordele kunder mellem sig, herunder med hensyn til offentlige bygge- og anlægskontrakter, og at fastsætte priser og betalingsvilkår. De udvekslede desuden følsomme forretningsoplysninger.
- 70 Ifølge Kommissionen har alle de arrangementer, der er beskrevet i præmis 69 ovenfor, de kendetegn, der karakteriserer en enkelt overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (135. og 609. betragtning til samt afsnit 12.2.2 i den anfægtede afgørelse).
- 71 Kommissionen finder navnlig, at de nævnte arrangementer indgik i en samlet plan, der fastlagde rammerne for kartelmedlemmernes aktiviteter i alle de geografiske områder, og at »disse virksomheder har begrænset deres individuelle handelsadfærd for at realisere et enkelt konkurrencebegrænsende mål og et enkelt konkurrencebegrænsende kommercielt mål, nemlig at fordreje eller ophæve de normale konkurrencevilkår på markedet for forspændingsstål i EØS og indføre en generel balance bl.a. ved fastsættelse af priser og kvoter, fordeling af kunder og udveksling af følsomme forretningsoplysninger« (610. betragtning til og afsnit 9.3 i den anfægtede afgørelse).

72 Kommissionen har herved anført følgende:

»Den plan, som DWK, WDI, Tréfileurope, Tycsa, Emesa, Fundia, Austria Draht, Redaelli, CB, ITC, Itas, SLM, Trame, Proderac, Fapricela, Socitrel, Galycas og Trefilerías Quijano (ikke alle på samme tid) har tilsluttet sig, blev udviklet og gennemført i en periode på mindst 18 år gennem et kompleks af hemmelige arrangementer, specifikke aftaler og/eller samordnet praksis. Det eneste og fælles formål med planen bestod i at begrænse konkurrencen mellem deltagerne ved brug af lignende mekanismer for at opnå det nævnte mål (jf. afsnit 9.3.1). Selv om et arrangement gav anledning til problemer, fungerede andre fortsat normalt« (612. betragtning til den anfægtede afgørelse).

b) Elementer, der er lagt til grund med hensyn til Austria Draht og voestalpine

73 Austria Draht og voestalpines deltagelse i kartellet, som anført i den anfægtede afgørelses artikel 1, blev lagt til grund efter at have fundet sted i perioden fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002.

74 De vigtigste elementer, der gør det muligt at fastslå denne deltagelse, er følgende.

Kontrakt med G.

75 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at Austria Draht fra 1984 overdrog markedsføring og salg i Italien til en agent, Studio Crema, som blev drevet og repræsenteret af G. Den pågældende havde ikke bemyndigelse til at underskrive kontrakter, der altid blev indgået direkte af Austria Draht og kunden ved en udtrykkelig bekræftelse af enhver ordre, der blev afgivet hos G. (46. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Club Italia (fra den 15.4.1997 til den 19.9.2002)

76 Det er Kommissionens opfattelse, at Austria Draht deltog i club Italia fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002 (124. betragtning, 385. betragtning ff. og 479.-483. betragtning til og afsnit 9.2.1.8 med overskriften »Individuel deltagelse i club Italia« i den anfægtede afgørelse).

77 Det fremgår navnlig af den anfægtede afgørelse, at »[a]dskillige underbyggende samtidige dokumenter og erklæringer fra ITC, Redaelli, Itas, CB, SLM, Tréfileurope og DWK viser, at mellem begyndelsen [af] 1995 og de tidspunkter, hvor Kommissionen gennemførte kontrolundersøgelserne, dvs. den 19. og 20. september 2002, [...], deltog CB, ITC, Itas, Redaelli, Tréfileurope og Tréfileurope Italia, Tycsa, SLM, Trame og de paneuropæiske producenter DWK og Austria Draht i konkurrencebegrænsende møder, hvor de indvilligede i at 1) fremlægge og udveksle følsomme forretningsoplysninger, navnlig vedrørende kunder, tariffer og salgsmængder, 2) opdele markedet gennem fastsættelse af kvoter såvel for det italienske marked som for eksport fra Italien til resten af Europa [...], 3) fastsætte priser efter udviklingen i priserne på råmaterialer, herunder fastsættelse af minimumspriser/prisforhøjelser i Italien og andre europæiske lande (for hver kunde) og en ekstraafgift (»tillæg«) [...] og 4) fordeling af kunder«. Hertil kommer, at »der er etableret et fungerende overvågningssystem gennem en uafhængig tredjemand [...] samt en kompensationsmekanisme [...]« (385. betragtning til den anfægtede afgørelse).

78 Kommissionen har med henblik på at godtgøre Austria Drahts individuelle deltagelse i club Italia tilkendegivet, at den er i besiddelse af beviser for, at nævnte selskab »har deltaget systematisk i mere end 40 møder i club Italia mellem den 15. april 1997 og den 19. september 2002, og at selskabets fravær gentagne gange blev formelt noteret, hvilket taler for, at det var forventet, at det deltog i møderne« (479. betragtning til den anfægtede afgørelse).

79 Kommissionen har i en fodnote i den anfægtede afgørelse anført bl.a. to møderækker: dels »minimum« 14 møder, hvor G. var til stede, og hvor Austria Drahts situation blev drøftet, dels »16 andre møder«, hvor Austria Drahts situation blev drøftet i G.s fravær. Kommissionen har i denne henseende anført følgende:

»Bilag 3 til afgørelsen: [G.] er til stede på mindst 14 møder, hvor Austria Drahts situation drøftes, bl.a. den 15.4.1997 (tildeling af kvoter/kunder og prisfastsættelse), den 24.6.1997 (der søges opnået »et afbalanceret marked« og udveksles prisoplysninger), den 11.3.1998 (drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse, Austria Draht er nævnt, men uden angivelser), den 30.3.1998 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 18.5.1998 (drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse), den 19.10.1998 (tildeling af kunder), den 18.1.1999 (drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse), den 14.12.1999 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 12.1.2000 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 19.9.2000 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 10.6.2001 (tildeling af kvoter), den 23.10.2001 (Austria Draht er nævnt, men uden angivelser), den 11.1.2002 (udveksling af oplysninger om det foregående år og tentativ tildeling af kvoter for 2002), den 30.4.2002 (det anføres udtrykkeligt, at [G.] skal garantere mængden, idet [Austria Draht] i modsat fald vil blive »smidt ud« til sommer); beviserne for yderligere 16 møder angiver ikke, at [G.] var til stede (ved visse møder er det udtrykkeligt anført, at han er fraværende), men oplysningerne vedrørende Austria Draht blev ikke desto mindre drøftet: den 7.4.1997 (tildeling af kvoter, udveksling af oplysninger); den 13.5.1997 (udveksling af oplysninger, nemlig at [G.] havde tilbudt en særpris til en kunde (nævnt ved navn) efter en udtrykkelig ordre, der stammede fra Austria Draht), den 14.10.1997 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 16.12.1997 (drøftelser om tildeling af kvoter, udveksling af oplysninger), den 22.12.1997 og den 14.1.1998 (tabeller vedrørende detaljerede oplysninger om Austria Draht, kvoter og kunder [...]); den 16.7.1998 (Austria Draht er nævnt, men uden konkret angivelse), den 6.5.1999 (telex vedrørende tildeling af kunder og kvoter til bl.a. Austria Draht), den 13.5.1999 (udveksling af oplysninger), den 31.5.1999 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 10.7.2000 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 27.9.2000 (udveksling af oplysninger), den 13.7.2001 (e-mail indeholdende en detaljeret Excelliste over tildeling af kvoter og kunder pr. virksomhed for snoet tråd i 2001), den 4.2.2002 (e-mail indeholdende en detaljeret Excelliste over tildeling af kvoter og kunder pr. virksomhed for snoet tråd i 2002), den 23.7.2001 (drøftelser om tildeling af kvoter), den 25.7.2001 (drøftelser om tildeling af kvoter/udveksling af oplysninger).«

80 Denne fodnote nævner ligeledes en tredje møderække eller interne notater:

»[G.] nævnes under ni møder (eller i interne notater), udtrykkeligt som Austria Drahts repræsentant: den 15.4.1997, den 12.5.1997, den 13.5.1997, den 24.6.1997, den 22.10.1997, den 11.3.1998, den 18.5.1998, den 29.11.1999 og den 17.1.2000. Det noteres udtrykkeligt, at Austria Draht er fraværende, hvilket viser, at det var forventet, at selskabet deltog i møderne den 7.9.1998 og den 12.7.1999; på et møde den 14.10.1997, blev [G.s] fravær anset for uberettiget, og under et møde den 15.5.2002 blev [G.] specifikt opfordret til at være til stede på et møde den 5. og den 6.6.2002. Der skal ligeledes henvises til de møder, hvor det blev erklæret, at der skulle tages kontakt til Austria Draht: den 20.9.1999 og sommeren 2002.«

81 Hvad angår påbegyndelsen af Austria Drahts individuelle deltagelse i club Italia har Kommissionen anført følgende:

»I 1996 og tidligere deltog Austria Draht ifølge et referat af et møde den 13. februar 1996 [...] ikke i det italienske arrangement. Kommissionen er imidlertid i besiddelse af klare beviser for, at Austria Draht begyndte at deltage i club Italia fra 1997 og senest den 15. april 1997, det tidspunkt, hvor selskabet udtrykkeligt erklærede at være repræsenteret af sin salgsagent, [G.] [...]. Under dette møde blev Austria Draht tildelt en kvote, og det blev specifikt anført, at Austria Draht ville afstå fra at levere til en særlig gruppe af kunder (nævnt ved navn) [...]. Dette møde skal undersøges i sammenhæng med de møder, som blev afholdt umiddelbart før eller efter: 1) Under et møde den 17. december 1996 blev der omdelt en tabel med angivelse af tildeling af ton pr. kunde og hovedleverandørerne, nævnt ved navn, for en række kunder på det italienske marked for 1997. Selv om kolonerne vedrørende Austria

Draht er tomme, tyder den omstændighed, at Austria Draht tages i betragtning i tabellen, på, at der i det mindste må have været planlagt drøftelser mellem parterne; 2) dette bekræftes af et møde den 4. marts 1997, hvor der blev udvekslet oplysninger om Austria Drahts mængde på det italienske marked; 3) selv om Austria Draht blev noteret som fraværende den 7. april 1997, har Kommissionen konstateret, at Austria Draht blev tildelt en konkret mængde; 4) en redegørelse for et besøg af Tréfileurope hos CB den 24. juni 1997 bekræfter, at der fandt konkurrencebegrænsende drøftelser sted med Austria Draht, og at Austria Draht var repræsenteret »af [G.]«. I denne sammenhæng anser Kommissionen den 15. april 1997 som det tidspunkt, hvor Austria Drahts deltagelse i club Italia blev påbegyndt« (480. betragtning til den anfægtede afgørelse).

82 Hvad angår den omstændighed, at Austria Draht tilregnes G.s adfærd, har Kommissionen præciseret følgende i 481.-483. betragtning til den anfægtede afgørelse:

»(481) Den omstændighed, at Austria Draht deltog i møder i club Italia ved sin repræsentant [G.], bekræftes af de erklæringer, der er fremsat af DWK og ITC, og af samtidige dokumenter, der er indhentet hos ITC og Tréfileurope. Austria Draht blev af deltagerne i kartellet ligeledes opfattet som en integrerende del af kartellet via [G.] [...]

(482) Austria Draht har medgivet, at det overlod sin samlede handelspolitik på det italienske marked til Studio Crema (der var repræsenteret af sin generaldirektør [G.]) fra 1984. [G.] havde en fast forpligtelse over for Austria Draht til at holde selskabet orienteret, og han bar ikke de økonomiske risici for de foretagne transaktioner og aktiviteter, idet Austria Draht var eneansvarlig for alle risici i forbindelse med bl.a. manglende levering, mangelfuld levering og insolvens hos kunderne og betalte [G.] et vederlag på grundlag af en fast procentsats, der blev beregnet ud fra den mængde (pr. kunde), som selskabet havde solgt. [G.] havde pligt til at forelægge månedlige skriftlige rapporter for Austria Draht om sine aktiviteter og navnlig konkurrenternes aktiviteter og »salg og kommercielle relationer« på sit repræsentationsområde (Italien). Alle disse forhold viser klart, at Austria Draht havde den fulde kontrol over dets agent, [G.s] aktiviteter [...].

(483) Henset til det snævre repræsentationsforhold og [G.s] regelmæssige deltagelse i møder i club Italia, der omhandlede kvoter, priser og kunder [...], er det indlysende, at [G.] meddelte følsomme forretningsoplysninger om Austria Drahts stilling til de øvrige deltagere i club Italia og modtog oplysninger til gavn for Austria Draht under disse møder. Det er dermed Kommissionens opfattelse, at Austria Draht deltog i club Italia fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002.«

Club Europe og det paneuropæiske system

83 Kommissionen har for at godtgøre, at den overtrædelse, der gøres gældende over for voestalpine og Austria Draht, efter sin karakter er en enkelt og vedvarende overtrædelse, og navnlig »[at selskabet] selv var bevidst om, at det deltog i en samlet plan« (jf. overskriften til afsnit 12.2.2.4 i den anfægtede afgørelse), anført følgende:

»(652)

Austria Draht har medgivet at have deltaget i visse møder i club Europe, men selskabet har anført, at de nævnte møder ikke gav anledning til nogen konkurrencebegrænsende drøftelser. Kommissionen har anført, at den ikke holder Austria Draht ansvarlig for en direkte deltagelse i club Zurich eller i club Europe [...]. Der findes imidlertid klare indicier, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt.

(653)

Austria Draht deltog allerede i 1995-1996, dvs. lang tid inden det tidspunkt, som Kommissionen har lagt til grund som det tidspunkt, hvor Austria Drahts deltagelse i overtrædelsen blev påbegyndt (den 15.4.1997), i møder i club Zurich, hvor bl.a. etableringen af et nyt europæisk arrangement om kvoter blev drøftet. Desuden blev det under et møde i club Italia den 16. december 1997 nævnt, at Austria Draht »ikke var del af denne club (Europe), men ønskede at blive holdt orienteret«. Under andre senere møder i club Italia, hvor [G.] som repræsentant for Austria Draht deltog, blev deltagerne orienteret om drøftelserne og aftalerne i club Europe [...] Austria Draht har endvidere medgivet at have deltaget i flere møder i club Europe [...], hvor, i det mindste under et møde den 28. februar 2000, spørgsmålet om mængder og priser blev rejst. Under et møde den 27. september 2001 blev Austria Draht opfordret til at tilslutte sig den udvidede club Europe. Flere indicier taler for, at Austria Draht i perioden med den paneuropæiske udvidelse [...] var involveret i drøftelser om fordeling af kvoter og kunder i visse lande, og at selskabet ved [G.] deltog i mindst seks møder, der omhandlede udvidelsen af club Europe, herunder et møde den 6. november 2001, hvor [G.] desuden blev udpeget som mulig national koordinator for Italien sammen med [A.] (Itas) og [C.] (CB).

(654)

Kommissionen har heraf konkluderet, at Austria Draht ved at deltage i club Italia vidste eller burde have vidst, at den hemmelige aftale i denne klub indgik i en samlet plan, som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål og undgå prisfald, en plan, som club Italia forfulgte sammen med de paneuropæiske arrangementer.«

c) Adressater for den anfægtede afgørelse og varigheden af det individuelle ansvar

- 84 Kommissionen har for at fastlægge de berørte virksomheders ansvar i 769.-789. betragtning til den anfægtede afgørelse sondret mellem situationen for Austria Draht og situationen for voestalpine uden at berøre situationen for Studio Crema.

Situationen for Austria Draht

- 85 Kommissionen har for at fastlægge Austria Drahts ansvar fundet, at dette selskab havde deltaget direkte i club Italia via sin agent i Italien fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002 (769. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 86 Kommissionen har for at godtgøre dette udsagn først forkastet Austria Drahts argumentation, hvorefter G., selskabets agent i Italien, ikke repræsenterede det under møder i kartellet. Austria Draht har herved henvist til en erklæring fra denne agent, der afviser at have repræsenteret Austria Draht på møder i club Italia, samt en erklæring fra Tréfileurope Italias agent, V., der er af den opfattelse, at Austria Draht ikke var medlem af denne klub, og at G. under de møder, som V. deltog i, ikke deltog i kartellets aftaler på vegne af Austria Draht, hvilket stod klart for de øvrige deltagere. Austria Draht har endvidere anført, at det kun for 5 ud af mere end 60 møder i club Italia, som Kommissionen har henvist til, blev præciseret, at G. handlede på Austria Drahts vegne, og at G. på andre møder var til stede som CB's repræsentant (uden henvisning til Austria Draht) eller uden angivelse af den repræsenterede virksomhed (770. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 87 Kommissionen har som svar på denne argumentation anført, at »Austria Drahts deltagelse i de konkurrencebegrænsende drøftelser via sin salgsgent G. ikke desto mindre var tilstrækkeligt godtgjort: De to erklæringer, som Austria Draht har fremlagt, er for det første ikke troværdige: G.s erklæring er udarbejdet efterfølgende og blev i det væsentlige forberedt i forbindelse med Austria Drahts besvarelse af klagepunktsmeddelelsen; hvad angår erklæringen fra V. er der alene tale om den pågældendes egen opfattelse, og den er begrænset til de møder, hvor V. deltog. De to erklæringer modsiges i øvrigt af beviserne« (771. betragtning til den anfægtede afgørelse).

88 Nævnte beviser omfatter ifølge Kommissionen følgende beviser (772. betragtning til den anfægtede afgørelse):

- To ansøgere om bødenedsættelse (DWK og ITC) har bekræftet, at Austria Draht deltog i møder i kartellet via sin salgsagent G.
- Dette bekræftes af en stor mængde samtidige beviser.
- Austria Drahts situation blev regelmæssigt drøftet, og selskabet blev tildelt kvoter og kunder under hele overtrædelsesperioden indtil tidspunktet for kontrolundersøgelserne. G. var således til stede på mindst 14 møder, hvor Austria Drahts situation blev drøftet. G. var fraværende under 16 andre møder, men Austria Drahts oplysninger blev ikke desto mindre undersøgt, og endelig var G. til stede på 9 møder, hvor han udtrykkeligt deltog på Austria Drahts vegne.
- De øvrige deltagere i kartellet opfattede ligeledes klart Austria Draht som en del af kartellet via G. og insisterede på, at Austria Draht »overholdt« kartellet.
- Den omstændighed, at G. ligeledes repræsenterede CB på visse eller flere af de møder, der er opregnet i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, ændrer ikke beviserne for, at han ligeledes repræsenterede Austria Draht. Det skal bemærkes, at under hovedparten af møderne deltog CB selv med sine egne medarbejdere, således at G.s rolle som repræsentant for CB kan anses for mindre væsentlig end hans rolle som repræsentant for Austria Draht, der ikke deltog direkte, men overlod hele sin kommercielle aktivitet i Italien til G.

89 Kommissionen har for at tilbagevise Austria Drahts argumentation, idet selskabet dernæst har anført, at det ikke kunne holdes ansvarlig for G.s adfærd, fordi der ikke bestod en økonomisk enhed mellem dem, idet G. var en uafhængig ikke-eksklusiv salgsagent, som selskabet ikke havde nogen mulighed for at kontrollere, anført følgende i afgørelsen (774. betragtning til den anfægtede afgørelse):

- Det fremgår af agentaftalen og af erklæringen fra Austria Draht, at G. reelt var selskabets agent.
- De økonomiske risici var meget begrænsede for G. For det første blev aftalerne alene indgået mellem Austria Draht og dennes kunde, idet Austria Draht kunne acceptere eller forkaste de ordrer, som agenten havde forhandlet. For det andet var Austria Draht eneansvarlig for risiciene i forbindelse med bl.a. manglende levering, mangelfuld levering og insolvens hos kunderne. For det tredje blev vederlaget beregnet på grundlag af en fast procentsats, der blev beregnet ud fra den mængde, som selskabet havde solgt til hver kunde (der er henvist til præmis 133 i dom af 11.12.2003, Minoan Lines mod Kommissionen, T-66/99, Sml., herefter »dom Minoan Lines«, EU:T:2003:337).
- I fraværet af en økonomisk eller kommerciel risiko, eller hvis der antages at foreligge begrænsede risici, skal G. eller Studio Crema anses for et hjælpeorgan, der udgør en del af virksomheden Austria Draht. Ligesom en handelsmedhjælper udgør de en økonomisk enhed med den pågældende virksomhed (der henvises til præmis 480 i dom af 16.12.1975, Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen, 40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73-114/73, Sml., herefter »dom Suiker Unie«, EU:C:1975:174).
- Dette er i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse af 13. oktober 2000 om retningslinjer for vertikale begrænsninger (EFT C 291, s. 1, herefter »retningslinjerne for vertikale begrænsninger«).
- Følgelig skal Austria Draht holdes ansvarlig for G.s deltagelse i kartellets møder.

90 Hvad angår den omstændighed, at G. ligeledes handlede på vegne af et andet medlem af kartellet, CB, og at der strengt taget ikke var tale om et eksklusivt agentforhold, er Kommissionen af den opfattelse, at dette ikke kunne ændre på dens konklusion, men tværtimod styrkede denne (775. betragtning til den anfægtede afgørelse).

91 Kommissionen har i denne henseende anført følgende:

»(775)

Det følger således af fast retspraksis, at den omstændighed, at en mellemhandler »som uafhængig forhandler foretager betydelige transaktioner på markedet for det omhandlede produkt eller den omhandlede tjeneste«, taler imod en sådan eksklusivitet og dermed også imod, at der foreligger en økonomisk enhed med kommittenten (der henvises til præmis 544 i dom Suiker Unie). Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag. [G.] drev ikke personligt virksomhed på det omhandlede marked og foretog dermed ikke betydelige transaktioner på egen hånd som uafhængig agent [(han løb ikke en stor finansiel risiko)], men repræsenterede snarere to konkurrenter samtidigt på møder i kartellet«.

(776)

Det er Kommissionens opfattelse, at den omstændighed, at to konkurrenter har benyttet den samme repræsentant på kartellets møder, udgør en faktor, der forbedrer koordinationen, idet den understøtter kartellets handlinger snarere end fritager kommittenterne for ansvar. En anden konklusion ville give de virksomheder, der deltager i et kartel via en agent, et middel, hvorved de let kan unddrage sig deres ansvar ved ganske enkelt at dele en agent med en anden karteldeltager. I det foreliggende tilfælde skal det under alle omstændigheder bemærkes, at CB sædvanligvis var personligt repræsenteret på møderne i kartellet, og at [G.]/[Studio Crema] dermed generelt optrådte som repræsentant for Austria Draht.«

92 Kommissionen har endelig bemærket, at »den manglende kontrol, det manglende kendskab eller den manglende (efterfølgende) godkendelse af sin agents deltagelse i kartellet, som Austria Draht har påberåbt sig, ikke kan udgøre gyldige argumenter med henblik på, at selskabet kan unddrage sig sit ansvar« (777. betragtning til den anfægtede afgørelse).

93 Kommissionen har i denne henseende påberåbt sig følgende argumenter:

— Austria Draht udgør en økonomisk enhed med sin agent (697., 480. og 481. betragtning til den anfægtede afgørelse), og selskabet er dermed ansvarligt for sidstnævntes deltagelse i kartellet, uanset Austria Drahts (manglende) kendskab, kontrol eller godkendelse (der henvises til præmis 54 i dom af 15.6.2005, Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, T-71/03, T-74/03, T-87/03 og T-91/03, EU:T:2005:220, og dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, Sml., EU:C:2009:536) (777. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Hertil kommer, at såfremt en virksomhed beslutter at delegere sin kommercielle aktivitet i et bestemt land eller på et bestemt marked til en reel agent, har den en forpligtelse til at indføre de nødvendige mekanismer for at sikre sin kontrol (777. betragtning til den anfægtede afgørelse).

— Desuden gælder, at »selv om der ikke foreligger direkte bevis for instruktioner/debriefing i forbindelse med de konkurrencebegrænsende møder mellem Austria Draht og [G.], blev Austria Drahts adfærd påvirket af selskabets agents deltagelse i de konkurrencebegrænsende møder«. Det er Kommissionens opfattelse, at »[G.] således regelmæssigt deltog i kartellets møder i club Italia, hvor han bl.a. forsynede konkurrenterne med følsomme forretningsoplysninger om Austria Drahts kvoter, priser og kunder og modtog tilsvarende følsomme forretningsoplysninger fra konkurrenterne, og hvor han indgik aftaler med disse konkurrenter om priser, tildeling af kunder og tildeling af kvoter«. Kommissionen har tilføjet, at »[disse] oplysninger må have haft indflydelse på Austria Drahts kommercielle adfærd i Italien (via [G.])« og at »[det] desuden klart fremgår af agentaftalen og de interne rapporter, som Austria Draht har fremlagt, at [G.] regelmæssigt holdt Austria Draht orienteret om udviklingen på det italienske marked bl.a. hvad angår konkurrenterne,

salget og markedsforholdene i Italien [...]«. Kommissionen har endelig bemærket, at »det således kan forventes, at [G.] som minimum har videregivet de relevante følsomme forretningsoplysninger, som blev modtaget under møderne i kartellet, til Austria Draht« (778. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 94 Det er følgelig Kommissionens opfattelse, at »[G.] og Austria Draht skal anses for en enkelt økonomisk enhed, og Austria Draht skal anses for ansvarlig for [G.s] deltagelse i kartellet« (779. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 95 Kommissionen har desuden som svar til Austria Draht, som generelt har bestridt sin deltagelse i kartellets møder, fremhævet, at de beviser, der er til rådighed, i tilstrækkeligt omfang viser, at Austria Draht løbende og uafbrudt havde været involveret i club Italia, som det er blevet forklaret i 772. betragtning og bilag 3 til den anfægtede afgørelse (780. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 96 Kommissionen har således bemærket, at mellem september 1998 og sommeren 2002 blev Austria Draht flere gange noteret som fraværende, hvilket indebærer, at selskabets deltagelse var forventet af de øvrige deltagere i kartellet (780. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 97 Kommissionen har endvidere angivet, at deltagerne i kartellet under et møde den 30. april 2002 truede med at »smide« Austria Draht ud af kartellet, hvis selskabet nægtede at garantere mængden »indtil sommeren (2002)«, hvilket klart viser, at Austria Draht stadig deltog i kartellet (780. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 98 Endvidere har Kommissionen som svar til Austria Draht, som for det første har bemærket, at hovedparten af de samtidige dokumenter vedrørende kvoter, priser eller kunder i forbindelse med club Italia omtalte de vigtigste italienske aktører, men ikke Austria Draht selv, og at de dokumenter, der omtalte selskabet, ikke entydigt påviste dets deltagelse, for det andet, at henvisningerne til selskabets leveringer i de dokumenter, der fremgik af sagens akter, blot kunne være de øvrige parter skøn eller være oplysninger vedrørende selskabets tidligere leveringer eller oplysninger fra kunderne eller oplysninger, der er udledt af offentligt tilgængelige informationer, navnlig fordi markedet angiveligt var meget gennemsigtigt, og at tallene vedrørende Østrig kun kunne vedrøre Austria Draht, eftersom den var den eneste østrigske producent, og for det tredje, at der ikke fandtes bevis for, at P. havde kontrolleret Austria Drahts tal, »[anerkendt], at dokumenterne med forbindelse til club Italia ikke alle [viste], at Austria Draht var involveret«. Ifølge Kommissionen »kan dette dog let forklares med den omstændighed, at Austria Draht ikke var et nøglemedlem af denne klub på samme måde som Redaelli, ITC, CB og Itas [...] og følgelig deltog mindre regelmæssigt i møderne i club Italia end disse nøglemedlemmer«. Det er imidlertid Kommissionens opfattelse, at »Austria Drahts deltagelse i kartellet på intet tidspunkt var afbrudt mellem den 15. april 1997 og den 19. september 2002« (781. og 782. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 99 Kommissionen har desuden anført, at det ikke er troværdigt at anføre, at de oplysninger, som blev udvekslet om Austria Draht, var offentligt tilgængelige eller blot udtryk for skøn i betragtning af, at de oplysninger, der blev udvekslet gennem hele den periode, hvor Austria Draht deltog i kartellet, var præcise, fortrolige og aktuelle. Ifølge Kommissionen »kunne sådanne oplysninger kun komme direkte fra Austria Draht eller via selskabets salgsgent [G.]« (782. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 100 Det er endelig Kommissionens opfattelse, at »en manglende kontrol fra [P.s side (pensioneret ansat hos Redaelli og dernæst rådgiver i kommercielle forhold, jf. præmis 26 nedenfor)] ikke kunne anses for en vigtig eller endog afgørende faktor for at afvise Austria Drahts deltagelse i møder, når henses til alle de beviser, der er til rådighed mod Austria Draht, og den omstændighed, at Austria Draht ikke blev anset for et nøglemedlem af club Italia, således at [P.s] kontrol kunne anses for mindre væsentlig« (782. betragtning til den anfægtede afgørelse).

101 Kommissionen har konkluderet, at »Austria Draht skulle holdes ansvarlig for sine kartelaktiviteter og navnlig for sin deltagelse i club Italia fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002« (783. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Situationen for voestalpine

102 Hvad angår voestalpine er det Kommissionens opfattelse, at dette selskab skal hæfte solidarisk med Austria for overtrædelsesperioden fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002, eftersom førstnævnte virksomhed udøvede en afgørende indflydelse på sit datterselskab (784.-789. betragtning til den anfægtede afgørelse), hvilket ikke er blevet bestridt af parterne i den foreliggende sag.

d) Beregning af størrelsen af den bøde, som voestalpine og Austria Draht blev pålagt

103 Kommissionen har indledningsvis erindret om, at størrelsen af bøden blev beregnet under hensyntagen til retningslinjerne af 2006 (918. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse). Hvad angår voestalpine og Austria Draht blev bøden på 22 mio. EUR beregnet på følgende måde.

104 For det første blev voestalpine og Austria Draht holdt ansvarlige for et samlet kartel på markedet for forspændingsstål i EØS. Med henblik på at fastlægge bødens grundbeløb har Kommissionen angivet, at den i overensstemmelse med punkt 13 i retningslinjerne af 2006 har taget »værdien af virksomhedens afsætning af varer og tjenester, der er omfattet af overtrædelsen i det relevante geografiske område inden for EØS« i det seneste fulde regnskabsår, hvori den havde deltaget i overtrædelsen, i betragtning (929. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse).

105 For Austria Draht beløb den værdi af afsætningen, det blev taget i betragtning, sig til 18 207 306 EUR (punkt 5 i den første ændringsafgørelse). Det drejer sig om værdien af afsætningen af forspændingsstål på det geografiske område, der er omfattet af overtrædelsen, nemlig i den periode, der lægges til grund for så vidt angår voestalpine og Austria Draht: Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene, Belgien, Luxembourg, Spanien, Østrig, Portugal, Danmark, Sverige, Finland og Norge (931. og 932. betragtning til den anfægtede afgørelse).

106 For det andet afhænger den procentsats, der skal anvendes på den således beregnede værdi af afsætningen, af overtrædelsens grovhed som sådan. Kommissionen har i denne henseende blandt en række relevante omstændigheder i den foreliggende sag taget hensyn til overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ej (936. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse).

107 Hvad angår overtrædelsens art har Kommissionen taget i betragtning, at hele kartellet fastsatte opdelinger af markedet, tildeling af kunder og horisontale pris aftaler (939. betragtning til den anfægtede afgørelse).

108 Kommissionen har ligeledes taget hensyn til den omstændighed, at de virksomheder, der var involveret i overtrædelsen, besad en samlet markedsandel på ca. 80% (946. betragtning til den anfægtede afgørelse), og at overtrædelsen omfattede en væsentlig del af EØS. Kommissionen har på dette punkt anført, at i modsætning til det af Austria Draht anførte skulle virksomhedens omsætning i Portugal og Spanien ikke holdes ude af værdien af afsætningen, fordi den ikke var aktiv i club España, eftersom disse to lande var del af club Italias geografiske dækningsområde, og at Austria Draht havde deltaget i sidstnævnte klub (947. og 948. betragtning til den anfægtede afgørelse). Hvad derimod angår Socitrel Proderac, Fapricela og Fundia, som er virksomheder, der kun har deltaget i club España (som alene dækker Spanien og Portugal), eller i sidstnævnte virksomheds tilfælde vedrørende koordinationen med hensyn til Addtek, og for hvilke der først på et sent stadium af overtrædelsen har kunnet godtgøres et kendskab hertil (den 17.5.2001 for Socitrel, Proderac og Fapricela og den 14.5.2001 for Fundia), har

Kommissionen taget hensyn til det meget begrænsede geografiske dækningsområde ved fastlæggelsen af værdien af afsætningen. Ifølge Kommissionen er situationen en anden for de øvrige deltagere i kartellet i club España (Emesa og Galycas, Tycsa og Trefilerías Quijano), som deltog på forskellige niveauer af kartellet samtidigt, eller for hvilke kendskabet til den enkelte og vedvarende overtrædelse kunne godtgøres på et væsentligt tidligere tidspunkt. Tilsvarende gælder for deltagerne i club Italia, at situationen var forskellig fra situationen for Socitrel, Proderac og Fapricela, eftersom club Italias geografiske dækningsområde i væsentligt omfang var sammenfaldende med de paneuropæiske aftaler og således gik langt videre end club Españas geografiske dækningsområde (Spanien og Portugal) (949. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 109 Hvad angår gennemførelsen af arrangementerne er det Kommissionens opfattelse, at selv om arrangementerne ikke altid bar frugt, blev de alligevel gennemført (950. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 110 I betragtning af de specifikke omstændigheder i det foreliggende tilfælde og de nævnte kriterier finder Kommissionen, at den del af værdien af afsætningen, der skal tages i betragtning, udgjorde 16% for Fundia, 18% for Socitrel, Fapricela og Proderac og 19% for alle de øvrige virksomheder, herunder sagsøgerne (953. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 111 For det tredje fastsættes overtrædelsens varighed til fem år og fem måneder, dvs. fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002 hvad angår voestalpine og Austria Draht (956. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 112 For det fjerde har Kommissionen hvad angår den procentsats, der skal indgå i grundbeløbet uafhængigt af varigheden af en virksomheds deltagelse i overtrædelsen, konkluderet, at en størrelse på 16% for Fundia, 18% for Socitrel, Fapricela og Proderac og 19% for alle de øvrige virksomheder, herunder sagsøgerne, var passende (962. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 113 Som et svar til Austria Draht, der gjorde gældende, at idet selskabet ikke havde kendskab til det samlede paneuropæiske arrangement, burde Kommissionen ikke have anvendt et ekstrabeløb på selskabet, eller såfremt et sådant beløb skulle finde anvendelse, burde den alene have anvendt den laveste procentsats (15%), har Kommissionen anført, at Austria Draht havde kendskab til det samlede paneuropæiske arrangement (652.-654. betragtning til den anfægtede afgørelse), og at den ligeledes havde deltaget i møder i club Italia, hvor der var blevet fastsat priser, tildelt kunder og fordelt kvoter (478. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse), således at den procentsats, der finder anvendelse på Austria Draht, ikke burde afvige fra den sats, der finder anvendelse på de øvrige virksomheder, der deltog i en sammenlignelig praksis (958. og 959. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 114 For det femte har Kommissionen afvist de formildende omstændigheder, der er blevet påberåbt af voestalpine og Austria Draht under den administrative procedure. Det drejer sig bl.a. om argumenter om uagtsomhed (976. betragtning til den anfægtede afgørelse), om den mindre rolle, som sagsøgerne spillede i kartellet (982. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse), deres deltagelse i kun en del af kartellet (996.-998. betragtning til den anfægtede afgørelse), den manglende gennemførelse af aftaler (1013. betragtning ff., navnlig 1016. og 1018.-1022. betragtning til den anfægtede afgørelse) og om, at kommittenten alene holdes ansvarlig for agentens adfærd, uden at sidstnævnte holdes ansvarlig (1034. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 115 I mangel af formildende omstændigheder er det Kommissionens opfattelse, at der ikke er grundlag for at fravige det grundbeløb, der blev beregnet på grundlag af den metode, der er fastsat i retningslinjerne af 2006, og som resulterede i en bøde på 22 mio. EUR (1057. betragtning til den anfægtede afgørelse samt 1072. betragtning hertil for så vidt angår anvendelsen af loftet på 10%).

2. Principperne

a) Bevis for, at der foreligger en overtrædelse og varigheden heraf

- 116 Det bemærkes for det første, at det fremgår af retspraksis, at det påhviler Kommissionen at bevise ikke blot kartellets eksistens, men også dets varighed. Hvad særlig angår fremlæggelsen af bevis for en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF påhviler det Kommissionen at føre bevis for de fastslåede overtrædelser og for, at der er indtruffet de omstændigheder, som overtrædelserne udgør. Såfremt der hos Retten foreligger en tvivl, skal dette komme den virksomhed til gode, der er adressat for afgørelsen, hvorved en overtrædelse fastslås. Retten kan derfor ikke konkludere, at Kommissionen har ført fornødent bevis for den pågældende overtrædelse, hvis den fortsat nærer tvivl vedrørende dette spørgsmål, navnlig i en sag, hvori der er nedlagt påstand om annullation og/eller omgørelse af en afgørelse, hvorved der pålægges en bøde. I denne sidstnævnte situation skal der nemlig tages hensyn til princippet om uskyldsformodning, som indgår blandt de grundlæggende rettigheder, der er beskyttet i Den Europæiske Unions retsorden, og som er knæsat i artikel 48, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Henset til arten af de omtvistede overtrædelser samt til karakteren af og stregheden af de hertil knyttede sanktioner finder den principielle uskyldsformodning navnlig anvendelse på sager vedrørende tilsidesættelser af konkurrencereglerne, der gælder for virksomhederne, som vil kunne føre til at pålægge bøder eller tvangsbøder. Det er derfor nødvendigt, at Kommissionen fremlægger præcise og samstemmende beviser, der kan støtte den faste overbevisning, at den påståede overtrædelse er blevet begået (jf. dom af 17.5.2013, Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, T-147/09 og T-148/09, Sml., EU:T:2013:259, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).
- 117 Det er desuden hyppigt forekommende, at de aktiviteter, som en konkurrencebegrænsende aftale indebærer, gennemføres hemmeligt, at møderne afholdes hemmeligt, og at dokumenterne herom begrænses til et minimum. Selv i tilfælde, hvor Kommissionen opdager dokumenter, der udtrykkeligt viser en ulovlig kontakt mellem erhvervsdrivende, som f.eks. referater fra et møde, er disse normalt kun brudstykkeagtige og spredte, hvorfor det ofte viser sig nødvendigt at rekonstruere visse enkeltheder ved hjælp af følgeslutninger. I de fleste tilfælde må den omstændighed, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, derfor udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring, kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne (dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 116 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 52 og deri nævnte retspraksis).
- 118 Derudover er det i henhold til retspraksis et krav, at Kommissionen i mangel af beviser, der gør det muligt at foretage en direkte fastlæggelse af en overtrædelses varighed, i det mindste skal støtte sig på beviser, der vedrører faktiske omstændigheder, som tidsmæssigt ligger indbyrdes så nær, at det med rimelighed kan medgives, at denne overtrædelse er forløbet uafbrudt mellem to specifikke datoer (dom Trelleborg Industrie og Trelleborg mod Kommissionen, nævnt i præmis 116 ovenfor, EU:T:2013:259, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).

b) Begrebet en enkelt overtrædelse i betydningen en kompleks overtrædelse

- 119 For det andet gælder, stadig ifølge fast retspraksis, at en tilsidesættelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53 kan foreligge ikke alene ved en enkeltstående handling, men også ved en række handlinger eller en sammenhængende adfærd, selv om et eller flere elementer i rækken af handlinger eller i den sammenhængende adfærd også i sig selv og isoleret betragtet kan udgøre en tilsidesættelse af den nævnte bestemmelse. Når de forskellige handlinger indgår i en »samlet plan«, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencen inden for det indre marked, kan Kommissionen således med rette pålægge ansvaret for disse handlinger på grundlag af deltagelsen i overtrædelserne betragtet i sin helhed (dom af 8.7.1999, Kommissionen mod Anic Partecipazioni,

C-49/92 P, Sml., EU:C:1999:356, præmis 81, af 7.1.2004, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C 205/00 P, C 211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Sml., EU:C:2004:6, præmis 258, og af 6.12.2012, Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, Sml., EU:C:2012:778, præmis 41).

- 120 En virksomhed, der har deltaget i en sådan enkelt og kompleks overtrædelse ved egne handlinger, der falder ind under de i artikel 101, stk. 1, TEUF omhandlede begreber aftaler eller samordnet praksis med et konkurrencebegrænsende formål, og som havde til formål at bidrage til gennemførelsen af overtrædelsen i sin helhed, kan således også være ansvarlig for de handlinger, som andre virksomheder har foretaget som led i den samme overtrædelse, for så vidt angår hele det tidsrum, hvor virksomheden har deltaget i den. Dette er tilfældet, såfremt der er ført bevis for, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til de fælles mål, som deltagerne som helhed forfulgte, og at den havde kendskab til den ulovlige adfærd, som de øvrige virksomheder havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (domme Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:1999:356, præmis 83, 87 og 203, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 83, og Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2012:778, præmis 42).
- 121 En virksomhed kan således have deltaget direkte i hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som den enkelte og vedvarende overtrædelse består af, i hvilket tilfælde Kommissionen med føje kan pålægge den ansvaret for hele denne adfærd og derfor den nævnte enkelte overtrædelse. En virksomhed kan ligeledes have deltaget direkte i kun en del af den konkurrencebegrænsende adfærd, som den enkelte og vedvarende overtrædelse består af, men have haft kendskab til al den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de øvrige karteldeltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller med rimelighed kunnet forudse den og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. I et sådant tilfælde kan Kommissionen også med føje pålægge denne virksomhed ansvaret for hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som en sådan overtrædelse består af, og hermed overtrædelsen i sin helhed (dom Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2012:778, præmis 43).
- 122 Hvis en virksomhed derimod var direkte involveret i et eller flere af de former for konkurrencebegrænsende adfærd, som den enkelte og vedvarende overtrædelse består af, men det ikke er godtgjort, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til samtlige de fælles mål, som de øvrige karteldeltagere forfulgte, og at den havde kendskab til al den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de nævnte deltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse den og var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko, kan Kommissionen kun med føje pålægge virksomheden ansvaret for den adfærd, som den direkte har deltaget i, og den adfærd, som de øvrige deltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, som virksomheden forfulgte, og hvorom det er godtgjort, at virksomheden havde kendskab til eller med rimelighed kunne forudse adfærden og var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (dom Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2012:778, præmis 44).
- 123 Dette kan imidlertid ikke føre til at fritage virksomheden for ansvaret for den adfærd, i forhold til hvilken det er ubestridt, at den har deltaget heri, eller i forhold til hvilken den faktisk kan holdes ansvarlig. Det kan dog kun komme i betragtning at opdele en afgørelse fra Kommissionen, i henhold til hvilken et samlet kartel kvalificeres som en enkelt og vedvarende overtrædelse, på denne måde, hvis for det første den nævnte virksomhed under den administrative procedure blev sat i stand til at forstå, at den også blev foreholdt hver enkelt adfærd, som kartellet består af, og derfor at forsvare sig desangående, og hvis den nævnte afgørelse for det andet er tilstrækkeligt klar i denne henseende (dom Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2012:778, præmis 45 og 46).

124 Endelig skal den omstændighed, at en virksomhed ikke har deltaget i samtlige de elementer, som skal være til stede, for at der er tale om et kartel, eller at den kun har spillet en mindre rolle i de elementer, som den har deltaget i, tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed og i givet fald ved udmålingen af bødens størrelse (domme Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:1999:356, præmis 90, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 86, og Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2012:778, præmis 45).

c) Begrebet afstandstagen ved deltagelse i et møde

125 For det tredje fremgår det ligeledes af fast retspraksis, at det er tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at den pågældende virksomhed har deltaget i møder, hvorunder der blev indgået konkurrencestridige aftaler, uden klart at have taget afstand herfra, for at føre tilstrækkeligt bevis for, at denne virksomhed deltog i kartellet. Når deltagelsen i sådanne møder er blevet bevist, påhviler det virksomheden at fremføre indicier af en sådan beskaffenhed, at den kan påvise, at dens deltagelse i de nævnte møder ikke var sket for at begrænse konkurrencen, og herved påvise, at den over for konkurrenterne havde oplyst, at den deltog i møderne med et andet formål end deres (jf. dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 81 og den deri nævnte retspraksis).

126 Begrundelsen for dette retsprincip er, at virksomheden, der har deltaget i det nævnte møde uden offentligt at tage afstand fra det, der blev drøftet, har givet de andre deltagere det indtryk, at den tilsluttede sig mødets resultat og ville rette sig efter det. I den forbindelse virker den stiltiende godkendelse af et ulovligt initiativ, uden offentligt at tage afstand fra dets indhold eller gøre myndighederne opmærksom på det, som en tilskyndelse til at fortsætte overtrædelsen og hindrer, at den bliver opdaget. Denne medvirken udgør en form for passiv deltagelse i overtrædelsen, som derfor kan gøre virksomheden ansvarlig inden for rammerne af en enkelt aftale (dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 82 og 84).

127 Endvidere bemærkes, at den omstændighed, at en virksomhed ikke følger udfaldet af et møde, der havde et konkurrencebegrænsende formål, ikke fritager den for ansvaret for sin deltagelse i et kartel, medmindre den offentligt har taget afstand fra dets indhold. Den omstændighed, at en virksomhed ikke har deltaget i samtlige de elementer, som skal være til stede, for at der er tale om et kartel, eller at den kun har spillet en mindre rolle i de elementer, som den har deltaget i, er ikke relevant med hensyn til beviset for, at virksomheden har begået en overtrædelse. Disse omstændigheder skal kun tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed og i givet fald ved udmålingen af bødens størrelse (dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 85 og 86).

128 Såfremt virksomhedernes ansvar for en konkurrencebegrænsende adfærd ifølge Kommissionen er et resultat af deres deltagelse i møder, hvis formål var en sådan adfærd, påhviler det Retten at efterprøve, om disse virksomheder såvel under den administrative procedure som ved Retten fik lejlighed til at tage til genmæle over for de således dragne konklusioner og, alt efter forholdene, fik mulighed for at godtgøre omstændigheder, der kaster et andet lys over de af Kommissionen fastslåede faktiske omstændigheder, og som gør det muligt at give en anden forklaring på de faktiske omstændigheder end den, som Kommissionen lagde til grund (dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 87).

129 Det er i lyset af indholdet af den anfægtede afgørelse og i betragtning af de principper, der er anført ovenfor, at der skal foretages en bedømmelse af de af parterne fremsatte argumenter, som der detaljeret er redegjort for i den af Retten meddelte retsmøderapport.

B – *Det første anbringende om, at Kommissionen med urette har lagt til grund, at sagsøgerne har deltaget i en komponent af den enkelte overtrædelse via deres agent i Italien*

- 130 Voest Alpine og Austria Draht har med deres første anbringende gjort gældende, at selv om de ikke har deltaget i det kartel, som Kommissionen har skitseret, er de blevet pålagt en bøde på 22 mio. EUR med den begrundelse, at deres agent i Italien, G., var til stede under visse møder i club Italia. Denne omstændighed berettiger imidlertid ikke i sig selv Kommissionen til at lægge til grund, at sagsøgerne via denne agent har overtrådt artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.
- 131 Sagsøgerne har i henhold til dette anbringende for det første påberåbt sig G.s rolle, idet denne i det væsentlige handlede på vegne af CB, for det andet de erklæringer, der er afgivet af G., V. (Tréfileurope) og flere andre selskaber, der var involveret i overtrædelsen, og som godtgør, at Austria Draht ikke deltog i club Italia, for det tredje de forskellige forhold, som er blevet påberåbt for at bevise Austria Drahts deltagelse i club Italia via G., som ikke er afgørende, for det fjerde den omstændighed, at Austria Draht er blevet tilregnet G.s adfærd, selv om de ikke udgjorde en økonomisk enhed, og der ikke findes noget forhold, der kan godtgøre, at Austria Draht havde kendskab til dets agents ulovlige handlinger, og for det femte og subsidiært den varighed af overtrædelsen, som Kommissionen har lagt til grund, eftersom det under alle omstændigheder ikke kan godtgøres, at sagsøgerne deltog i club Italia før januar 2000.

1. Den omstændighed, at kommittenten tilregnes agentens adfærd

- 132 Kommissionen har for at fastlægge Austria Drahts ansvar lagt til grund, at dette selskab deltog direkte i club Italia via sin agent i Italien fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002. Kommissionen har herved i den anfægtede afgørelse afvist sagsøgernes bemærkninger om, at der ikke var tale om en økonomisk enhed mellem agenten og kommittenten, at agenten påtog sig en økonomisk risiko, at der strengt taget ikke var tale om en eksklusiv agentaftale, og at kommittenten ikke havde kendskab til agentens ulovlige adfærd. Ved afslutningen af sin analyse fandt Kommissionen i 779. betragtning til den anfægtede afgørelse, at »[G.] og Austria Draht skulle anses for en økonomisk enhed, og at Austria Draht skulle anses for ansvarlig for [G.s] deltagelse i kartellet« (jf. præmis 85-94 ovenfor).
- 133 Det er i lyset af denne argumentation, at det skal undersøges, om Kommissionen med henblik på anvendelse af artikel 101 TEUF eller EØS-aftalens artikel 53 med rette kunne konkludere, at Austria Draht er ansvarlig for den af sin agent i Italien udviste adfærd.

a) Betingelserne for, at kommittenten kan tilregnes agentens adfærd

- 134 Det fremgår af fast retspraksis, at begrebet virksomhed i en konkurrenceretlig kontekst skal forstås som en økonomisk enhed i relation til den pågældende aftale, også når denne økonomiske enhed juridisk set udgøres af flere fysiske eller juridiske personer (dom af 12.7.1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, Sml, EU:C:1984:271, præmis 11, og dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 121).
- 135 En sådan økonomisk enhed udgør en enhed bestående af menneskelige, materielle og immaterielle ressourcer, der forfølger et økonomisk mål på lang sigt, og som kan medvirke ved overtrædelser af 101, stk. 1, TEUF eller EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. Kommissionen kan derfor med føje, når en gruppe selskaber udgør en og samme virksomhed, pålægge ansvar for en overtrædelse begået af den nævnte virksomhed og pålægge det selskab, der er ansvarlig for gruppens handling under overtrædelsen, en bøde (jf. i denne retning dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 122).

- 136 Med henblik på anvendelsen af konkurrencereglerne er den formelle adskillelse mellem to selskaber, som er en følge af deres status som selvstændige juridiske personer, ikke afgørende, idet der skal lægges vægt på, om de optræder samlet på markedet (dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 123).
- 137 Det kan således vise sig nødvendigt at tage stilling til, om to selskaber, der er særskilte juridiske personer, udgør eller hører til en og samme virksomhed eller økonomiske enhed, som udfolder en enkelt adfærd på markedet (dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 124).
- 138 Retspraksis viser, at en sådan situation ikke er begrænset til tilfælde, hvor der foreligger et moder-datterselskabsforhold mellem selskaber, men under visse omstændigheder også omfatter forholdet mellem et selskab og dets agent eller mellemmand. Ved anvendelsen af artikel 101 TEUF eller EØS-aftalens artikel 53 er spørgsmålet om, hvorvidt en kommittent og dennes agent eller mellemhandler udgør en økonomisk enhed, idet sidstnævnte er et hjælpeorgan, integreret i den førstnævntes virksomhed, nemlig væsentligt for afgørelsen af, om en adfærd falder ind under en af de to artiklers anvendelsesområde. Det er således blevet fastslået, at hvis en mellemhandler udøver en virksomhed til fordel for sin kommittent, kan han principielt betragtes som et hjælpeorgan, integreret i kommittentens virksomhed og forpligtet til at følge kommittentens instrukser, således at han, ligesom handelsmedhjælperen, udgør en økonomisk enhed med den pågældende virksomhed (jf. i denne retning dom *Suiker Unie m.fl. mod Kommissionen*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:C:1975:174, præmis 480, og dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 125).
- 139 Med hensyn til selskaber med et vertikalt forhold, som f.eks. forholdet mellem en kommittent og hans agent eller mellemmand, er to omstændigheder blevet lagt til grund som de vigtigste referenceparametre ved afgørelsen af, om der foreligger en økonomisk enhed: dels om mellemmanden påtager sig en økonomisk risiko, dels om de tjenesteydelser, som mellemmanden leverer, har eksklusiv karakter (dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 126).
- 140 Hvad angår spørgsmålet om at påtage sig økonomisk risiko er det allerede fastslået, at en mellemhandler ikke kunne betragtes som et hjælpeorgan, der er integreret i kommittentens virksomhed, hvis den aftale, som er indgået med sidstnævnte, lod mellemhandleren overtage eller beholde funktioner, som økonomisk set svarer til en uafhængig forhandlers, idet de indeholdt bestemmelse om, at mellemhandleren skulle bære de økonomiske risici, der er forbundet med salg til eller indgåelse af kontrakter med tredjemænd (dom *Suiker Unie*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:C:1975:174, præmis 482, og dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 127).
- 141 Hvad angår de af mellemhandleren udførte tjenesteydelsers eksklusive karakter er det ligeledes blevet fastslået, at den omstændighed, at mellemhandleren parallelt med de aktiviteter, der udøves for kommittentens regning, som uafhængig forhandler udførte transaktioner af betydeligt omfang på markedet for det pågældende produkt eller den pågældende tjenesteydelse, ikke talte til fordel for at antage, at der er tale om en økonomisk enhed (dom *Suiker Unie*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:C:1975:174, præmis 544, og dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 128).

b) Agentaftalen og påtagelsen af den økonomiske risiko

- 142 Sagsøgerne har i det væsentlige fremhævet den omstændighed, at idet G. både repræsenterede CB og Austria Draht, og idet de aktiviteter, der blev udført på vegne af CB, var af større betydning med hensyn til indtægter, end de aktiviteter der blev udført på vegne af Austria Draht, er betingelsen om,

at agenten skulle arbejde eksklusivt for Austria Draht, ikke opfyldt. Som følge heraf kan det i fraværet af den anden omstændighed, der blev anført i dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), ikke konkluderes, at der foreligger en økonomisk enhed.

- 143 Med henblik på at fastlægge, om der består en økonomisk enhed mellem G. og Austria Draht, skal det imidlertid, som det fremgår af ovennævnte retspraksis, først afklares, i hvilket omfang agenten bærer de økonomiske risici i forbindelse med salg eller gennemførelse af de kontrakter, der er indgået med tredjemænd, hvad angår de aktiviteter, som han er blevet udpeget af kommittenten til at varetage. Der kan ikke ses bort fra den første omstændighed, der blev anført i dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337).
- 144 Det bemærkes i denne henseende, at det fremgår af den aftale, der er indgået mellem Austria Draht og Studio Crema, at G. i overensstemmelse med Austria Drahts instrukser havde ansvaret for at sælge Austria Drahts forspændingsstål i Italien »på Austria Drahts vegne og for dennes regning«. Denne aftale krævede bl.a., at G. ikke lavede forretninger »for egen regning«, og at den pågældende »nøje overholdt Austria Drahts direktiver, prisangivelser samt betingelser for betaling, salg og levering«. Aftalen præciserede ligeledes, at »varerne blev leveret og faktureret« af Austria Draht. Ifølge aftalen blev salgsaftaler således alene indgået mellem Austria Draht og kunden og ikke mellem G. og kunden (774. betragtning til den anfægtede afgørelse og agentaftalens artikel 2).
- 145 Denne aftale kan udemærket analyseres som en agentaftale. Den vedrører en situation, hvor »en juridisk eller fysisk person (agenten) bemyndiges til på en anden persons vegne (agenturgiver), enten i agentens eget navn eller i agenturgivers navn at forhandle og/eller indgå kontrakter om [...] salg af varer eller tjenester, der leveres af agenturgiver« (jf. i denne retning definitionen af en agentaftale i punkt 12 i retningslinjerne for vertikale begrænsninger hvad angår bedømmelsen af vertikale aftaler efter artikel 101 TEUF).
- 146 Hertil kommer, som Kommissionen har bemærket i 774. betragtning til den anfægtede afgørelse, at det ikke fremgår af aftalen, at G. bar »risiciene i forbindelse med bl.a. manglende levering, mangelfuld levering og insolvens hos kunderne« hvad angår de aktiviteter, som han af Austria Draht var blevet udpeget til at varetage. Aftalen indeholder heller ingen bestemmelse, der giver anledning til at formode, at G. bar lageromkostninger, og at han var nødt til at foretage specifikke investeringer for at repræsentere Austria Draht i Italien. Den økonomiske risiko ved de salgsaftaler, der blev forhandlet af G. og indgået med Austria Draht i Italien, påhvilede dermed kommittenten og ikke dennes agent.
- 147 Sagsøgerne har ikke for Retten bestridt en sådan bedømmelse af den økonomiske risiko. De har begrænset sig til at gøre gældende, at G. afholdt visse omkostninger (rådgivnings- og rejseomkostninger, omkostninger i forbindelse med aftaler, oversættelsesomkostninger [...]), der kan anses for underordnede i forhold til de overdragne aktiviteter eller for dækket af det faste vederlag, som Austria Draht udbetalte i form af en kommission. Sådanne omkostninger kan ikke godtgøre, at G. bar andet end en ubetydelig eller begrænset økonomisk risiko i medfør af de aktiviteter, der var blevet overdraget af Austria Draht.
- 148 I det foreliggende tilfælde kunne Kommissionen i overensstemmelse med den nævnte retspraksis med rette lægge til grund, at når G. handlede på vegne af Austria Draht i Italien, var det uden at påtage sig en økonomisk risiko af en sådan karakter, at den aftale, der bandt ham til dette selskab, lod ham overtage eller beholde funktioner, som økonomisk set svarer til en uafhængig forhandlers.

c) Betydningen af agentens dobbeltrepræsentation

- 149 Hvad angår den anden omstændighed, der er anført i dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), har Kommissionen i 775. betragtning til den anfægtede afgørelse anerkendt, at den omstændighed, at G. ligeledes handlede på vegne af en anden deltager i kartellet, CB, havde den virkning, at der strengt taget ikke var tale om et eksklusivt agentforhold.
- 150 Som Kommissionen har bemærket, kan de særlige forhold i den foreliggende sag, i modsætning til det af sagsøgerne anførte, imidlertid ikke uden videre føre til, at enhver mulighed for, at der kan godtgøres en økonomisk enhed mellem G. og Austria Draht hvad angår de aktiviteter, som G. havde fået overdraget i henhold til agentaftalen, forkastes.
- 151 Selv om det i denne henseende er korrekt, at G. parallelt med sine aktiviteter på vegne af Austria Draht ligeledes udøvede aktiviteter på vegne af CB, var Kommissionen berettiget til at bemærke, at »[G.] [i den foreliggende sag] ikke personligt drev virksomhed på det omhandlede marked og dermed ikke foretog betydelige transaktioner på egen hånd som uafhængig agent« (775. betragtning til den anfægtede afgørelse) (jf. analogt domme *Suiker Unie*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:C:1975:174, præmis 544, og *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 128).
- 152 I stedet for at repræsentere én kommittent i kommercielle anliggender repræsenterede G. således to kommittenter, nemlig hovedsageligt CB, som genererede hovedparten af Studio Cremas indtægter (ca. 75% i løbet af den overtrædelsesperiode, som sagsøgerne lægges til last), men også Austria Draht, der ligeledes genererede en ikke-ubetydelig del af disse indtægter (ca. 25% i løbet af samme periode).
- 153 For at fastlægge, om der foreligger en økonomisk enhed mellem agenten og en af dennes kommittenter, skal det i en sådan situation afklares, om denne agent med hensyn til de aktiviteter, han har fået overdraget af denne kommittent, er i stand til at agere som en uafhængig forhandler, der frit kan fastlægge sin egen kommercielle strategi. Såfremt agenten ikke er i stand til at agere således, udgør de funktioner, som den pågældende udøver på vegne af nævnte kommittent, en integrerende del af sidstnævntes aktiviteter.
- 154 Som Kommissionen har anført i 774. betragtning til den anfægtede afgørelse, beror det afgørende element for at fastslå, at der forelå en økonomisk enhed mellem G. og Austria Draht, på bedømmelsen af de økonomiske risici i forbindelse med salg eller gennemførelse af de kontrakter, der blev indgået med tredjemænd via G. Såfremt G. handlede som en del af Austria Draht, kan han sidestilles med »et hjælpeorgan, der ligesom handelsmedhjælperen udgør en del af Austria Drahts virksomhed«, hvilket ikke er tilfældet, hvis han handlede som uafhængig forhandler.
- 155 I det foreliggende tilfælde er det allerede fastslået, at den agentaftale, der blev indgået mellem G. og Austria Draht, ikke gav ham mulighed for at handle i den betydning, som udtrykket er anvendt i konkurrenceretten, som en uafhængig forhandler hvad angår de aktiviteter, som han havde fået overdraget.
- 156 Hvad desuden angår arten af relationen mellem G. og CB fremgår det ligeledes af sagens akter, at G.s adfærd ikke med hensyn til artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1, kan sammenlignes med adfærden for en afhængig forhandler af forspændingsstål produceret af CB. G. udførte således funktioner på vegne af CB, der minder meget om en salgsdirektørs funktioner. Den omstændighed, at der ikke foreligger en skriftlig agentaftale mellem G. og CB, godtgør ikke, at de aktiviteter, som han havde fået overdraget af dette selskab, blev udøvet af en uafhængig forhandler og ikke for CB's regning og risiko. Tværtimod kan det antages, at han dermed handlede som et hjælpeorgan, der er integreret i denne virksomhed. Et bevis herfor er, som sagsøgerne har anført, at G. ved høringen hos Kommissionen præsenterede sig som et medlem af det hold, der repræsenterede CB.

- 157 Det fremgår af det ovenstående, at selv om den foreliggende sag adskiller sig fra de situationer, der tidligere er blevet bedømt i retspraksis, navnlig i dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), hvor agentens eksklusive repræsentation af kommittenten fremgik af agentens aftale og gennemførelsen af denne (denne doms præmis 131 og 132), kan G.s dobbelte repræsentation af henholdsvis CB på den ene side og Austria Draht på den anden side ikke rejse tvivl om konklusionen om, at G. med hensyn til de aktiviteter, som han havde fået overdraget af Austria Draht, ikke var i stand til at udøve funktioner, som økonomisk set svarer til en uafhængig forhandlers.
- 158 Sammenfattende konkluderes, som anført i den anfægtede afgørelse, at G. eller Studio Crema, som han repræsenterede, ikke kan anses for en uafhængig økonomisk aktør, når det drejer sig om at bedømme rækkevidden af den agentaftale, der blev indgået med Austria Draht, i forhold til konkurrenceretten, eftersom G. ikke bar, eller kun i begrænset omfang bar, økonomiske risici som følge af de salgskontrakter, der med hans medvirken blev indgået med Austria Draht, og eftersom han de facto opererede som et hjælpeorgan til dette selskab.
- 159 Sagsøgerne har ikke fremsat noget argument vedrørende dette punkt, der kan rejse tvivl om en sådan konklusion. En stor del af denne argumentation gengiver således indholdet i dom *Suiker Unie*, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:C:1975:174), og dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), som ikke blot kan udvides til at omfatte den foreliggende sag, for at gøre gældende, at som følge af den omstændighed, at der ikke fandtes en eksklusiv forbindelse i snæver forstand mellem G. og Austria Draht, kunne der ikke være en økonomisk enhed mellem dem.
- 160 Tilsvarende er den omstændighed, at G. ligeledes arbejdede for CB, og at de aktiviteter, der blev udøvet for CB, udgjorde en større del af Studio Cremas indtægter sammenlignet med de indtægter, der blev genereret med Austria Draht, ikke tilstrækkelig til at godtgøre G.s kommercielle uafhængighed. G. kunne som allerede anført anses for både at udgøre en økonomisk enhed med CB og en økonomisk enhed med Austria Draht. Dette gælder både for CB og Austria Draht kun i det omfang, at disse virksomheder havde overdraget ham aktiviteter.
- 161 Kommissionen kan imidlertid af denne grund ikke anføre, at »det i det foreliggende tilfælde under alle omstændigheder skal bemærkes, at CB sædvanligvis var personligt repræsenteret på møderne i kartellet, og at [G.]/[Studio Crema] dermed generelt optrådte som repræsentant for Austria Draht« (slutningen af 776. betragtning til den anfægtede afgørelse). I mangel af beviser, der kan godtgøre et sådant udsagn, kan G.s tilstedeværelse på et møde i club Italia ikke betyde andet, end at der på dette møde var en person til stede, der dels udøvede funktioner, som kan sammenlignes med en salgsdirektørs funktioner, for CB, dels ligeledes var agent for Austria Draht i Italien. Henset til G.s dobbelte repræsentation, der medførte, at han kunne være i besiddelse af følsomme forretningsoplysninger fra to kilder, er det imidlertid med rette, at Kommissionen har anført, at dette særlige kendetegn udgjorde en faktor, der forbedrede koordinationen i forbindelse med kartellet (begyndelsen af 776. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 162 Hvad angår den beslutningspraksis, som sagsøgerne har påberåbt sig med henvisning til Kommissionens beslutning K(2006) 5700 endelig af 29. november 2006 om en procedure i henhold til artikel [101 TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/F/38 638 – Butadiengummi og styrenbutadiengummi fremstillet ved emulsionspolymerisation) og Kommissionens beslutning K(2008) 5476 endelig af 1. oktober 2008 om en procedure i henhold til artikel [101 TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39 181 – Lysvoks), bemærkes, at en sådan praksis heller ikke kan godtgøre, at G. og Austria Draht ikke udgjorde en økonomisk enhed i den foreliggende sag. Tværtimod indgår oplysningerne i disse sager i den logik, der tidligere blev redegjort for i dom *Minoan Lines*, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), hvori Retten, som i disse sager, henviste til den eksklusive karakter af det omhandlede repræsentationsforhold, uden at dette imidlertid var til hinder for, at der kunne tages hensyn til en situation med dobbeltrepræsentation, som i G.s tilfælde, således som Kommissionen har gjort i den foreliggende sag.

163 Det er følgelig med rette, at Kommissionen, hovedsageligt henset til agentaftalen, i den foreliggende sag har lagt til grund, at G. handlede på vegne af Austria Draht, som påtog sig den økonomiske risiko ved denne repræsentation. I det foreliggende tilfælde skal G. faktisk anses for et hjælpeorgan, der udgør en del af virksomheden Austria Draht (dvs. samlet Austria Draht og voestalpine), og ligesom en handelsmedhjælper udgør dette organ en økonomisk enhed med denne virksomhed.

d) Manglende kendskab, kontrol og godkendelse

164 Sagsøgerne har på det stadium gjort gældende, at den netop fastlagte objektive situation ikke er tilstrækkelig til, at agentens ulovlige adfærd kan tilregnes kommittenten. Det skal ligeledes godtgøres, i hvilket omfang kommittenten var eller kunne være informeret om denne adfærd.

165 I denne henseende har Kommissionen for det første fundet, at det ikke var nødvendigt, at den tog stilling til »den manglende kontrol, det manglende kendskab eller den manglende (efterfølgende) godkendelse af agentens deltagelse i kartellet«, eftersom sådanne argumenter »ikke kan udgøre gyldige argumenter med henblik på at unddrage sig et ansvar« (777. betragtning til den anfægtede afgørelse). Kommissionen har ligeledes anført, at »Austria Draht udgjorde en økonomisk enhed med sin agent, og at selskabet dermed var ansvarligt for sidstnævntes deltagelse i kartellet, uanset Austria Drahts (manglende) kendskab, kontrol eller godkendelse« (777. betragtning til den anfægtede afgørelse).

166 For det andet har Kommissionen suppleret ovennævnte analyse, idet den har bemærket, at »selv om der ikke forelå direkte bevis for instruktioner/debriefing i forbindelse med de konkurrencebegrænsende møder« mellem G. og Austria Draht, fremgik det »klart af agentaftalen og de interne rapporter, som Austria Draht har fremlagt [som svar på en begæring om oplysninger fra Kommissionen], at [G.] regelmæssigt holdt Austria Draht orienteret om udviklingen på det italienske marked«, og at det således kunne »forventes, at [G.] som minimum har videregivet de relevante følsomme forretningsoplysninger, som blev modtaget under møderne i kartellet, til Austria Draht« (778. betragtning til den anfægtede afgørelse).

167 Sagsøgerne har på dette punkt påberåbt sig den løsning, der kan udledes af dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337). I denne dom blev en argumentation – kommittenten havde for Retten påberåbt sig et angiveligt manglende kendskab til agentens aktiviteter, og at sådanne aktiviteter ikke var tilladt eller godkendt – der minder om sagsøgernes argumentation i den foreliggende sag, således ikke på forhånd forkastet, men besvaret detaljeret og grundigt (dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 139).

168 I nævnte dom efterprøvede Retten for det første, om de strafbare handlinger, der blev lagt agenten til last, henhørte under de aktiviteter, som kommittenten havde overdraget. For det andet var kommittenten regelmæssigt blevet informeret om de aktiviteter, som var blevet overdraget til agenten, herunder de strafbare handlinger, der blev lagt agenten til last. For det tredje havde kommittenten forbudt agenten at udføre sådanne handlinger (dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 140-146).

169 Retten konkluderede som svar på kommittentens argumentation vedrørende manglende kendskab til eller godkendelse af agentens handlinger i præmis 147 i dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor (EU:T:2003:337), at det fulgte af de betragtninger, der var fremsat under sagen, at fastsættelsen af priser og betingelser gældende for de af kommittentens skibe, der besejlede de internationale ruter, var omfattet af kommittentens agents aktivitetsområder, at kommittenten regelmæssigt blev underrettet om sin agents aktiviteter, herunder kontakterne med de øvrige rederier, for hvilke kommittentens agent søgte at opnå forudgående eller efterfølgende godkendelse, og endelig at kommittenten havde mulighed for og beføjelse til at forbyde, at dennes agent udførte bestemte handlinger, selv om kommittenten først udøvede den mulighed efter Kommissionens kontrolundersøgelser.

- 170 Det skal ligeledes bemærkes, at Retten i sin generelle konklusion vedrørende klagepunkterne om en urigtig anvendelse af artikel 101, stk. 1, TEUF (på daværende tidspunkt artikel 81, stk. 1, EF), hvorefter agentens handlinger urigtigt var blevet tilregnet kommittenten, kædede konstateringen af en økonomisk enhed sammen med resultatet af den ovennævnte efterprøvelse (dom Minoan Lines, nævnt i præmis 89 ovenfor, EU:T:2003:337, præmis 148), idet den fastslog, at det fremgik af en gennemgang af de telexer, der var udvekslet mellem agenten og kommittenten og mellem agenten og de øvrige rederier, der deltog i overtrædelsen, af kommittentens svar på Kommissionens begæring om oplysninger og af de øvrige omstændigheder, der var behandlet i dommen, at agenten handlede på markedet over for tredjemænd, kunder, underagenter og kommittentens konkurrenter som dennes hjælpeorgan, og at disse to selskaber følgelig udgjorde en og samme økonomiske enhed eller virksomhed med henblik på anvendelsen af artikel 81 EF. Retten udledte heraf, at Kommissionen under disse omstændigheder var berettiget til at tilregne kommittenten den adfærd i strid med artikel 81 EF, der blev pålagt sanktioner for i den omtvistede beslutning, og i hvilken agenten spillede en væsentlig rolle.
- 171 Henset til denne analyse kan Kommissionen ikke dels anføre, at »der ikke foreligger direkte bevis for instruktioner/debriefing i forbindelse med de konkurrencebegrænsende møder« mellem G. og Austria Draht, dels bemærke, at det »klart [fremgår] af agentaftalen og de interne rapporter, som Austria Draht har fremlagt [som svar på en begæring om oplysninger fra Kommissionen], at [G.] regelmæssigt holdt Austria Draht orienteret om udviklingen på det italienske marked«, for at konkludere, at det kan »forventes, at [G.] som minimum har videregivet de relevante følsomme forretningsoplysninger, som blev modtaget under møderne i kartellet, til Austria Draht« (jf. præmis 166 ovenfor).
- 172 Det burde i princippet have været muligt for Kommissionen blandt de månedlige skriftlige rapporter, som G. fremsendte til Austria Draht om de almindelige markeds- og salgsbetingelser, herunder om konkurrenternes aktiviteter på repræsentationsområdet, og som Austria Draht sendte til Kommissionen som svar på en begæring om oplysninger, at identificere dels de forskellige følsomme forretningsoplysninger, som G. kunne meddele Austria Draht, men dels også de indicier, der gjorde det muligt for Austria Draht at erkende, at G. på selskabets vegne og for dets regning deltog i en konkurrencebegrænsende praksis om kvoter, priser og kunder ved de forskellige møder, som han deltog i.
- 173 I mangel af sådanne elementer, og selv om kartellet endnu ikke var blevet anmeldt, og der fandtes en række samtidige dokumenter om forholdene i club Italia til belysning af, hvordan denne klub fungerede, er der ikke grundlag for at formode, som Kommissionen har gjort, at G. rapporterede alt, hvad han kunne vide og gøre i club Italia, til Austria Draht. For at drage en sådan konklusion kræves det, at agentens månedlige skriftlige rapporter indeholder indikationer herfor. Såfremt Kommissionen efter at have undersøgt disse dokumenter konkluderer, som den har gjort i den anfægtede afgørelse, at »der ikke foreligger direkte bevis for instruktioner/debriefing i forbindelse med de konkurrencebegrænsende møder«, kan den ikke afvise at drage konsekvenserne af et sådant udsagn ved at udtale, at det stadig er muligt at konkludere det modsatte.
- 174 Det må i denne sammenhæng konstateres, at der ikke foreligger beviser for, at Austria Draht via G. kunne have haft det mindste kendskab til dets agents konkurrencebegrænsende adfærd ved forskellige møder i club Italia, som han deltog i. Kommissionen har i øvrigt anerkendt dette i retsmødet. Kommissionen kan således ikke opstille en formodning om en viden, som den ikke har godtgjort.
- 175 Under omstændigheder som i det foreliggende tilfælde, hvor agenten har handlet på kommittentens vegne og for dennes regning uden at påtage sig den økonomiske risiko ved de aktiviteter, som den pågældende har fået overdraget, kan denne agents ulovlige adfærd ikke desto mindre tilregnes kommittenten, ligesom en arbejdsgiver kan tilregnes de ulovlige handlinger, som en af hans ansatte begår, selv uden at der foreligger bevis for, at kommittenten havde kendskab til agentens konkurrencebegrænsende adfærd.

- 176 Som anført ovenfor fremgår det således af agentaftalen, at det var på et velinformeret grundlag, at Austria Draht overdrog markedsføringen af sine produkter i Italien til G., der allerede optrådte som mellemmand for CB, en af de italienske hovedaktører. Austria Draht forbeholdt sig endvidere midler til at kontrollere de resultater, som G. opnåede, eftersom denne ikke kunne anses for en uafhængig forhandler, og de salgsaftaler, som han forhandlede, kunne under alle omstændigheder kun indgås af Austria Draht.
- 177 Under sådanne omstændigheder forbliver Austria Draht, selv uden fuldt kendskab til de ulovlige handlinger, som G. begik i forbindelse med de aktiviteter, som han havde fået overdraget, den primært begunstigede, hvilket sagsøgerne har medgivet i retsmødet.
- 178 Det fremgår af det ovenstående, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde med rette dels kunne konkludere, at der forelå en økonomisk enhed mellem agenten og kommittenten for så vidt angår de aktiviteter, som G. havde fået overdraget af Austria Draht, dels kunne lægge til grund, at kommittenten på grund af denne økonomiske enhed kan tilregnes de ulovlige handlinger, som G. begik på vegne af Austria Draht i forbindelse med de aktiviteter, som han havde fået overdraget, uden at det er nødvendigt, at godtgøre, at kommittenten havde kendskab hertil.
- 179 Herefter skal indholdet i de ulovlige handlinger, som G. begik på vegne af Austria Draht i forbindelse med de aktiviteter, han havde fået overdraget, fastlægges.

2. Beviser for agentens ulovlige adfærd

- 180 Det bemærkes indledningsvis, at bedømmelsen af indholdet af de ulovlige handlinger, der kan tilregnes Austria Draht, skal begrænses til kun at omfatte beviserne vedrørende club Italia, som er den eneste komponent i den enkelte overtrædelse, hvor Austria Drahts deltagelse er blevet udtrykkeligt nævnt i den anfægtede afgørelse og dette via G. (769.-783. betragtning til den anfægtede afgørelse). Beviserne vedrørende de øvrige komponenter af kartellet, herunder vedrørende club Europe, hvoraf visse er blevet anført af Kommissionen i forbindelse med det foreliggende anbringende, vil primært blive undersøgt i forbindelse med det andet anbringende om den kvalificering som en enkelt overtrædelse, der gøres gældende over for sagsøgerne.
- 181 Kommissionen har med henblik på at godtgøre Austria Drahts deltagelse i club Italia tilkendegivet, at den er i besiddelse af beviser for, at selskabet »har deltaget systematisk i mere end 40 møder i club Italia mellem den 15. april 1997 og den 19. september 2002, og at selskabets fravær gentagne gange blev formelt noteret, hvilket taler for, at det var forventet, at det deltog i møderne« (479. betragtning til den anfægtede afgørelse). Disse beviser er nævnt i den anfægtede afgørelse (jf. præmis 78-81 ovenfor) ligesom Kommissionens afvisning af de argumenter, som sagsøgerne fremførte under den administrative procedure for at bestride, at de blev repræsenteret af G. under disse møder (jf. præmis 86-88 ovenfor) eller for generelt at gøre gældende, at Austria Draht ikke deltog i disse møder (jf. præmis 95-100 ovenfor).
- 182 Sagsøgerne har for Retten i det væsentlige gjort gældende, at henvisningerne i den anfægtede afgørelse til Austria Drahts deltagelse i møder i club Italia ikke kan danne grundlag for en konklusion om, at selskabet deltog i kartellet. Sagsøgerne har navnlig anført for det første, at den omstændighed, at Austria Drahts situation blev drøftet på 14 møder, hvor G. og andre personer var til stede, ikke udgør et bevis for Austria Drahts deltagelse i kartellet, idet G.s deltagelse ikke er ensbetydende med, at Austria Draht deltog, og for det andet, at det generelt ikke kan erkendes, hvad der blev lagt Austria Draht til last.
- 183 Til besvarelse af denne argumentation skal det indledningsvis bemærkes, at det fremgår af det ovenstående, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde med rette kunne tilregne Austria Draht de ulovlige handlinger, som G. begik i forbindelse med de aktiviteter, som han havde fået overdraget.

184 Det skal dermed afklares, på hvilken måde G.s adfærd på de forskellige møder i club Italia, som han deltog i, kan anses for at være i strid med artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53. Denne proces er, som sagsøgerne har bemærket, blevet gjort vanskeligere som følge af den omstændighed, at G. ligeledes repræsenterede CB, en af hovedaktørerne i club Italia. På dette punkt har Kommissionen imidlertid gjort særligt opmærksom på, at ved de 14 møder, der er de mest karakteristiske for G.s deltagelse i kartellet på vegne af Austria Draht, var G. ikke alene til stede ved drøftelserne, men »Austria Drahts situation« blev omtalt (479. betragtning til den anfægtede afgørelse).

185 Da sagsøgerne hvad angår de 14 omhandlede møder har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat sin forpligtelse til at føre bevis og sin begrundelsespligt bl.a. med hensyn til, hvad der blev lagt Austria Draht til last i denne forbindelse, skal de forskellige beviser, der er anført i den anfægtede afgørelse for at godtgøre G.s ulovlige adfærd i forbindelse med de af Austria Draht overdragne aktiviteter, undersøges ét efter ét.

a) Mødet den 15. april 1997

186 Det første af de 14 møder, som Kommissionen har anført i den anfægtede afgørelse, er mødet den 15. april 1997, der omhandlede »tildeling af kvoter/kunder og prisfastsættelse« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope, SLM, Tycsa, DWK og Austria Draht (via G.).

187 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 15. april 1997 drejede sig om, således:

- »[Fastsættelse] af priser på råmaterialer og salgspriser i Frankrig, Spanien og Tyskland.«
- »Drøftelser om Redaellis salg til et vist antal kunder og om tilbud til kunder fremsat af SLM og CB, kunder og salgskvoter.«
- »Det blev endvidere erklæret, at Austria Draht ikke ville levere til en vis gruppe af kunder, [og der fandt en] udveksling af oplysninger [sted] om de priser, som [G.] havde faktureret visse kunder.«
- »Detaljeret gennemgang over salg foretaget af virksomhederne Redaelli, Itas, CB, ITC, Tréfileurope, Tycsa, Trame, SLM, DWK, Austria Draht [og] drøftelser om tildeling af kvoter (med angivelse af en konkret procentsats) for disse virksomheder.«
- »[D]røftelser om muligheden for at anvende tillæg, importundersøgelse og et spørgsmål om eksport.«

188 Disse oplysninger stammer hovedsageligt fra ITC, som har fremsendt et samtidigt referat fra mødet den 15. april 1997, med undtagelse af den sidstnævnte oplysning, der stammer fra Tréfileurope, og som gentager et kortfattet udsagn om dette møde, der er indeholdt i anmodningen om bødenedsættelse (jf. bilag G.3 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse hvad angår ITC, bilag H.1 til Kommissionens svar på foranstaltningen med henblik på bevisoptagelse hvad angår Tréfileurope).

189 Samlet kan disse oplysninger fra ITC's referat, som har vist sig at være særligt relevante, fordi referatet blev udarbejdet på et tidspunkt, hvor kartellet endnu ikke var blevet opdaget, og erklæringen fra Tréfileurope, der bekræfter nævnte referat, faktisk danne grundlag for at godtgøre det tidspunkt, hvor Austria Drahts deltagelse i club Italia via G. blev påbegyndt.

- 190 For det første gjorde G.s deltagelse i dette møde det generelt muligt for ham at deltage i drøftelser, hvis konkurrencebegrænsende indhold klart fremgår af ITC's referat. Det forholder sig således med oplysningerne om »[fastsættelse] af priser på råmaterialer og salgspriser i Frankrig, Spanien og Tyskland« (jf. første led af præmis 187 ovenfor) og om »drøftelser om Redaellis salg til et vist antal kunder og om tilbud til kunder fremsat af SLM og CB, kunder og salgskvoter« (jf. andet led af præmis 187 ovenfor). Sådanne oplysninger kunne sætte G. i stand til at koordinere sine aktiviteter, navnlig dem, som han havde fået overdraget af Austria Draht i Italien, med de aktiviteter, som de virksomheder, der var repræsenteret på mødet den 15. april 1997, udførte.
- 191 For det andet hvad mere specifikt angår Austria Draht kan det på grundlag af ITC's referat først og fremmest godtgøres, at ITC's repræsentanter lagde til grund, at G. deltog i mødet på vegne af Austria Draht og ikke CB, der var repræsenteret af [C.].
- 192 For det andet fremgår det ligeledes af referatet, at deltagerne i mødet drøftede mængder vedrørende forskellige virksomheder, som blev nævnt på dette møde, herunder Austria Draht (jf. fjerde led af præmis 187 ovenfor). Graden af præcision for den ene eller den anden af disse virksomheder i en tabel i ITC's referat er ganske vist ikke den samme, eftersom de taloplysninger, der er meddelt for den første gruppe af deltagere (Redaelli, CB, Itas og ITC) og den anden gruppe af deltagere, der blev tilføjet (Tréfileurope og Tyrsa), er præcise, mens taloplysningerne for en tredje gruppe af virksomheder (Trame, der var fraværende ved dette møde, SLM, DWK og Austria Draht) er afrundede. Dog forholder det sig ikke desto mindre således, at det fremgår af denne tabel, at Austria Drahts situation er nævnt, eftersom Austria Draht med 2 000 ton repræsenterede 2,6% af de 78 000 ton, der blev drøftet på dette møde.
- 193 For det fjerde fremgår det ligeledes af ITC's referat, at drøftelserne under mødet den 15. april 1997 særligt omhandlede Austria Drahts situation (jf. tredje led af præmis 187 ovenfor). Man kan i denne henseende med rimelighed forestille sig, at G. som Austria Drahts agent i Italien deltog i denne drøftelse.
- 194 Hvad angår det anførte om, at Austria Draht ikke leverede til en bestemt gruppe af kunder, kan det antages, som sagsøgerne har gjort gældende, at dette kan forklares med deres manglende solvens. En hvilken som helst erhvervsdrivende, der foretager eller anmoder specialiserede organer om at foretage en bedømmelse af disponible regnskabsoplysninger, ville kunne have informeret sig herom. En sådan forklaring som fremført af sagsøgerne uden at være godtgjort synes ligeså mulig som den af Kommissionen foreslåede forklaring, hvorefter denne manglende levering viser en konkurrencebegrænsende adfærd, hvilket ikke fremgår klart af referatet, som ikke redegør for grunden til den manglende levering til de nævnte kunder.
- 195 Tvivlen i denne henseende bør kommer sagsøgerne til gode.
- 196 Hvad derimod angår angivelsen om, at udvekslingen af oplysninger vedrørte de priser, som G. havde faktureret visse kunder, må det fastslås, at G.s navn fremgår af ITC's referat – idet den pågældende ifølge ITC repræsenterede Austria Draht på dette møde – over navnene på flere kunder (herunder kunden »PAMA«) med angivelse af taloplysninger, der sandsynligvis svarer til den pris, som hver af disse kunder er blevet faktureret. På baggrund af sådanne oplysninger kan G.s direkte deltagelse i konkurrencebegrænsende aktiviteter under dette møde godtgøres.
- 197 Sammenfattende konkluderes, at det fremgår af beviserne vedrørende mødet i club Italia den 15. april 1997, dels, at G. med rimelighed kan anses for den person, der videregav oplysninger til deltagerne i dette møde om priser, som var faktureret visse af den pågældendes kunder, dels, at G. ved blot at være til stede på dette møde kunne få adgang til oplysninger om hovedaktørerne i Italien, hvilke oplysninger bl.a. omhandlede tildeling af kvoter og fastsættelse af priser.

198 Disse beviser godtgør i tilstrækkeligt omfang det tidspunkt, hvor Austria Draht påbegyndte sin deltagelse i club Italia via G.

b) Mødet den 24. juni 1997

199 Det andet møde er mødet den 24. juni 1997, hvor »et »afbalanceret marked« søgtes opnået, og der blev udvekslet prisoplysninger« (479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I dette afsnit, der vedrører dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at [C.] og [C.], far og søn, var til stede på vegne af CB, at to repræsentanter for Tréfileurope ligeledes var til stede, og at G. sluttede sig til deltagerne ved slutningen af mødet.

200 Indholdet af dette møde fremstilles på nedenfor nævnte måde af Tréfileurope i et dokument, der blev udarbejdet den 2. juli 1997 for at redegøre for et besøg hos CB (jf. bilag B.6 til svarskriftet):

»Redegørelse om besøg fra [Th. fra Tréfileurope] hos CB: »[...] [C. (fra CB)] er ikke tilfreds med aktionen fra starten af året, der fremprovokerede et fald i omsætningen for hans virksomhed [ITC], hvilken virksomhed han derefter erklærede krig imod. Han pålagde sin agent at besøge alle kunderne, hvilket medførte betydelige prisnedsættelser, hvorfor vi måtte sænke vores målsætning til 1100 ITL. Han anser det for muligt at opnå den rette balance på det italienske marked i den henseende med ITAS, SLM og AUSTRIA (via [G.]), og han ønsker at udelukke [ITC]. Han anmoder os om, at vi slutter os til dem. Jeg tilkendegav, at vi var positivt indstillet heroverfor, men at beslutningen skulle træffes af vores bestyrelse. [G.] (salgsagent for [C.] +Austria) sluttede sig til os ved slutningen af mødet. CB's priser ligger på mellem 1 000 og 1 050 ITL. [C.] ønsker at forhøje med 50 ITL for at dække forhøjelsen på afstivningstråd. Han mener, at en pris på 1 050 ITL er korrekt. CB's mål er det franske marked. Han har haft en godkendelse for snoet tråd i stort format, men har endnu ikke foretaget salg. Han har netop ansøgt om godkendelse for valset tråd og fint snoet tråd i T 5,2 – 2060 – Han mener, at han bør have en markedsdel på 2 000 ton [...] [Th. (fra Tréfileurope)].«

201 Dette dokument, der blev udarbejdet på et tidspunkt, hvor kartellet endnu ikke var blevet opdaget, gør det muligt at godtgøre arten af de relationer, som G. kunne have med CB. Det fremgår således klart af dette dokument, at disse relationer er blevet fremhævet af C. fra CB hos Tréfileurope for at vise, at CB kunne koordinere adfærden for flere aktører på markedet, herunder Austria Draht, på vegne af hvilken G. ligeledes agerede. Selv om samtalen vedrørende priser kun omhandlede CB's priser, og ikke Austria Drahts, blev muligheden for at finde en balance på det italienske marked på et vist niveau, og det med inddragelse af Austria Draht via G., ligeledes omtalt, til trods for den af ITC fremprovokerede priskrig.

202 Henset til dette dokument kan det konkluderes, at G. var parat til, eller under alle omstændigheder ikke ville modsætte sig, at arbejde side om side med C. fra CB i club Italia og dette i egenskab af repræsentant for såvel CB som for Austria Draht.

c) Mødet den 11. marts 1998

203 Det tredje møde er mødet den 11. marts 1998. Det omhandlede »drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse«, idet det skal præciseres, at »Austria Draht er nævnt, men uden angivelser« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB (via G.), Itas, ITC (tre personer) og Austria Draht (via G.).

204 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 11. marts 1998 drejede sig om, således:

— »Deltagerne drøftede på ny priserne for det andet kvartal, der skulle hæves til 1150 ITL pr. kilo.«

- »Evaluering af visse kunders behov.«
 - »Udveksling af oplysninger om de mængder, der i januar og februar blev leveret af ITC, Redaelli, AFT, Itas, CB, Austria Draht, SLM, Trame og Tycsa.«
- 205 Disse oplysninger stammer fra et dokument, der blev beslagent hos ITC, og fra et dokument, der er fremlagt af ITC. Det drejer sig om to forskellige referater af mødet den 11. marts 1998(jf.bilag A.19 og A.20 til stævningen).
- 206 Det fremgår for det første af disse dokumenter, at udtrykket »Austria« ved en lejlighed er blevet nævnt ved siden af navnet på en kunde, for hvilken der omtales en levering foretaget af SLM, der ikke var repræsenteret på dette møde. Denne angivelse er efterfulgt af et spørgsmålstegn. En sådan angivelse er derfor ikke i sig selv afgørende, eftersom G. bestemt havde kunnet fjerne enhver tvivl om, hvorvidt denne kunde havde modtaget leveringer fra Austria Draht.
- 207 Tilsvarende gælder hvad angår drøftelserne om »tildeling af kvoter og prisfastsættelse«, at oplysningerne vedrørende dette element af mødet ikke er særligt entydige med hensyn til Austria Draht. Som Kommissionen allerede har bemærket, indeholder det relevante referat fra ITC således ingen oplysninger på den linje, der vedrører Austria Draht. Dette er ligeledes tilfældet for de øvrige aktører, såsom Tréfileurope, Itas eller CB, for hvilke de relevante linjer er mærket »uden angivelse«. Dette giver anledning til at formode, at Austria Drahts situation blev nævnt under mødet den 11. marts 1998, uden at nogen af deltagerne i dette møde, herunder dermed G., kunne eller ønskede at fremsætte oplysninger i denne henseende.
- 208 Undersøgelsen af ITC's referater giver imidlertid generelt anledning til at konstatere, at deltagerne i mødet den 11. marts 1998 drøftede foretagne leveringer og priser, der var blevet foreslået visse kunder, og at der blev nævnt en prisforestilling for andet kvartal af 1998. G.s deltagelse i dette møde, idet han bl.a. repræsenterede Austria Draht i Italien, gav ham dermed mulighed for at få kendskab til disse oplysninger, der i fraværet af andre beviser, som kan rejse tvivl om en sådan bedømmelse, gør det muligt at fastslå, at han derefter var i stand til at handle under hensyntagen til disse oplysninger om kundekredsen og priserne til gavn for de virksomheder, som han repræsenterede.

d) Mødet den 30. marts 1998

- 209 Det fjerde møde er mødet den 30. marts 1998. Det vedrørte »drøftelser om tildeling af kvoter« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB (via C. og G.), Itas, ITC, Tréfileurope og Tycsa. I indledningen til dette bilag har Kommissionen imidlertid præciseret, at en henvisning til G. hvad angår club Italia skulle ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 210 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 30. marts 1998 drejede sig om, således:
- »Deltagerne drøftede på ny at hæve prisen fra 1100 til 1150 ITL pr. kilo.«
 - »Næste drøftelse med SLM ([Ch.]) fastsat til den 17. april. Drøftelse af tildelingen af en mængde (i ton) til CB, ITC, Tréfileurope, Itas, Redaelli, Tycsa, SLM og A(ustria Draht). Det er noteret, at Tycsa hæver sin pris.«
 - »[M]øde vedrørende det italienske marked.«

211 Disse oplysninger stammer for så vidt angår de oplysninger, der er nævnt i første led af præmis 210 ovenfor, fra et referat udarbejdet af ITC på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, og for så vidt angår de oplysninger, der er nævnt i andet led af samme præmis, fra et referat udarbejdet af Itas på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, og for så vidt angår de oplysninger, der er nævnt i tredje led af samme præmis, fra en tabel over møder, som blev vedlagt Tréfileuropes anmodning om bødenedsættelse, og som er begrænset til en kortfattet og vag angivelse, hvad angår mødet den 30. marts 1998 (jf. bilag G.2 og G.3 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse hvad angår ITC, bilag H.3 til Kommissionens svar på foranstaltningen med henblik på bevisoptagelse hvad angår Tréfileurope).

212 Henset til de referater, der er udarbejdet af ITC og Itas, må det konstateres, at der under dette møde faktisk fandt drøftelser om den pris, der blev tilbudt visse kunder, om en prisaftale og om mængderne for visse kunder sted. Prisen på 1150 ITL pr. kilo blev ligeledes fastsat som et mål for april 1998.

213 Det fremgår desuden af ITC's referat, at der blev planlagt en kundeliste med angivelse af en eller flere mængder for hver kunde under hensyntagen til antallet af leverandører.

214 I denne liste er ordene »+ Austria«, der sandsynligvis henviser til Austria Draht, anført ved siden af navnet på kunden »PAMA«, for hvilken der er nævnt mængder på »350/+350«.

215 Selv om dette er den eneste angivelse af Austria Drahts involvering i disse drøftelser, indgår den i en mere generel ramme, hvor et stort antal oplysninger vedrørende kunder og priser er blevet udvekslet, hvilket kan danne grundlag for at fastslå, at G., der bl.a. repræsenterede Austria Draht i Italien, under mødet den 30. marts 1998 deltog i drøftelser, hvis indhold tilsidesætter artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53.

e) Mødet den 18. maj 1998

216 Det femte møde er mødet den 18. maj 1998. Det omhandlede »drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB (via G.), Itas, ITC, Tréfileurope, Tycsa og Austria Draht (via G.).

217 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 18. maj 1998 drejede sig om, således:

- »Udveksling af oplysninger om leveringer til de ti vigtigste kunder for hver producent.«
- »Deltagerne drøfter priser, der er faktureret, og som skal faktureres (ikke under 1100 ITL pr. kilo), og den pris, der skal tilbydes af DWK til en kunde.«
- »Drøftelser om fordeling af kvoter mellem Tréfileurope, Tycsa, ITC, Itas, CB, Redaelli og Austria Draht (konkret mængde tilføjet).«
- »Der udarbejdes en tabel, som angiver 20 kunder, der er delt mellem CB, Itas, Redaelli, ITC, Tycsa og Tréfileurope.«

218 Disse oplysninger stammer fra tre kilder: et referat, der blev udarbejdet af ITC på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, et referat, der blev udarbejdet af Itas på samme tidspunkt, og en tabel over møder, som blev vedlagt Tréfileuropes anmodning om bødenedsættelse, og som er begrænset til en kortfattet og vag angivelse hvad angår mødet den 18. maj 1998 (jf. bilag G.4 og G.5 til G.3 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse hvad angår ITC, bilag H.3 til Kommissionens svar på foranstaltningen med henblik på bevisoptagelse hvad angår Tréfileurope).

- 219 Henset til de referater, der er udarbejdet af ITC og Itas, skal det bemærkes, at der under dette møde fandt drøftelser om priser og leveringer vedrørende forskellige kunder sted. ITC's referat indeholder en detaljeret tabel omhandlende kundekredsen med præcise angivelser vedrørende CB, Itas, Redaelli, ITC, Tyrsa og Tréfileurope. Der findes ingen henvisning til Austria Draht i denne henseende, herunder i forbindelse med omtalen af situationen for kunden »PAMA«.
- 220 Itas' referat indeholder i forbindelse med en redegørelse for salgsmængderne i april præcise taloplysninger vedrørende Tréfileurope, Tyrsa, ITC, Itas, CB og Redaelli, der sammenlagt repræsenterer 5 456 ton. Ved siden af denne redegørelse findes først en isoleret angivelse »Austr 100« og derefter yderligere afrundede taloplysninger vedrørende de nævnte virksomheder, der sammenlagt repræsenterer 5 600 ton. Den angivelse vedrørende Austria Draht, der fremgår af dette referat, er dermed tydeligvis ikke af samme art som den angivelse, der er anført vedrørende f.eks. CB.
- 221 Til trods for den upræcise art og isolerede karakter af den oplysning, der er til rådighed vedrørende Austria Draht, forholder det sig ikke desto mindre således, at G. ved sin tilstedeværelse på mødet den 18. maj 1998 kunne få adgang til oplysninger, der efter sin art er konkurrencebegrænsende om priser og kunder, og som blev leveret af hovedaktørerne i Italien.

f) Mødet den 19. oktober 1998

- 222 Det sjette møde er mødet den 19. oktober 1998. Det omhandlede »tildeling af kunder« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, Itas, ITC, Tréfileurope og »[G.]«. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skulle ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 223 Ifølge de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, gav mødet den 19. oktober 1998 anledning til en »[d]røftelse om kunderne og deres leverandører (nævnt kunde for kunde) mellem Redaelli, SLM, CB, Itas, SLM, Trame, AFT, »TY« (Tyrsa), »AD« (Austria Draht)«. Oplysningerne stammer i denne henseende fra et referat fra ITC, som blev udarbejdet på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted (jf. bilag B.10 til svarsiftet, s. 201 ff.).
- 224 Det fremgår af den første side i dette referat, at på en liste over et stort antal kunder står initialerne »AD«, formodentligt for Austria Draht, ved siden af navnet på kunden »RDB centro«, ledsaget af angivelsen »1005 i alt« eller »1095 i alt«, og på den følgende side fremgår angivelsen »RDB centro Itas 1100 B«.
- 225 Både hvad angår henvisninger til leverede mængder og, mere sandsynligt, til prispraksis stammer angivelserne vedrørende Austria Draht logisk set fra G.
- 226 Under alle omstændigheder kunne G. ved at deltage i mødet den 19. oktober 1998 få adgang til detaljerede oplysninger om visse kunder, der havde modtaget leveringer, og den pris, som konkurrenterne til de selskaber, som han repræsenterede, anvendte, hvilket er i strid med artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53.

g) Mødet den 18. januar 1999

- 227 Det syvende møde er mødet den 18. januar 1999. Det vedrørte »drøftelser om tildeling af kvoter og prisfastsættelse« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var

repræsenteret: Redaelli, CB (via G.), Itas, ITC, Tréfileurope, Tycsa og Trame. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skal ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.

228 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 18. januar 1999 drejede sig om, således:

- »Drøftelser om kunder og priser (herunder det ekstra) for første kvartal. Deltagerne fremhævede behovet for at fastsætte prisen i 1999 til 1130 ITL pr. kilo, plus et tillæg afhængig af diameteren.«
- »Drøftelser om kvoter (udtrykt i procent): en detaljeret tabel, dateret den 18. januar 1999 (der stammer fra Redaelli Tecna) blev udleveret, hvoraf fremgår kvoter og en delta for Redaelli, Itas, CB, ITC »N«, ITC »S«, TE (=Tréfileurope).«
- »En mængde (udtrykt i ton) blev ligeledes meddelt for A(ustria) D(raht), Tycsa, Trame, DWK, SLM.«

229 Disse oplysninger stammer dels fra et referat, udarbejdet af ITC på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, dels fra dokumenter, der blev fundet hos Redaelli (jf. bilag C.1, s. 35, til replikken hvad angår ITC og bilag G.13 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse hvad angår Redaelli).

230 Der kan ikke på grundlag en undersøgelse af ITC's referat godtgøres en direkte forbindelse med Austria Draht, eftersom det ikke indeholder nogen henvisning til dette selskab. De oplysninger, der gengives i dette referat, såsom f.eks. angivelsen vedrørende pris »1130 + ekstra« for det første kvartal, er for så vidt tilstrækkelige til at kunne konkludere, at G.s tilstedeværelse på dette møde satte ham i stand til at få adgang til oplysninger, der efter deres art er konkurrencebegrænsende, og som kunne være til gavn for Austria Draht, som han repræsenterede i Italien.

231 På baggrund af en gennemlæsning af de to dokumenter, der blev fundet hos Redaelli, kan det først og fremmest konkluderes, at hovedaktørerne på det italienske marked, dvs. Redaelli, CB, Itas, ITC og Tréfileurope, fordelte en »kvote« på 100%, der repræsenterede 64 713 ton, mellem sig. Udtrykket »kvote« omhandler i realiteten det totale salg, der blev gennemført i 1998, som det fremgår af de første af disse dokumenter og bekræftes af præciseringen af de taloplysninger, der er redegjort for i tabellen over fordelingen af disse 100%.

232 Det kan på baggrund af disse to dokumenter ligeledes fastslås, at der under denne fordeling af de 100% er gjort håndskrevne notater for at tilføje andre aktører, benævnt »outsiders«, i det første af disse dokumenter. Det drejede sig oprindeligt om Austria Draht og Tycsa, derefter, efter håndskrevne korrektioner, om Tycsa, Austria Draht, Trame, SLM og DKW. Som følge af de tilføjede mængder forhøjes de 64 713 ton til 84 000 ton. Det skal i denne henseende bemærkes, at den mængde, der tilskrives Austria Draht ved denne proces, ligesom den mængde, der tilskrives Tycsa, er præcis og ikke afrundet, som det er tilfældet for Trame, SLM og DKW. Det tal, der er angivet for Austria Draht, er således forhøjet fra oprindeligt »607« til »1 812« efter den håndskrevne korrektion.

233 I betragtning af G.s tilstedeværelse på dette møde kan det med rimelighed antages, at de indførte ændringer af den mængde, som Austria Draht leverede i 1998, stammer fra ham.

h) Mødet den 14. december 1999

234 Det ottende møde er mødet den 14. december 1999. Det omhandlede »drøftelser om tildeling af kvoter« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var

repræsenteret: Redaelli, CB (via F. og G.), Itas, ITC, Tréfileurope og SLM. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag imidlertid præciseret, at en henvisning til G. skulle ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.

- 235 Ifølge de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, udgjorde mødet den 14. december 1999 et »[m]øde om drøftelse af kunder og en fordeling af ton til »Red(aelli)«, »Italc(ables)«, »CB«, »Itas«, »SLM« og »A(ustria) D(raht)« «.
- 236 Disse oplysninger stammer dels fra et referat udarbejdet af SLM på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, dels fra et referat udarbejdet af ITC på samme tidspunkt, som ikke indeholder oplysninger ud over en identifikation af virksomhederne og deres repræsentanter (jf. bilag B.10, s. 215, til svarskriftet hvad angår SLM og bilag C.1, s. 41, til replikken hvad angår ITC).
- 237 Hvad angår Austria Draht kan det på grundlag af en undersøgelse af SLM's dokument konstateres, at det indeholder angivelsen »AD 400« blandt tre andre angivelser »RE 4 000«, »SLM 300« og »Itas 300«. Denne angivelse gør det muligt at godtgøre, at den nævnte fordeling blev omtalt i forhold til en bestemt kunde, hvilket beviser drøftelserne om tildeling af kvoter bl.a. hvad angår Austria Draht. Der er indført andre angivelser af denne type i SLM's dokument, men uden at henvise til Austria Draht, hvilket ligeledes bekræfter en drøftelse mellem de personer, der var til stede, om visse af deres kunder.

i) Mødet den 12. januar 2000

- 238 Det niende møde er mødet den 12. januar 2000. Det omhandlede »drøftelser om tildeling af kvoter« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: ITC, Itas, Tréfileurope og G. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skal ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 239 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 12. januar 2000 drejede sig om, således:
- »Detaljeret tabel over salg, der er foretaget af »Red(aelli)«, »ITC«, »CB«, »Itas«, »TE« (Tréfileurope), »SLM«, »TM« (Trame), »TY« (Tycsa), »DWK« og »AD« (Austria Draht).«
 - »Drøftelser mellem de tilstedeværende producenter om reglerne for deres indbyrdes fordeling af kunder og kvoter. Reglerne skulle ligeledes gælde for SLM, Trame, Tycsa, DWK og A(ustria) D(raht). En kunde, som ikke er fordelt til en virksomhed, må ikke kontaktes af denne virksomhed, uden at den virksomhed, som kunden er blevet tildelt, forinden er blevet hørt. Det er ligeledes fastsat i reglerne, at enhver producent, der har overskredet sin kvote i løbet af et givent kvartal, vil få sin kvote nedsat i det følgende kvartal. Desuden blev straffe for manglende overholdelse af kvoterne drøftet som en mulighed.«
 - »CB bekræftede, at mødet havde til formål at foretage en fordeling og en fornyet afbalancering af kvoter.«
 - »Tréfileurope bekræftede mødet på det italienske marked.«
- 240 Disse oplysninger stammer i det væsentlige fra ITC's håndskrevne notater, der blev udarbejdet på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, og fra erklæringer fra CB og Tréfileurope, som blev udfærdiget efter kontrolundersøgelserne (jf. bilag B.10, s. 216-217, til svarskriftet hvad angår ITC).

241 Det kan på grundlag af en undersøgelse af ITC's håndskrevne notater faktisk konstateres, at de på den første side indeholder en tabel, hvoraf der for de forskellige aktører i Italien fremgår taloplysninger vedrørende tre referencer (»1«, »2« og »3«), og hvor en sidste linje indeholder et samlet tal. I den kolonne, der vedrører Austria Draht, er der således indført »300« for reference »1«, »=« for reference »2« og »600« for reference »3«. Disse oplysninger er mindre præcise end oplysningerne for de andre aktører, men de er placeret på samme niveau i denne tabel og ikke et andet sted, hvilket tyder på en sontring eller en adskillelse.

242 Der figurerer fire navne under denne tabel, herunder G.s navn. Der findes endvidere en angivelse »RDB 1080 Basel«, der kan henvise til den pris, der skal anvendes. På den anden side i dette dokument fremstilles de regler, der er nævnt af Kommissionen (andet led af præmis 239 ovenfor). Der henvises endog udtrykkeligt til AD.

243 Dette dokument understøtter dermed de konklusioner, som Kommissionen har draget i den anfægtede afgørelse med hensyn til mødet den 12. januar 2000, nemlig hvad angår Austria Draht, at selskabet foruden at udveksle følsomme forretningsoplysninger deltog aktivt via G. ved fastsættelsen af visse regler vedrørende tildeling af kunder og måske endda vedrørende fastsættelse af en pris for så vidt angår en kunde.

j) Mødet den 19. september 2000

244 Det tiende møde er mødet den 19. september 2000. Det omhandlede »drøftelser om tildeling af kvoter« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB (C. og G.), ITC, Itas, Tréfileurope og SLM. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skulle ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.

245 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 19. september 2000 drejede sig om, således:

— »Kontrol fastsat til den 2.-7. oktober.«

— »Udveksling af oplysninger om eksport. SLM ønsker at forblive uden for club Europe. Tilladelse i Frankrig inden for en måned og i Europa inden for seks måneder. Tyskland straks.«

— »Liste foreslået af [V.] [Tréfileurope]: detaljeret fordeling af salgskvoter (udtrykt i ton og i procent) til Redaelli, ITC, Itas, CB, AFT, SLM, Trame, Tyrsa, DK, A(ustria) D(raht) og TE (Tréfileurope).«

— »CB bekræftede mødet: fordeling af kunder på det italienske marked.«

— »Tréfileurope bekræftede ligeledes.«

246 Disse oplysninger stammer i det væsentlige fra et referat fra ITC, som blev udarbejdet på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, og fra erklæringer fra CB og Tréfileurope, som blev udfærdiget efter kontrolundersøgelserne (jf. bilag B.10, s. 218, til svarskriftet hvad angår ITC og de administrative sagsakter, s. 16113-16).

247 Det fremgår faktisk af dette referat, at foruden en drøftelse af SLM's forretningsmæssige udvikling drejede drøftelserne på dette møde sig bl.a. om et forslag om fordeling af 120 000 ton, som var fremsat af V., hvoraf fremgår, at den del, der var tiltænkt Austria Draht, udgjorde 2 400 ton, dvs. 2% af denne mængde. Dette dokument bekræfter dermed det i den anfægtede afgørelse anførte (jf. tredje led af præmis 245 ovenfor).

k) Mødet den 10. juni 2001

- 248 Det 11. møde er mødet den 10. juni 2001. Det omhandlede »tildeling af kvoter« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen angivet, at følgende var repræsenteret: Redaelli, ITC, Itas, Tréfileurope, SLM og G. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skal ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 249 Ifølge de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, omhandlede mødet den 10. juni 2001 en »[t]abel, der viser den respektive markedsandel i ton og i procent for henholdsvis ITC, Redaelli, CB, SLM, Itas, [Tréfileurope], på den ene side ([dvs.] 89% eller 106 800 ton), og de Trame, [Tyrsa], DWK og Austria [Draht], på den anden side 13 200 ton (= 11%)«.
- 250 Disse oplysninger stammer fra et dokument, der blev fundet hos ITC, hvoraf de ovenfor anførte taloplysninger faktisk fremgår. Angivelsen »Austria«, formodentligt for »Austria Draht«, fremgår med referencen »1 920« ton (eller »2 000« i et andet tilfælde), hvilket repræsenterer 1,6% af den nævnte mængde (120 000 ton). Dette dokument bekræfter det i den anfægtede afgørelse anførte (jf. bilag B.10, s. 220, til svarskriftet).

l) Mødet den 23. oktober 2001

- 251 Det 12. møde er mødet den 23. oktober 2001. »Austria Draht [er ved denne lejlighed] nævnt, men uden angivelser« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: Redaelli, CB, ITC, Itas, Tréfileurope, SLM og G. Som allerede anført har Kommissionen i indledningen til dette bilag præciseret, at en henvisning til G. skal ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 252 Ifølge de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, omhandlede mødet den 23. oktober 2001 »[s]algskvoter fastsat for de italienske producenter« og »[en] sammenligning med de reelle salg pr. 30. september 2001 (74 814 ton)«, hvorved denne oplysning var ledsaget af et »[s]pørgsmålstegn ud for Trame, Spagnia, Austria og DWK«. Disse oplysninger stammer fra et dokument, der blev fundet hos ITC (jf. de administrative sagsakter, s. 5106-07).
- 253 Det fremgår af dette dokument, at der ud for angivelsen »Austria«, formodentligt for »Austria Draht«, i en tabel med salg pr. 30. september 2001, hvorved det samlede tal er på 74 814 ton, og med en sammenligning af de forventede salg med de faktisk realiserede salg, er sat et spørgsmålstegn, ligesom der også er ud for Trame, DWK og Spagnia.
- 254 Dette møde kan dermed kun påberåbes for at godtgøre, at G., der bl.a. repræsenterede Austria Draht i Italien, ved sin tilstedeværelse havde haft adgang til konkurrencebegrænsende oplysninger, herunder de nævnte om situationen for salg foretaget af Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope og SLM, og til andre oplysninger om de priser, som visse aktører i Italien anvendte, hvilke oplysninger ligeledes fremgår af ITC's referat, og som kunne påvirke G.s adfærd på markedet.

m) Mødet den 11. januar 2002

- 255 Det 13. møde er mødet den 11. januar 2002, der omhandlede »udveksling af oplysninger om det foregående år og tentativ tildeling af kvoter for 2002« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 256 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: CB, ITC, Itas, Tréfileurope, SLM og G. Som allerede anført skal denne henvisning til G. ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.
- 257 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 11. januar 2002 drejede sig om, således:
- »Drøftelse af kunder.«
 - »Udveksling af detaljerede oplysninger om den mængde, som producenterne havde solgt (italienske producenter: Red, Itas, CB, ITC, SLM, [Tréfileurope (AFT)] og udenlandske virksomheder, Austria [Draht], DWK og Tycsa) i Italien i 2001.«
 - »Drøftelser om Trame.«
 - »Hvad angår producenterne, den fastsatte og reelle mængde, og forskellen mellem disse for ITC, Redaelli, CB, SLM, Itas, AFT. Næste møde den 22. januar, konkret forslag: Antallet af delte kunder nedbringes i størst muligt omfang.«
- 258 Disse oplysninger stammer fra et referat, der blev udarbejdet af ITC på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, og et referat, der blev udarbejdet af SLM på samme tidspunkt (jf. bilag G.8 og G.9 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse hvad angår ITC og SLM).
- 259 En undersøgelse af disse dokumenter giver anledning til to rækker af bemærkninger.
- 260 For det første fremgår det af ITC's referat, at mødet omhandlede de solgte mængder i 2001, dvs. i alt 112 522 ton (jf. andet led af præmis 257 ovenfor). Det kan i denne henseende konstateres, at mængderne for visse aktører, der er placeret i en kolonne i venstre side af i tabellen, der fremgår af dette referat, nemlig Redaelli, Itas, CB, ITC, Tréfileurope (AFT) og SLM, er anført præcist, til forskel for mængderne vedrørende andre aktører, der er placeret i en kolonne i tabellens højre side, nemlig Trame, Austria (formentligt Austria Draht med 1 300 ton) og DWK, for hvilke mængderne er afrundede og markeret med spørgsmålstegn. Hvad angår Tycsa var selskabets navn, der oprindeligt var anbragt til højre, blevet overstreget og anbragt til venstre i samme tabel, stadig med samme mængde (4 200 ton). Denne forskel mellem de første seks aktører og de øvrige aktører blev bekræftet af den omstændighed, at ITC's referat ligeledes gengiver en tabel vedrørende mængderne over tre år (1999, 2000 og 2001), hvoraf kun fremgår Itas, CB, ITC, Tréfileurope (AFT), SLM (uden oplysninger for 1999) og Redaelli (jf. fjerde led af præmis 257 ovenfor). De ovenstående observationer kan ligeledes gøres i SLM's referat.
- 261 På grundlag af disse dokumenter kan det dermed fastslås, at de aktører, hvis situation blev drøftet i club Italia, var opdelt i to kategorier. For det første en hovedkategori, der var sammensat af Redaelli, CB, Itas, ITC og Tréfileurope og, senest fra 2000, SLM. For de aktører, der henhørte under denne kategori, kunne deltagerne i mødet den 11. januar 2002 få præcise oplysninger for tre år. For det andet var der en sekundær kategori, der var sammensat af Trame, Austria Draht og DWK, for hvilke alene blev fremlagt skønnede oplysninger, der alene syntes nævnt med det formål at evaluere de samlede solgte mængder i 2001, efter at oplysningerne vedrørende hovedaktørerne var blevet fremlagt.
- 262 For det andet kan der ved en læsning af indholdet af de drøftelser om kunder, som er fremstillet i ITC's og SLM's referater (jf. første led af præmis 257 ovenfor), findes henvisninger til bemærkninger fra SLM og Redaelli. Desuden findes G.s navn i de referater, der vedrører denne drøftelse, navnlig hvad angår kunden »FIORONI x Algerie«, for hvilken der er nævnt en pris (»1 115« ITL). Selv om man kan forestille sig, at denne kunde kunne være CB's kunde og ikke Austria Drahts, forholder det

sig ikke desto mindre således, at G. ved sin tilstedeværelse på mødet den 11. januar 2002 og sin ageren deltog i drøftelser med et konkurrencebegrænsende indhold, der kunne være til fordel for de virksomheder, som han repræsenterede.

263 Samlet set godtgør de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, de forhold, der anføres i den anfægtede afgørelse, idet det dog skal præciseres, at graden af præcision af de oplysninger, der blev udvekslet under dette møde, ikke var den samme, alt efter hvilken kategori af aktører, der var tale om, idet oplysningerne vedrørende Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope og SLM var mere præcise og omfangsrige end oplysningerne vedrørende i det mindste Trame, Austria Draht og DWK.

n) Mødet den 30. april 2002

264 Det 14. møde er mødet den 30. april 2002. Ved denne lejlighed blev det »udtrykkeligt anført, at [G.] skal garantere mængden, idet [Austria Draht] i modsat fald vil blive »smidt ud« til sommer« (note under 479. betragtning til den anfægtede afgørelse). I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: Redaelli, ITC, Itas, Tréfileurope, SLM og G. Som allerede anført skal denne henvisning til G. ses i lyset af den omstændighed, at han både repræsenterede CB og Austria Draht.

265 Ifølge de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig, omhandlede mødet den 30. april 2002 »importsituationen i Italien (beskrivelse af »farer«) og SLM's udtræden af klubben«; under mødet blev der omtalt en »trussel om udelukkelse af Austria Draht fra kartellet i det tilfælde, at virksomheden undlader at garantere en mængde »for sommeren (2002)««.

266 Disse oplysninger stammer fra et referat, der blev udarbejdet af ITC på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted. Det fremgår heraf, at det med hensyn til Austria, formodentligt Austria Draht, er anført: »[G.] deve garantire quantità altrimenti entro l'estate lo liquidano.« Denne angivelse fremgår i forbindelse med opregningen af forskellige farer (»pericolo«) (jf. bilag A.16 til stævningen)..

267 De nævnte udtryk har givet anledning til en meningsudveksling mellem parterne.

268 Sagsøgerne, der har tilkendegivet, at de ikke inden vedtagelsen af den anfægtede afgørelse fik lejlighed til at udtale sig om de faktiske omstændigheder, som Kommissionen har lagt til grund, er af den opfattelse, at der ikke er blevet taget hensyn til sammenhængen. Sagsøgerne har rejst spørgsmålet om, hvorfor et medlem af kartellet skulle udelukkes for ikke at have indført den aftalte mængde. Det anførte vedrørende Austria Draht giver ikke grundlag for at konkludere, at der blev fremsat en trussel om udelukkelse af selskabet, idet udtrykket »lo« henviser til »[G.]«, og idet oversættelsen af »liquidare« med »udelukke« er ukorrekt. Deltagerne i dette møde opfattede »Austria« som en »fare«, og selskabet kunne ikke anses for et medlem af club Italia.

269 Det er Kommissionens opfattelse, at deltagerne i mødet havde en indlysende interesse i at opnå en stabilisering af kvoterne og af prisniveauet ved at undgå et for stort udbud i Italien. Det kan i det foreliggende tilfælde med rimelighed antages, at hvad angår G.s repræsentation af Austria Draht skulle denne overholde den kvote, som han var blevet tildelt.

270 Det er i det foreliggende tilfælde sandsynligt, at deltagerne i mødet anmodede G. om i sin egenskab af repræsentant for Austria Draht i Italien at sørge for, at de kvoter, som han havde fået tildelt, blev overholdt. Dette møde kan generelt anføres for at godtgøre, at G. ved sin tilstedeværelse har kunnet få kendskab til de farer, som hovedaktørerne i Italien opfattede, hvilket gjorde det muligt for ham at handle i overensstemmelse hermed.

- 271 Sammenfattende kan anføres, at det for det første fremgår af det ovenstående, at det efter en gennemgang af dokumenterne vedrørende de 14 møder i club Italia, der er nævnt i den anfægtede afgørelse, og hvor G.s deltagelse er godtgjort, kan konstateres, at denne person har deltaget i konkurrencebegrænsende aftaler på vegne af Austria Draht og for dette selskabs regning, herunder hvad angår drøftelser om mængder og pris.
- 272 For det andet skal det ligeledes bemærkes, at det fremgår af disse dokumenter, at Austria Draht blev opfattet som en underordnet aktør, hvis adfærd skulle bedømmes, hvilket undertiden gav anledning til skøn over de markedsførte mængder eller forespørgsler i denne henseende, uden at dette selskab som sådan blev inddraget i den koordination, som hovedaktørerne på det italienske marked gennemførte. Den rolle, som Austria Draht indtog i club Italia, kan dermed strengt taget ikke sammenlignes med den rolle, som hovedaktørerne på det italienske marked, såsom Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope og senere, SLM, indtog.
- 273 For det tredje fremgår det, at hovedaktørerne på det italienske marked til trods for den marginale rolle, som Austria Draht spillede på dette marked, hvor selskabet blev opfattet som en underordnet aktør, flere gange under overtrædelsesperioden noterede sig eller fremførte den omstændighed, at Austria Draht blev repræsenteret af G., der ligeledes repræsenterede CB i club Italia. Denne dobbelte repræsentation udgjorde dermed en fordel både for disse aktører, der kunne påvirke en konkurrencefaktor, og for G., der kunne handle under hensyntagen til detaljerede oplysninger, som han havde fået adgang til i forbindelse med sin deltagelse i møderne i club Italia.
- o) De øvrige møder og dokumenter, der er nævnt i den anfægtede afgørelse
- 274 De ovennævnte konklusioner styrkes af en undersøgelse af de dokumenter vedrørende de andre møder, der er nævnt i den anfægtede afgørelse, nemlig de møder, hvor Austria Drahts situation blev drøftet, uden at det er noteret, at G. var til stede, og de møder, hvor det er noteret, at G. var til stede, og hvor det endda er præciseret, at han repræsenterede Austria Draht, uden at Austria Drahts situation dog blev særskilt drøftet.
- 275 Som eksempel kan nævnes, at der i forbindelse med mødet den 22. december 1997, hvor i det mindste ITC var til stede ifølge det angivne i afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 3 til denne anfægtede afgørelse, blev uddelt en række tabeller vedrørende »tild.« (formodentligt »tildelte«) mængder til forskellige kunder af forskellige leverandører herunder »Austria« (formodentligt Austria Draht). En tabel, der blev udarbejdet i forbindelse med dette møde, viser de kunder, der modtog leveringer fra Redaelli, ITC, Itas, Tréfileurope, SLM, Trame og Austria Draht.
- 276 I tabellen vedrørende Austria Draht er anført, hvilke mængder denne aktør og de pågældende øvrige aktører har leveret til ni identificerede kunder, hvorved navnene på to andre kunder er tilføjet i hånden med angivelse af den mængde (»200 ton«), som Austria Draht har leveret til disse to kunder (»PAMA« og »RDB«). Disse forskellige tabeller viser, at medlemmerne af club Italia rådede over meget præcise oplysninger om de leverede mængder og de leverandører, fra den største til den mindste, som de forskellige italienske kunder benyttede sig af (jf. bilag B.10 til svarskriftet, s. 179 og 180, og de administrative sagsakter, s. 5533 og s. 40-46).
- 277 Desuden illustrerer flere dokumenter i sagsakterne den omstændighed, at præcise oplysninger om de af Austria Draht og andre solgte mængder til deres italienske kunder var kendte af medlemmerne af club Italia (jf. f.eks bilag 3 til afgørelsen og bilag 10 til svarskriftet, s. 188-197, tabellerne »Trefolo 2010«, ligeledes gengivet på s. 221-229). På grundlag af disse oplysninger havde de forskellige medlemmer af club Italia kendskab til, hvilken del der skulle gives Austria Draht.

- 278 Samlet set godtgør disse dokumenter, at der konstant cirkulerede præcise oplysninger i club Italia om de mængder, som den ene eller den anden havde solgt til de forskellige kunder, herunder hvad angår Austria Draht.
- 279 Følgelig fremgår det i tilstrækkeligt omfang af alle de nævnte dokumenter, at Austria Draht via G. og for så vidt angår de aktiviteter, som han havde fået overdraget, deltog i forskellige former for praksis, der blev besluttet i club Italia.

3. De forskellige erklæringer, som parterne har påberåbt sig

- 280 De af sagsøgerne påberåbte erklæringer, det være sig erklæringer, der er afgivet efter klagepunktsmeddelelsen eller i forbindelse med anmodningerne om bødefritagelse eller -nedsættelse, er ikke tilstrækkelige til at rejse tvivl om den konklusion, der fremgår af præmis 279 ovenfor, og som i det væsentlige beror på en undersøgelse af oplysninger fra den tid, hvor det i den foreliggende tvist omhandlede kartel var aktivt, og som stammer fra referater fra de forskellige møder, som deltagerne i dette kartel deltog i.
- 281 Disse samtidige oplysninger godtgør, at G. af de andre medlemmer af club Italia blev opfattet som repræsentant for Austria Draht i Italien. De giver ligeledes anledning til at antage, at G. som agent for Austria Draht i Italien meddelte oplysninger til medlemmerne af club Italia om sine aktiviteter, og at han under alle omstændigheder modtog detaljerede oplysninger om Austria Drahts konkurrenters aktiviteter på det italienske marked.
- 282 Hertil kommer, som Kommissionen har anført, at disse oplysninger understøttes af de erklæringer, som ITC og DWK har afgivet i forbindelse med deres anmodning om bødenedsættelse. ITC, der har fremlagt mange dokumenter vedrørende club Italia, har klart meddelt, at G. deltog i disse møder for CB, men også som »repræsentant for Austria Draht i Italien«. Desuden har DWK, når selskabet henviste til G., præciseret, at denne var »repræsentant for [CB] og Austria Draht i Italien« (jf. bilag B.4 og B.5 til svarskriftet).
- 283 Indholdet af G.s erklæringer, som i det væsentlige angiver, at han deltog for CB i møderne i club Italia, og at han aldrig udførte konkurrencebegrænsende aktiviteter på vegne af Austria Draht eller meddelte dette selskab oplysninger, som han fik adgang til i forbindelse med møderne i club Italia, og den erklæring, der er fremsat på vegne af V. (Tréfileurope), hvoraf det fremgår, at G. aldrig deltog i kartelaftaler på vegne af Austria Draht, er dermed ikke tilstrækkelige til at rejse tvivl om det, der kan udledes af de nævnte beviser, som for en stor dels vedkommende stammer fra tidspunktet for de faktiske omstændigheder. Stillet over for disse beviser er disse erklæringer som sådan utilstrækkelige til at modsige det, der kan udledes af andre dele af sagens akter. Der skal på dette punkt navnlig henvises til det, der fremgår af de beviser, der er til rådighed vedrørende mødet den 24. juni 1997 (jf. præmis 199-202 ovenfor), der viser, at CB præsenterede G. for Tréfileurope som repræsentant for Austria Draht og anførte, at det via ham ville være muligt at finde en balance på det italienske marked. (jf. bilag A.2 og A.3 til stævningen og bilag |B.6 til svarskriftet).
- 284 Tilsvarende gør sig gældende for indholdet af de tre erklæringer, som sagsøgerne fremlagde den 14. oktober 2011, nemlig erklæringerne fra en ansvarlig fra ITC og en ansvarlig for Redaelli, dateret den 27. juli 2011, og erklæringen fra en ansvarlig for SLM, dateret den 18. juli 2011, hvoraf i det væsentlige fremgår, at G. alene udførte aktiviteter på kartelmøderne for CB, og at han aldrig fremlagde oplysninger vedrørende Austria Draht, selv om disse tre personer vidste, at han ligeledes repræsenterede dette selskab. Disse erklæringer, der er afgivet, mens den foreliggende retssag har verseret, er ikke tilstrækkelige til at rejse tvivl om det, der kan udledes af de øvrige beviser i sagsakterne. Selv om disse erklæringer også godtgør, at repræsentanterne for disse tre virksomheder havde kendskab til, at G. ligeledes var repræsentant for Austria Draht i Italien, er deres indhold, der er anført for at gøre gældende, at G. kun handlede på vegne af CB, ikke til hinder for, at den

pågældendes tilstedeværelse på disse møder i sig selv satte ham i stand til at få kendskab til konkurrencebegrænsende oplysninger om kunder og priser. Desuden fremgår det af sagens akter, at det i flere tilfælde og i mangel af en anden rimelig forklaring er nærliggende at antage, at den person, der har meddelt en oplysning om den særlige situation for Austria Draht, er G.

285 Hvad angår de erklæringer, der er afgivet på vegne af andre virksomheder, der deltog i club Italia, og som er nævnt af parterne, fremgår det, at selv om CB ikke har omtalt Austria Draht som medlem af club Italia, kan dette forklares med, at G. primært repræsenterede CB og ikke Austria Draht, og at han blev anset for at høre til CB (jf. f.eks. den pågældendes tilstedeværelse ved høringen hos Kommissionen som medlem af den delegation, der repræsenterede CB). Det følger imidlertid af de faktiske omstændigheder, og navnlig af Tréfileuropes rapport om mødet med CB den 24. juni 1997, at G. blev præsenteret af CB som en person, der repræsenterede CB, men også Austria Draht, hvilket der var fordele forbundet med. Hvad angår SLM, Redaelli og Trame er den omstændighed, at disse virksomheder ikke udtrykkeligt har nævnt Austria Draht blandt de forskellige medlemmer af club Italia, heller ikke tilstrækkelig til at rejse tvivl om det, der kan udledes af de øvrige beviser i sagsakterne. Denne manglende angivelse styrker imidlertid det generelle indtryk, som de beviser, der er fremstillet ovenfor, efterlader, hvorefter Austria Draht under alle omstændigheder blev anset for en underordnet aktør for så vidt angår det italienske marked.

4. Varigheden af den overtrædelse, der lægges Austria Draht til last

286 Hvad angår club Italia fremgår det i tilstrækkeligt omfang af beviserne i sagsakterne, at Austria Drahts deltagelse i kartellet begyndte med mødet den 15. april 1997 og blev afsluttet den 19. september 2002, da Kommissionen gennemførte kontrolundersøgelser i lokalerne hos bl.a. Redaelli, CB, Itas, ITC og Tréfileurope.

287 Følgelig fremgår det i tilstrækkeligt omfang af beviserne i sagsakterne, at Austria Draht, og som følge heraf voestalpine, deltog i club Italia via G., som Austria Draht havde overdraget markedsføringen af sit forspændingsstål i Italien, fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002.

5. Konklusion vedrørende det første anbringende

288 Det fremgår af det ovenstående, at Kommissionen i tilstrækkeligt omfang har godtgjort grundene til, at G.s adfærd i club Italia kunne tilregnes Austria Draht og voestalpine hvad angår de aktiviteter, som han var blevet overdraget i Italien.

289 Det første anbringende må herefter forkastes.

C – Det andet anbringende om, at Kommissionen med urette har lagt til grund, at sagsøgerne har deltaget i en enkelt overtrædelse, der bl.a. omfatter club Italia og club Europe

290 Voestalpine og Austria Draht har med det andet anbringende gjort gældende, at selv om det lægges til grund, at Kommissionen kan tilregne Austria Draht den ulovlige adfærd, som selskabets agent i Italien har udvist i club Italia, kan Kommissionen ikke holde selskabet ansvarligt for en enkelt overtrædelse, der omfatter club Italia og de andre konkurrencebegrænsende arrangementer, således som den har gjort i den anfægtede afgørelse. Sagsøgerne har navnlig anført, at Austria Draht ikke har deltaget i de paneuropæiske aftaler, og at selskabet ikke har haft og ikke kunne have haft kendskab til den samlede plan.

291 Indledningsvis skal sagsøgernes argument om, at Austria Drahts manglende deltagelse i club Zurich, i aftalen vedrørende syd eller i club Europe er tilstrækkelig til at nå den konklusion, at selskaberne ikke har deltaget i en enkelt overtrædelse, forkastes. Det fremgår således af retspraksis, at en virksomhed

kan lægges en sådan overtrædelse til last, såfremt der er ført bevis for, at virksomheden ved sin egen adfærd havde til hensigt at bidrage til de fælles mål, som deltagerne som helhed forfulgte, og at den havde kendskab til den ulovlige adfærd, som de øvrige virksomheder havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. En virksomhed kan således have deltaget direkte i kun en del af den konkurrencebegrænsende adfærd, som den enkelte overtrædelse består af, men ligeledes have haft kendskab til al den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, eller med rimelighed kunnet forudse den og være indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko, i hvilket tilfælde Kommissionen med føje kan pålægge denne virksomhed ansvaret for hele den samlede ulovlige adfærd, som en sådan overtrædelse består af (jf. i denne retning præmis 119-124 ovenfor).

292 Det er netop denne tilgang, som Kommissionen har anlagt i det foreliggende tilfælde, idet denne institution har holdt Austria Draht ansvarlig for sin deltagelse i den enkelte overtrædelse med den begrundelse dels og navnlig, at selskabet har deltaget i club Italia via G., selskabets agent i Italien, dels de klare indicier, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, hvorved selskabet fik kendskab til den europæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt (jf. præmis 64 ovenfor).

293 Hertil bemærkes, at selv om det fremgår, at formålene med club Italia og club Europe ikke var sammenfaldende og endda kunne være i indbyrdes modstrid, eftersom hovedaktørerne i club Europe bl.a. bestræbte sig på at koordinere deres indsatser for at bekæmpe hovedaktørerne i club Italias eksport til Nordeuropa, mens sidstnævnte forsøgte at fremme denne eksport for at afsætte deres produktion, forholder det sig ikke desto mindre således, som det med rette er anført i den anfægtede afgørelse, at den samlede plan, som karakteriserer den enkelte overtrædelse, der er fastslået af Kommissionen, beror på den omstændighed, at alle disse aktører forfulgte et fælles mål, der bestod i at begrænse konkurrencen på markedet for forspændingsstål, såvel på europæisk som på nationalt plan. Formålet med denne samlede plan var at etablere og sikre overholdelse af en generel balance mellem de forskellige arrangementer, der udgjorde den enkelte overtrædelse, herunder de arrangementer, der blev drøftet i henholdsvis club Europe og i club Italia (610.-621. betragtning til den anfægtede afgørelse).

294 Efter denne bemærkning skal der foretages en undersøgelse af parternes argumenter vedrørende de forskellige forhold, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede afgørelse for at karakterisere sagsøgernes deltagelse i en enkelt overtrædelse.

1. Deltagelse i en komponent af den enkelte overtrædelse

295 Med henblik på at godtgøre sagsøgernes deltagelse i en enkelt overtrædelse har Kommissionen indledningsvis anført, at Austria Draht havde »deltaget direkte i club Italia via sin salgsagent i Italien, [...] [G.], fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002« (769. betragtning til den anfægtede afgørelse) (jf. præmis 76-82 ovenfor).

296 Det fremgår af undersøgelsen af det første anbringende, at selv om Kommissionen i den foreliggende sag ikke rådede over beviser for, at Austria Draht kunne have haft det mindste kendskab til dets agents konkurrencebegrænsende adfærd ved de forskellige møder i club Italia, som han deltog i, var Kommissionen dog af de grunde, der i den forbindelse er påberåbt i den anfægtede afgørelse, dog berettiget til at konkludere, at der forelå en økonomisk enhed mellem agenten og kommittenten for så vidt angår de aktiviteter, som G. havde fået overdraget af Austria Draht (jf. præmis 167-178 ovenfor).

297 Denne omstændighed, at Austria Draht ikke havde kendskab til sin agents konkurrencebegrænsende adfærd, er imidlertid uden betydning for såvel karakteriseringen af Austria Drahts deltagelse i club Italia som for opfyldelsen af betingelsen om deltagelse i en komponent af den enkelte overtrædelse, når det drejer sig om at godtgøre nævnte virksomheds deltagelse i en sådan overtrædelse. I begge

tilfælde må det lægges til grund, at eftersom G. og Austria Draht var samlet i en økonomisk enhed, er kommittenten med hensyn til konkurrenceretten ansvarlig for den ulovlige adfærd, som dennes agent har begået i forbindelse med de aktiviteter, som denne har fået overdraget.

298 Idet G. var aktiv i club Italia på Austria Drahts vegne, dvs. i forbindelse med de aktiviteter, som han havde fået overdraget, anses han for at have handlet i Austria Drahts navn, og hans kommittent er således ansvarlig.

2. Kendskab til kartellets paneuropæiske del

299 Det bemærkes, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse udtrykkeligt har anført, at »den ikke holder Austria Draht ansvarlig for en direkte deltagelse i club Zurich eller i club Europe« (652. betragtning til den anfægtede afgørelse).

300 En undersøgelse af de faktiske omstændigheder bekræfter i øvrigt, at denne bedømmelse er korrekt, eftersom det ikke fremgår af sagens akter, at Kommissionen kunne lægge sagsøgerne en adfærd som den, som Kommissionen kan tilregne Austria Draht via G. hvad angår club Italia, til last for andre områder end Italien, hvor Austria Draht markedsførte forspændingsstål. Selv om det således er muligt på baggrund af de beviser, der blev anført i forbindelse med det første anbringende, at identificere navnene på Austria Drahts italienske kunder og at finde Austria Drahts navn (eller i det mindste initialerne »AD«) i tabellerne over fordeling af kvoter for Italien, eksisterer sådanne oplysninger kun for det italienske område.

301 Kommissionen har imidlertid foruden at anføre, at Austria Draht ikke holdes ansvarlig for en direkte deltagelse i club Zurich (der blev afsluttet inden den 15.4.1997) eller i club Europe, endvidere henvist til »de klare indicier for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt« (652. betragtning til den anfægtede afgørelse) (jf. præmis 83 ovenfor).

a) Beviser, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse

302 Med henblik på at godtgøre, »[at Austria Draht] selv var bevidst om, at selskabet deltog i en samlet plan«, har Kommissionen fremført flere beviser hvad angår Austria Draht (jf. præmis 83 ovenfor).

303 For det første har Kommissionen anført, at allerede i 1995-1996, dvs. lang tid før den 15. april 1997, der lægges til grund som det tidspunkt, hvor Austria Drahts deltagelse i overtrædelsen blev påbegyndt, havde nævnte selskab deltaget i møder i club Zurich om en mulig ny aftale om kvoter. Kommissionen har i denne henseende som eksempel påberåbt sig referatet af mødet den 28. maj 1995 og den 9. januar 1996 (653. betragtning til den anfægtede afgørelse).

304 For det andet har Austria Draht ifølge Kommissionen medgivet at have deltaget i nogle møder i club Europe, hvilke møder ifølge selskabet ikke havde et konkurrencebegrænsende indhold. Det drejer sig om møderne den 14. oktober 1998, den 9. november 1998, den 28. februar 2000 og den 27. september 2001. Det er i denne henseende Kommissionens opfattelse, at spørgsmålet om mængder og priser i det mindste blev rejst på mødet den 28. februar 2000. Desuden er det anført i den anfægtede afgørelse, at en ansvarlig for Austria Draht under mødet den 27. september 2001 var blevet opfordret af en medarbejder hos DWK til at deltage i den udvidede club Europe (652. og 653. betragtning til den anfægtede afgørelse).

305 For det tredje har Kommissionen anført, at det under et møde i club Italia den 16. december 1997 (hvor G. ikke var til stede) blev nævnt, at Austria Draht »ikke var del af club [Europe], men ønskede at blive holdt orienteret«. Kommissionen har dernæst anført, at under andre senere møder i club Italia, hvor G. deltog for Austria Draht, blev deltagerne orienteret om drøftelserne og aftalerne i club

Europe. Endelig har Kommissionen anført flere indicier, der taler for, at Austria Draht i perioden med den paneuropæiske udvidelse var involveret i drøftelser om fordeling af kvoter og kunder i visse lande, og at selskabet ved sin handelsagent i Italien, G., deltog i mindst seks møder, der omhandlede udvidelsen af club Europe (møder den 27.9.2001, den 10. og den 11.10.2001, den 6.11.2001, hvor G. desuden blev udpeget som mulig national koordinator for Italien sammen med A. (Itas) og C. (CB), den 5. og den 6.6.2002, den 1.7.2002 og den 2.7.2002) (653. betragtning til den anfægtede afgørelse).

306 Henset til disse forhold har Kommissionen konkluderet, at »Austria Draht ved at deltage i club Italia kendte eller burde have kendt til, at den hemmelige aftale i denne klub indgik i en samlet plan, som havde til formål at stabilisere markedet for forspændingsstål og undgå prisfald, en plan, som club Italia forfulgte sammen med de paneuropæiske arrangementer« (654. betragtning til den anfægtede afgørelse).

b) Analyse af de beviser, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse

Beviserne vedrørende club Zurich

307 Hvad angår de beviser, der er påberåbt vedrørende de to møder i club Zurich, som Austria Draht skal have deltaget i, skal der henvises til indholdet heraf.

–Mødet den 28. maj 1995

308 Indholdet af mødet i club Zurich den 28. maj 1995 er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse. Der er tale om et møde, der blev afholdt i Barcelona (Spanien) i tilknytning til et møde i Eurostress Information Service (ESIS), den vigtigste brancheforening for producenter af forspændingsstål i Europa, hvor Austria Draht var medlem.

309 Det skal i denne henseende bemærkes, at Kommissionen har anført, at møderne i ESIS, der er beliggende i Düsseldorf (Tyskland), ikke i sig selv anses for konkurrencebegrænsende. Kommissionen har imidlertid bemærket, at deltagerne i kartellet undertiden mødtes uformelt i tilknytning til disse ESIS-møder for at drøfte og indgå aftaler om kvoter, priser og arrangementer med kunder. Kommissionen har for at underbygge dette udsagn påberåbt sig de dokumenter, som den har modtaget fra Bundeskartellamt, hvoraf følgende fremgår:

»Morgenen den første dag [af disse ESIS-møder] brugte deltagerne til at føre uformelle drøftelser. Dette var på ingen måde usædvanligt i de tilfælde, hvor ESIS-møderne strakte sig over flere dage. Disse uformelle drøftelser havde til formål at indgå arrangementer på det interne marked [...]« (97. betragtning til den anfægtede afgørelse).

310 I afsnittet vedrørende mødet i club Zurich den 28. maj 1995, der findes i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa, dvs. de permanente medlemmer, samt »Austria«. Med denne angivelse menes ifølge Kommissionen Austria Draht, eftersom dette selskab har bekræftet sin deltagelse i dette møde i sin besvarelse af klagepunktsmeddelelsen.

311 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 28. maj 1995 i club Zurich drejede sig om, således:

— »Erklæring (formodentligt meddelt [en repræsentant for Redaelli]), ifølge hvilke denne club accepterer at nedsætte eksporten [til Italien] og forhøje importen (til Europa) fra Italien. Det tilføjes, at »Aldé anses for en import«.

— »Berigtigelse af tallene for Østrig og Spanien.«

- »Drøftelser vedrørende Italien. Der er opstået spørgsmålet om, hvordan de eksportkvoter, som de italienske producenter, har anmodet om, kan overholdes. [En repræsentant fra Redaelli] truede med at blokere markederne. Han ønsker hverken at hæve priserne eller at pålægge andre at gøre det.«
 - »Tycsa [...] forespurgte, om andre club-medlemmer var indstillet på at give efter. Svaret var ingen«
 - »Der blev gjort et nyt forsøg på at fastsætte kvoter på grundlag af de gennemførte salg, idet de mængder, som A[ustria]D[raht], WDI, Köln [DWK], Tréfil[europe], Nedri, Tycsa, Eme[sa] havde solgt, blev fremhævet. De italienske producenter blev nævnt særskilt: [Redaelli] + [ITC] + [C.] (CB) + Itas.«
 - »Mødet blev afsluttet med følgende: 1) de italienske producenters standpunkt ([en repræsentant for Redaelli] tilbød 20 000 [ton] som maksimum [og] spurgte, hvornår CB og Itas vil acceptere?) 2) et nyt møde i Amsterdam blev berammet til den 8. juni.«
- 312 Disse oplysninger stammer dels fra et svar af 25. oktober 2002 fra Emesa på en begæring om oplysninger fra Kommissionen, hvori Emesa har nævnt flere »uofficielle møder med medlemmer af ESIS«, hvor formålet var »at drøfte priser, kvoter og udkast til aftaler med storkunder«, dels fra Emesas notater, fremlagt af ArcelorMittal den 28. juni 2007, der omfatter et referat af dette møde, udarbejdet af P., som er repræsentant for Emesa (jf. bilag A.41 til stævningen, de administrative sagsakter, s. 11491 og 11500 og bilag B.11 til svarskriftet).
- 313 Selv om det efter en undersøgelse af de nævnte dokumenter faktisk kan konstateres, at det af P. udarbejdede referat for mødet i club Zurich den 28. maj 1995 i det væsentlige indeholder de oplysninger, som Kommissionen har gengivet i den anfægtede afgørelse, er denne konstatering ikke tilstrækkelig til at begrunde de konklusioner, der drages heraf i denne afgørelse med hensyn til Austria Draht.
- 314 For det første fremgår det af Emesas besvarelse af Kommissionens begæring om oplysninger, at deltagerne i mødet i club Zurich den 28. maj 1995 var Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa, hvilket svarer til navnene på de personer, der er nævnt i dette svar hvad angår dette møde. Det fremgår ligeledes af dette svar, at Austria Drahts navn eller navnet på en af selskabets repræsentanter ikke er nævnt blandt deltagerne på nogen af de 21 »uofficielle møder med ESIS«, der er nævnt af Emesa for perioden fra den 9. juni 1994 til den 27. september 2001.
- 315 For det andet fremgår det af sagsøgerens besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, at Austria Draht i modsætning til det, som Kommissionen har gjort gældende, alene har bekræftet sin deltagelse i det ESIS-møde, der blev afholdt i maj 1995, og ikke i det »uofficielle møde med medlemmer af ESIS«, som Emesa har nævnt. Sagsøgerne har ligeledes fremlagt relevante beviser til godtgørelse af, at Austria Drahts repræsentant på ESIS-mødet først ankom til Barcelona den 29. maj og ikke den 28. maj, hvor det uofficielle møde, som Emesa har nævnt, blev afholdt (bilag A.7 til stævningen, s. 835-837 i stævningen).
- 316 Kommissionen har på dette punkt gjort gældende, at det ikke kan udelukkes, at Austria Drahts repræsentant deltog i den »anden seance«, der er omtalt i Emesas noter, fra tidspunktet for ankomsten til Barcelona. Dette udsagn er imidlertid ikke støttet af afgørende beviser, henset til bl.a. den omstændighed, at der ikke er nogen henvisning til denne person i P.s referat. Desuden fremgår det af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen har medgivet, at de uformelle møder, der blev afholdt i tilknytning til ESIS-møderne, generelt fandt sted »om morgenen på den første dag« (jf. præmis 299 ovenfor).

- 317 Hvad for det tredje angår indholdet af de uddrag af P.s referat af mødet den 28. maj 1995, som i det væsentlige er gengivet i den anfægtede afgørelse (jf. præmis 311 ovenfor), skal det bemærkes, at den eneste reference, der kan involvere Austria Draht, er det forhold, at der under den »første seance« blev foretaget en opregning af de mængder, der var blevet solgt af visse aktører, og at initialerne »AD« ved denne lejlighed var ledsaget af tallet »947« efterfulgt af tallet »1 500« og angivelsen »endelig 1500« (sidstnævnte angivelse er urigtigt gengivet som »500« i den transskriberede og oversatte version, der er vedlagt P.s originale notater). Det af P. udarbejdede referat nævner ligeledes sådanne angivelser for WDI, DWK, Tréfileurope, Tycsa, Emesa og Nedri.
- 318 Forespurgt om betydningen af en sådan henvisning har sagsøgerne gjort gældende, at det foruden den omstændighed, at Austria Drahts repræsentant ikke var til stede på dette uformelle møde, skal anføres, at der i det af P. udarbejdede referat – når der deri nævnes de kvoter for eksport til Europa, som producenterne med hjemsted i Italien har anmodet om – henvises til en anslået del på 1,5 for »Austria«, hvilket svarer til en mængde på »1 500«, solgt eller efterspurgt, ikke af Austria Draht, men af de producenter, der har hjemsted i Italien. Kommissionen har ikke været i stand til at rejse tvivl om denne fortolkning, som, henset til referatet, synes sandsynlig.
- 319 Hvad angår angivelsen »T. [repræsentanten for DWK] + Austria«, som findes i det af P. udarbejdede referat, ses der ikke at være nogen særlig grund til at antage, at dette udsagn ikke ganske enkelt kan henvise til Østrig, men skal anses for en henvisning til Austria Draht. En sådan fortolkning kan i princippet ligeledes følge af den liste over deltagere i de uofficielle møder med ESIS, som Emesa har fremlagt. Endvidere fremgår det af sagsakterne, at det ofte var DWK's repræsentant, der fungerede som koordinator for deltagerne i kartellet hvad angik Østrig (jf. f.eks. oplysningerne vedrørende mødet i club Europe den 27.9.2001).
- 320 Sammenfattende konkluderes, at ingen af de beviser, som Kommissionen har nævnt, på overbevisende vis godtgør, at en repræsentant for Austria Draht deltog i mødet i club Zurich den 28. maj 1995, indholdet af hvilket i øvrigt ikke giver anledning til nødvendigvis at konkludere, at Austria Draht har kunnet deltage i eller endog have kendskab til drøftelserne i club Zurich vedrørende den kvote, der skulle tildeles de italienske producenter for at sænke det konkurrencepres, som de udøvede uden for Italien.

–Mødet den 9. januar 1996

- 321 Indholdet af mødet i club Zurich den 9. januar 1996 er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse. Det drejer sig om et møde, der blev afholdt i Bruxelles (Belgien) i tilknytning til et ESIS-møde.
- 322 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen anført, at følgende var repræsenteret: Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa samt Redaelli og Austria Draht. Sagsøgerne har anerkendt, at Ro., et medlem af Austria Drahts chefgruppe, var til stede under ESIS-mødet (jf. bilag A.7 til stævningen, s. 54).
- 323 I afsnittet vedrørende dette møde, der findes i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, har Kommissionen fremstillet de punkter, som mødet den 9. januar 1996 i club Zurich drejede sig om, således:
- »Drøftelser vedrørende Italien. Det er noteret, at under mødet den 19. september nåede de italienske producenter til (indbyrdes) enighed. Det blev bemærket, at tiden var inde til at finde en fælles løsning om et kvotesystem, »hvad det så end betyder«, jf. [T.] [fra DWK].«
 - »Drøftelser mellem club-medlemmerne om dennes fremtid. – Tréfileurope ([Pe]) udtalte, at alt vil falde sammen uden et kvotesystem. For ham var det ikke en »tåbelig krig«. Han bemærkede, at aftalerne for 1996 var blevet indgået, og han foreslog, at vi afventede »forslag«.«

- »NDI, WDI, Austria Draht og Emesa udtrykte tvivl med hensyn til muligheden for at indføre [et kvotesystem] på ny, og Tycsa anbefalede, at der blev udvist professionalisme.«
 - »Følgende synes at være for et nyt kvotesystem: Tycsa, Emesa, Nedri (NDI), Austria Draht og WDI. Franskmandene var ikke for. WDI udtalte ligeledes, at selskabet på nuværende tidspunkt ikke kunne se formålet med klubben.«
 - »Ikke desto fandt der en drøftelse om foreløbig tildeling af kvoter sted. En tabel (udtrykt i procent) blev, alene til orientering, på grundlag af 1994-markedet drøftet for hvert land, [for] DWK + Trefd[Tréfilearbejd], FU[Fontainunion], STCO [Sainte Colombe], WDI, NDI, I [Italien], AU [Austria Draht], SP [Spanien, dvs. Emesa og Tycsa-koncernerne]. De omhandlede lande var »D-F-I-NL-UBL-SP-AUS«.«
- 324 Disse oplysninger stammer dels fra et svar af 25. oktober 2002 fra Emesa på en begæring om oplysninger fra Kommissionen, hvori Emesa har nævnt flere »uofficielle møder med medlemmer af ESIS«, hvor formålet var »at drøfte priser, kvoter og udkast til aftaler med storkunder«, dels fra Emesas notater, fremlagt af ArcelorMittal den 28. juni 2007, der omfatter et referat af dette møde, udarbejdet af P., som er repræsentant for Emesa (jf. bilag A.41 til stævningen, bilag B.9, B.11 og B.13 til svarskriftet, bilag G.14 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse).
- 325 Henset til disse forhold kan der anføres tre bemærkninger med hensyn til Austria Draht.
- 326 For det første er Austria Drahts deltagelse i dette møde ikke bestridt. Dette er vigtigt, idet Austria Drahts navn ikke fremgår af den liste over deltagerne i de uofficielle ESIS-møder, som Emesa har fremlagt. Desuden henviser det referat, som P. udarbejdede for mødet den 9. januar 1996, til forskel fra den liste over mødedeltagere, som den pågældende opregnede i sit referat af mødet den 28. maj 1995, både til navnene på repræsentanterne for de deltagende virksomheder og til de lande, som de repræsenterede. Der er således henvist til Østrig, Holland, Belgien og Frankrig, men også til »AD«, »NDI«, eller »[P.] [fra Tréfileurope]«.
- 327 Henvisningen til Østrig fremstår således ikke længere som usædvanlig eller som en tilføjelse til personen T., repræsentanten for DWK (jf. præmis 319 ovenfor), og Austria Drahts deltagelse i mødet er under alle omstændigheder ikke blevet bestridt.
- 328 For det andet er det, som Kommissionen har gjort gældende, muligt, at Austria Drahts repræsentant i forbindelse med mødet den 9. januar 1996 fik kendskab til de vanskeligheder, som club Europe havde med at opnå en koordination med club Italia. Det skal her bemærkes, at en af de virksomheder, der var til stede ved dette møde, var Redaelli, som i denne periode af kartellet repræsenterede hovedaktørerne i club Italia i drøftelserne med club Zurich. Det fremgår således af indholdet af dette møde, som er nedskrevet i et håndskrevet referat på det tidspunkt, hvor mødet fandt sted, at det, henset til de nævnte vanskeligheder, blev påtænkt at indføre et nyt system med en kvote, der skulle tildeles italienske producenter for at sænke det konkurrencepres, som de udøvede uden for Italien.
- 329 Denne eksportkvote udgør et af de vigtigste elementer i den samlede plan, der karakteriserer den enkelte overtrædelse, eftersom den havde til formål at koordinere de aktører, der var repræsenteret i club Zurich, med aktørerne i club Italia.
- 330 For det tredje, som sagsøgerne har fremført, er det også muligt at antage, at Austria Draht, som de øvrige virksomheder, havde givet udtryk for tvivl hvad angår indførelsen af et nyt kvotesystem. Denne tvivl nuanceres ikke desto mindre af den omstændighed, at Austria Draht havde tilkendegivet at være for et sådant nyt system.

- 331 Sagsøgerne har under alle omstændigheder gjort gældende, at det umiddelbart efter mødet i club Zurich den 9. januar 1996 på et møde i club Italia den 13. februar 1996, hvor repræsentanter for Redaelli (den samme person, der var til stede ved mødet den 9.1.1996), CB (C.), ITC og Itas var til stede, og hvor det blev drøftet, hvordan man skulle forholde sig over for udlændinge, som »Austria Draht ikke ønskede at få ind« (jf. afsnittet for dette møde i bilag 3 til den anfægtede afgørelse, bilag A.42 til stævningen). Dette udsagn fremgår af et håndskrevet referat, der er udfærdiget af en repræsentant for ITC på dette møde.
- 332 En sådan angivelse giver anledning til at antage, at i det mindste repræsentanten for Redaelli, den hovedansvarlige for koordinationen mellem club Zurich og club Italia, opfattede den »tvivl«, som Austria Drahts repræsentant havde givet udtryk for på mødet i club Zurich den 9. januar 1996 – ifølge det af Emesas repræsentant på dette møde oplyste – således, at der mere var tale om en faktisk afstandstagen til indholdet af de konkurrencebegrænsende drøftelser, som kan have fundet sted på dette møde.
- 333 Desuden skal det bemærkes, at den tabel, der omtales i referatet af mødet den 9. januar 1996, udarbejdet af P., (jf. bilag B.13 til svarskriftet), af hvilken tabel det fremgår, at den »alene fremlægges til orientering«, hvad angår kolonnen »Aus« alene gengiver oplysninger, der er identiske med de oplysninger, som er gengivet i 149. betragtning til den anfægtede afgørelse vedrørende 1994, og med hensyn til hvilke Kommissionen har bemærket, idet den har gentaget oplysninger fra DWK, der har anmodet om bødefritagelse, at »Austria Draht ikke deltog i club Zurich, men kun er medtaget i tabellen »for fuldstændighedens skyld««.
- 334 Sagsøgerne har desuden gjort gældende, at foruden de nævnte forhold fremgår det af sagens akter, at Austria Draht ikke deltog i de talrige møder i club Zurich eller i club Europe, der blev afholdt efter mødet den 9. januar 1996.
- 335 I denne sammenhæng er det rimeligt at formode, således som sagsøgerne har gjort gældende, at selv om Austria Drahts repræsentant på ESIS-mødet var til stede på mødet i club Zurich den 9. januar 1996, hvis indhold er gengivet i det af M. udarbejdede referat, afgav denne repræsentant ikke nogen oplysninger om Austria Draht. Det kan ligeledes antages, at selv om Austria Drahts repræsentant kunne have haft kendskab til drøftelserne om de kvoter, der skulle tildeles de italienske producenter for at sænke det konkurrencepres, som de udøvede uden for Italien, hvilket ikke fremgår klart af sagsakterne, har den pågældende tilkendegivet, at Austria Draht ikke ville deltage i denne aftale.
- 336 Sammenfattende konkluderes, at det fremgår af det ovenstående, at Kommissionen kan lægge til grund, at en repræsentant for Austria Draht var til stede på mødet i club Zurich den 9. januar 1996, og at den pågældende ved denne lejlighed blev informeret om et af de vigtigste elementer i den samlede plan, der karakteriserer den enkelte overtrædelse, nemlig at der blev ført drøftelser mellem de permanente medlemmer og de italienske hovedproducenter, repræsenteret af Redaelli, med henblik på at de nævnte producenter blev tildelt kvoter for at sænke det konkurrencepres, som de udøvede uden for Italien.
- 337 Selv om Kommissionen ikke kan påberåbe sig de nævnte beviser for at godtgøre Austria Drahts deltagelse i club Zurich, hvilket den i øvrigt heller ikke har gjort, kan den derimod henvise hertil, således som den har gjort i 652. betragtning til den anfægtede afgørelse, som »indicier, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt«.
- 338 Den omstændighed, at dette kendskab blev opnået inden påbegyndelsen af overtrædelsesperioden som defineret af Kommissionen med hensyn til sagsøgerne, er i denne henseende ikke relevant.

Beviser vedrørende club Europe

- 339 Hvad angår de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig vedrørende møderne i club Europe, som Austria Draht deltog direkte i via sine medarbejdere og ikke via G., selskabets handelsagent for Italien, skal der henvises til indholdet af disse beviser.
- 340 Indledningsvis bemærkes, at selv om Kommissionen har påberåbt sig minimum fire møder i club Europe i den anfægtede afgørelse, nemlig møderne den 14. oktober 1998, den 9. november 1998, den 28. februar 2000 og den 27. september 2001, har den ligeledes i sine skriftlige indlæg henvist til mødet den 25. september 1997, hvor en repræsentant for Austria Draht skulle have været til stede, og hvor drøftelserne ifølge det, som Nedri har anført i sin anmodning om bødenedsættelse, vedrørte en aftale om priser. Imidlertid fremgår det, at sagsøgerne overbevisende har godtgjort, at i modsætning til det, som Nedri har anført uden beviser til støtte for dette udsagn, kunne Austria Drahts repræsentant ikke være til stede i Düsseldorf for at deltage i dette møde, eftersom han befandt sig i Salzburg (Østrig) denne dag (bilag A.7 til stævningen, s. 46 og s. 815 og 816). Det fremgår ligeledes, at Kommissionen i det afsnit i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, der vedrører mødet i club Europe den 25. september 1997, ikke har angivet Austria Drahts repræsentant blandt navnene på deltagerne.
- 341 I denne sammenhæng findes der ikke overbevisende holdepunkter for, at Austria Draht har kunnet deltage i eller endog have kendskab til drøftelserne i club Europe vedrørende en aftale om priser, der skulle være indgået på mødet den 25. september 1997. Det må ligeledes mere bredt fastslås, at henset til de beviser, som Kommissionen har fremlagt på dette punkt, er de erklæringer, som Nedri har afgivet i sin anmodning om bødenedsættelse, og som vedrører Austria Draht, hverken selvinkriminerende eller understøttet af andre beviser, som denne virksomhed har fremlagt.
- Mødet den 14. oktober 1998
- 342 Indholdet af dette møde, der blev afholdt i Düsseldorf, er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, hvor det i det relevante afsnit er anført, at mødet omhandlede »den generelle udvikling på EU-markedet i 1999«, og at »Nedri og Tréfileurope bekræftede Austria Drahts tilstedeværelse«.
- 343 De virksomheder, der var repræsenteret på dette møde, var de permanente medlemmer og Austria Draht.
- 344 Disse oplysninger stammer i de væsentlige fra de oplysninger, der blev meddelt af Nedri i forbindelse med dennes anmodning om bødenedsættelse, hvorved denne virksomhed nævnte navnet på en repræsentant for Austria Draht som tilstedeværende, og desuden fra oplysninger, der er fremlagt med samme formål af Tréfileurope, der har nævnt tilstedeværelsen af »østrigere« på dette møde (bilag B.7 til svarskriftet, bilag H.8-H.10 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på bevisoptagelse).
- 345 Henset til de dokumenter, som er forelagt Kommissionen på dette punkt, må det imidlertid fastslås, at de nævnte oplysninger, som er fremlagt af virksomheder, der har ansøgt om en nedsættelse af deres sanktion efter at have været genstand for en kontrolundersøgelse fra Kommissionens side, strengt taget ikke godtgør forhold, der kan kvalificeres som konkurrencebegrænsende aftaler.
- 346 Det er Kommissionens opfattelse, at henvisningen til en »drøftelse om udviklingen på det europæiske marked« er en »eufemisme«, som er anvendt af Nedri i dennes anmodning om bødenedsættelse. Denne udtalelse, der blev fremsat i 2002 vedrørende et møde, som blev afholdt i 1998, er imidlertid ikke tilstrækkeligt præcis til, at det heraf kan udledes, at Austria Draht har kunnet have kendskab til den samlede plan, der karakteriserer den enkelte overtrædelse.

347 Det fremgår ligeledes, at de af Tréfileurope fremsatte udtalelser er meget generelle. Henvisningen til tilstedeværelsen af »østrigere« i Düsseldorf hvad angår mødet den 14. oktober 1998 er ikke tilstrækkelig til at godtgøre, at Austria Draht ved denne lejlighed deltog i et møde, der havde et konkurrencebegrænsende formål, med den begrundelse, at det nævnte møde ifølge Tréfileurope indgik i en række af møder, hvor der fandt konkurrencebegrænsende drøftelser sted.

348 Austria Drahts tilstedeværelse på mødet den 14. oktober 1998 er ikke som sådan afgørende og kan ikke påberåbes af Kommissionen for i tilstrækkeligt omfang at godtgøre, at der er tale om et »indicium, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt«. Med henblik på dette skulle Kommissionen ligeledes have bevist den konkurrencebegrænsende art af de omhandlede drøftelser ved hjælp af mere præcise beviser fremfor generelle udtalelser, der er mindre klare eller ikke tilstrækkeligt præcise, og som er fremsat af virksomheder, der har anmodet om bødenedsættelse.

–Mødet den 9. november 1998

349 Indholdet af dette møde, der blev afholdt i Düsseldorf, er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, hvor det i det relevante afsnit er anført, at dette »halvårige ESIS-møde« – ifølge Tréfileurope – havde til formål at »drøfte udviklingen på EU-markedet i 1999« – ifølge Nedri.

350 Ligesom de ovenfor nævnte oplysninger stammer disse oplysninger i det væsentlige fra Nedris anmodning om bødenedsættelse, hvori der henvises til de samme personer, der var til stede på mødet den 14. oktober 1998 (bilag B.7 til svarskriftet, bilag H.10 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på bevisoptagelse).

351 Tréfileurope har i sin anmodning om bødenedsættelse alene anført, at der blev afholdt et halvårligt ESIS-møde, uden at nævne de personer, der var til stede på dette møde (bilag H.9 til Kommissionens svar på foranstaltningerne med henblik på bevisoptagelse).

352 Det må også her fastslås, at den omstændighed, at en repræsentant for Austria Draht var til stede på et ESIS-møde, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at godtgøre, at der er tale om et »indicium, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt«. Dette møde er dermed ikke afgørende.

–Mødet den 28. februar 2000

353 Indholdet af dette møde, der blev afholdt i Düsseldorf, er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, hvor det i det relevante afsnit er anført, at mødet omhandlede »gennemførelse af aftalen af maj 1997« og en »drøftelse af de gennemførte salg«.

354 De virksomheder, der var repræsenteret på dette møde, var Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK og Tycsa samt Redaelli, Austria Draht, ITC og Socitrel.

355 Disse oplysninger stammer fra Nedris anmodning om bødenedsættelse af 23. oktober 2002 (de administrative sagsakter, s. 7593).

356 Det afsnit i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, der vedrører mødet i club Europe den 28. februar 2000, omtaler ligeledes et referat af ESIS-mødet, udarbejdet af denne forening, dateret den »29. februar 2000« og fremsendt til Kommissionen af Austria Draht (jf. bilag A.44 til stævningen), og dets indhold er gengivet nedenfor:

»[T.] [fra DWK] bemærkede, at trods en udvikling i mængderne på det europæiske marked kunne der ikke opnås en øget pris på forspændingsstål. Da der var en risiko for, at denne tendens fortsætter, var det absolut nødvendigt, at den bekæmpes. Det syntes imidlertid umuligt at nå dette mål.«

357 De af Kommissionen nævnte dokumenter er heller ikke på dette punkt afgørende hvad angår Austria Draht.

358 For det første hvad angår »gennemførelsen af aftalen af maj 1997« og »drøftelsen af de gennemførte salg«, som er omtalt af Nedri, fremgår det af en tabel vedrørende dette spørgsmål, der er nævnt i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, at de omhandlede salg var salg gennemført i hvert kvartal i 1999 af de permanente medlemmer, dvs. Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa. Austria Draht er ikke nævnt i denne tabel.

359 Med hensyn til »aftalen af maj 1997« fremgår det af bilag 2 til den anfægtede afgørelse, at der den 12. og den 13. maj 1997 i Lyon (Frankrig) blev indgået en »kvoteaftale« mellem de permanente medlemmer, der alle var til stede på dette møde. Det var fastsat i denne aftale, at de seks producenter hvert kvartal skulle udveksle oplysninger om deres salg. Det fremgår ikke, at Austria Draht var til stede på dette møde, om hvilket Kommissionen råder over oplysninger, der stammer fra Nedri, Tréfileurope, Emesa og Arcelor España (vedrørende sidstnævnte via Emesas notater, der blev fremlagt i 2007).

360 Hvis det lægges til grund, at en repræsentant for Austria Draht måtte have deltaget i det møde, som Nedri har nævnt, ville den pågældendes tilstedeværelse have gjort det muligt for Austria Draht at få kendskab til eksistensen af »aftalen af maj 1997« og de salg, der blev gennemført i 1999 af hvert permanent medlem af club Europe. I et sådant tilfælde ville mødet i club Europe den 28. februar 2000 have udgjort et »indicium, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt«.

361 For så vidt som Austria Drahts tilstedeværelse på dette møde imidlertid kun er omtalt af en af deltagerne i mødet, nemlig Nedri, må det fastslås, at dette udsagn som sådan ikke er tilstrækkeligt til at godtgøre, at Austria Draht var til stede under drøftelsen mellem de permanente medlemmer om deres aftale, der blev indgået i maj 1997. Der kan ligeledes rejses spørgsmålet om, hvorfor de af Nedri anførte oplysninger kunne drøftes foran en person, der repræsenterede et selskab, som ikke var part i den omhandlede aftale. Det synes mere sandsynligt, at den omhandlede drøftelse fandt sted uden for den officielle ESIS-ramme ved et uofficielt møde mellem de seks producenter i club Europe.

362 For det andet fremgår det, henset til det referat af ESIS-mødet, som denne forening har udarbejdet, og som sagsøgerne har fremlagt, at listen over de personer, der var til stede på mødet den 28. februar 2000 (møde nævnt af Nedri) og på mødet den 29. februar 2000 (møde nævnt af ESIS), ikke er sammenfaldende. Ifølge Nedri, hvis erklæring Kommissionen har gengivet, var personer, der repræsenterede Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK og Tycsa samt Redaelli, Austria Draht, ITC og Socitrel, til stede under mødet i club Europe den 28. februar 2000. Ifølge sagsøgerne, som i denne henseende har henvist til ESIS' referat af mødet den 29. februar 2000, var de af Nedri nævnte personer til stede på dette møde, men også fem andre personer, som Nedri ikke har nævnt. Det fremgår ligeledes, at K., fra Tréfileurope, der ifølge Nedri var til stede på mødet i club Europe den 28. februar 2000, ikke er opført på den liste over personer, der ifølge ESIS var til stede på mødet den 29. februar 2000.

- 363 Disse forskelle taler også for den mulighed, at der er tale om to særskilte møder: det uofficielle møde i club Europe og det officielle, efterfølgende, ESIS-møde.
- 364 Det kan i denne sammenhæng ligeledes anføres, således som sagsøgerne har gjort gældende, at Austria Drahts repræsentant ved dette ESIS-møde, til forskel fra de andre møder, ikke var en af selskabets sædvanlige repræsentanter, dvs. en af selskabets ledere, men en af selskabets medarbejdere. Dette kan ifølge sagsøgerne forklares med den omstændighed, at det omhandlede ESIS-møde navnlig skulle omhandle en teknisk norm (normen EN 10138). I denne sammenhæng synes det endnu mindre sandsynligt, at repræsentanterne for de permanente medlemmer skulle beslutte at inddrage ikke en af lederne i Austria Draht, men en af selskabets medarbejdere, som de ikke havde mødt før, i deres drøftelser.
- 365 Sammenfattende konkluderes, at Kommissionen ikke på overbevisende vis har været i stand til at godtgøre, at en repræsentant for Austria Draht har deltaget i mødet i club Europe den 28. februar 2000.

–Mødet den 27. september 2001

- 366 Indholdet af dette møde, der blev afholdt i Düsseldorf, er fremstillet i bilag 2 til den anfægtede afgørelse. I det afsnit i dette bilag, der vedrører dette møde, har Kommissionen fremstillet de punkter, som dette møde drejede sig om, således:
- »Nedri [...]: uformelt møde i tilknytning til det officielle ESIS-møde; drøftelser om markedssituationen, leveringer (kvoter) for de italienske producenter i Europa og minimumspriser [...]«
 - »Emesa: [...] [f]astsættelse af møder med koordinatorene («kaptajnerne») i Italien den 12., i Frankrig den 18., i Nederlandene den 14., i Tyskland den 10. og i Spanien den 2.« [En liste over koordinatorene er ligeledes fremstillet]: »[en repræsentant for WDI] – Tyskland; [en repræsentant for Tréfileurope] – Belgien+Frankrig; [en repræsentant for Nédri] – Addtek; [en repræsentant for DWK] – Østrig; Tycsa- »nej!«.«
 - »Drøftelser om reelle salg i forhold til forslag til salg («estable v propuestas») pr. land (Nederlandene, Tyskland, Østrig, Schweiz, Belgien, Frankrig).«
 - »[En repræsentant for Nedri] fremlagde oplysninger om drøftelserne med Italien, bl.a. den 4. oktober, med henblik på at overtale de italienske producenter til at samarbejde. I modsat fald vil Nedri og andre producenter trænge ind på det italienske marked.«
 - »Udveksling af oplysninger om situationen på markedet i Europa og navnlig i Tyskland. [En repræsentant for Nedri] bemærkede, at andre markeder burde udforskes, før priserne blev sænket, og oplyser, at de italienske producenter anvendte en pris på 11 000 ITL (hvilket »subventionerede« deres eksport til lave priser), og at de forsøgte at sælge 60 000 ton i Europa (14 000 i Nederlandene, 10 000 i Tyskland, 18 000 i Frankrig, 2 000 i Spanien osv.)«
 - »Notater opdaget hos Emesa og Tycsa: Møde med konkurrenter for at forsøge at kontrollere markedet i Centraleuropa (møde i club Europe): Drøftelser om markedssituationen i Tyskland og i Europa. Priserne på flere typer af produkter i flere europæiske lande blev drøftet i detaljer, og minimumspriser blev fastsat (i euro) for 2002 for Nederlandene, Belgien, Frankrig, Østrig, Schweiz, Tyskland, Spanien og Portugal pr. produkt (afhængig af diameteren) med en ekstraafgift i Frankrig og Belgien for de mindste kunder. Det blev [forklaret], at prisforhøjelsen over for kunderne skyldtes en forhøjelse af prisen på afstivningstråd og energiomkostninger. Emesa og Tycsa bemærkede imidlertid, at den reelle anvendelse af de priser, der var aftalt for 2002, stadig afhang af de forhandlinger, som Nedri skulle føre med italienske og ungarske producenter på dette punkt.«

- »Tycsa: [en repræsentant for Nedri] var i kontakt med de italienske og ungarske producenter vedrørende de priser, der skulle overholdes, og [en repræsentant for Nedri] holdt de øvrige club-medlemmer orienteret. Det blev noteret, at priserne for (det kommende) år ville afhænge af resultaterne af disse drøftelser. Alle deltagerne var enige om, at situationen var tilfredsstillende i Sydeuropa (Spanien, Portugal, Italien og Grækenland), at dette ikke var tilfældet for Centraleuropa (Tyskland, Nederlandene, Belgien), og at prisniveauet var stabilt i Skandinavien.«
- »Tycsa: Deltagerne drøftede ligeledes deres koordination med hensyn til kunden Addtek: »Addtek havde talt med [en anden konkurrent] for at klage over de lave priser, der skyldtes den omstændighed, at [en anden konkurrent] underbød Addteks priser, og havde tilkendegivet, at såfremt denne prispolitik blev videreført det følgende år, ville den pågældende konkurrent ikke modtage et eneste kilo fra Addtek-koncernen.«
- »DWK (»oktober 2001«): møde med de øvrige koordinatore pr. land for at drøfte priser i detaljer.«
- 367 De virksomheder, der var repræsenteret på dette møde, var de permanente medlemmer og Austria Draht.
- 368 Disse oplysninger stammer fra flere kilder: Nedri, DWK, Tycsa, Emesa og Arcelor España (vedrørende sidstnævnte via Emesas notater, der blev fremlagt i 2007) (jf. bilag A.45 til stævningen for et referat fra Tycsa fundet under kontrolundersøgelsen, de administrative sagsakter, s. 240-242 for de håndskrevne notater fra DWK, bilag B.15 til stævningen og de administrative sagsakter, s. 11660, s. 28554 og s. 28555 for et referat fra Emesa og notaterne fra Emesa).
- 369 Henset til disse forhold fremgår det, at mødet i club Europe den 27. september 2001 klart havde et konkurrencebegrænsende indhold. Det fremgår således af det referat af mødet den 27. september 2001, der blev udarbejdet på det tidspunkt, hvor mødet blev afholdt af repræsentanterne for Emesa og Tycsa, at der på dette møde blev drøftet de eksportkvoter, der skulle tildeles de italienske producenter, salg og salg, der skulle gennemføres i 2002.
- 370 Det fremgår ligeledes, at Austria Drahts tilstedeværelse på dette møde blev noteret i såvel Emesas referat som i Tyccsas referat. I denne henseende er Tyccsas referat, der blev fundet under kontrolundersøgelsen, af særlig betydning, eftersom der heri ikke alene er nævnt Austria Drahts repræsentants navn og funktion, idet nævnte repræsentant var en af selskabets ledere, men også at visse personer ved denne lejlighed præsenterede deres efterfølgere eller tilkendegav, at de erstattede deres forgængere. Dette referat præciserer således, at »Austria Draht også var til stede for første gang« (»Austria Draht tambien ha estado la primera vez allí«), hvilket yderligere svækker troværdigheden af Nedris udsagn, der er omtalt i præmis 340, 344 og 350 ovenfor, og som er gengivet i den anfægtede afgørelse med hensyn til, at denne repræsentant for Austria Draht havde været til stede på møderne i club Europe den 25. september 1997, den 14. oktober 1998 og den 9. november 1998.
- 371 Sagsøgerne har i besvarelsen af klagepunktsmeddelelsen og på ny for Retten imidlertid gjort gældende, at selv om de har medgivet, at en repræsentant for Austria Draht, Ro., var til stede på dette møde, skal det ligeledes tages i betragtning, at da T., repræsentanten for DWK, opfordrede R. til at deltage i konkurrencebegrænsende aftaler, afviste R. dette.
- 372 Det må imidlertid fastslås, at denne afvisning ikke fremgår af de beviser, der er til rådighed, til forskel fra f.eks. den afvisning, der fremgår af det referat, som P. fra Emesa har udarbejdet, da Tycsa svarede »NO!« til den opregning af koordinatore, som var påtænkt for forskellige lande (bilag B.15 til stævningen, s. 257).

- 373 Sagsøgerne har desuden gjort gældende, at R. alene deltog i en del af mødet den 27. september 2001, eftersom han tog flyet fra Graz (Østrig) til Düsseldorf den dag, hvor mødet fandt sted, og han måtte forlade mødet kl. 13:45 (returflyvning med afgang kl. 14:50). Sagsøgerne har dermed bestridt, at de emner, der blev debatteret i R.s tilstedeværelse, kunne give ham oplysninger om kartellet og den samlede ordning.
- 374 Det fremgår imidlertid af de beviser, som sagsøgerne har fremlagt, at de pågældende har medgivet, at Ro. kunne have været til stede på det sted, hvor mødet fandt sted (Drahthaus, i Düsseldorf) den 27. september 2001, fra 9:35 til 13:45. Denne periode er tilstrækkelig til at sætte ham i stand til at deltage i mødet, med hensyn til hvilket hans tilstedeværelse er udtrykkeligt noteret i det referat, som Tyrsa har udarbejdet (jf. bilag 7 til stævningen, s. 51, og de administrative sagsakter, s. 841-845).
- 375 Desuden skal det fremhæves, at det på dette punkt drejer sig om, hvorvidt Kommissionen, henset til beviserne i sagens akter, kunne lægge til grund, at der foreligger »indicier, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed [har fået] kendskab til den paneuropæiske del af kartellet [...]«.
- 376 Dette er tilfældet med hensyn til mødet i club Europe den 27. september 2001.
- 377 Retten finder imidlertid, ligesom Kommissionen, ikke, at der foreligger tilstrækkelige beviser for, at Austria Draht har deltaget i club Europe.
- 378 Foruden ovennævnte udsagn fra Tyrsa, et af de permanente medlemmer, der lader forstå, at det var den første gang, at en repræsentant for Austria Draht deltog i et møde i club Europe (jf. præmis 371 ovenfor), fremgår det således ligeledes af de beviser, der er til rådighed, at Austria Draht ikke var udset til at være koordinator for Østrig, og at ifølge de oplysninger, som sagsøgerne har afgivet vedrørende dette punkt, svarede de minimumssalgspriser for 2002, der skulle anvendes i de forskellige lande, som blev omtalt på mødet, ikke til de salgspriser, som Austria Draht anvendte i det pågældende år, idet dette selskab anvendte betydeligt lavere priser.
- 379 Det fremgår ligeledes, som sagsøgerne har angivet, at Austria Draht ikke var til stede på noget efterfølgende møde i club Europe. Dette skal nævnes, eftersom det med hensyn til flere af disse møder blev noteret, at C. fra CB samt G., der bl.a. og hovedsageligt arbejdede for CB i den overtrædelsesperiode, der lægges Austria Draht til last, var til stede.
- 380 Den 10. eller den 11. oktober 2001 afholdt således fire af de permanente medlemmer af club Europe (Tréfileurope, Nedri, DWK og Tyrsa) et møde i Malpensa (Italien) med medlemmer af club Italia (Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope Italia og SLM), hvilket møde Kommissionen har anført flere oplysningskilder for, og som havde til formål at opnå en »integration med de italienske producenter«.
- 381 Desuden afholdt de permanente medlemmer af club Europe den 6. november 2001, i Düsseldorf, møde med medlemmer af club Italia (Redaelli, CB, Itas, ITC, og Tréfileurope Italia), hvilket møde Kommissionen har anført flere oplysningskilder for, og som vedrørte »forhandlinger om kvoter med de italienske producenter« og »fordeling af kunder«. Den koordinator for Østrig, der er nævnt på disse møder, er den samme som den, der er nævnt på mødet den 27. september 2001, dvs. en repræsentant for DWK.
- 382 Den 5. og 6. juni 2002, i Düsseldorf, afholdt fire af de permanente medlemmer af club Europe (Tréfileurope, Nedri, WDI og Tyrsa) igen møde med medlemmer af club Italia (Redaelli, CB og Tréfileurope Italia), hvilket møde Kommissionen har anført flere oplysningskilder for, og som vedrørte »forhandlinger om kvoter med de italienske producenter«. Der blev afholdt lignende møder den 1. juli 2002 i Düsseldorf og den 2. juli 2002 i Milano (Italien), hvor C. fra CB og G. var til stede.

- 383 Kommissionen har ikke angivet oplysninger i afsnittene vedrørende disse møder i bilag 2 til den anfægtede afgørelse, der er til skade for Austria Draht. Såfremt Austria Draht havde deltaget i club Europe fra selskabets deltagelse i det møde, der blev afholdt i Düsseldorf den 27. september 2001, ville en af de seks producenter, der var permanente medlemmer af club Europe, og som alle har samarbejdet med Kommissionen under den administrative procedure, med sikkerhed have været i stand til at godtgøre en sådan deltagelse, hvilket ikke er tilfældet her.
- 384 Hertil kommer, at det ikke kan lægges til grund, at G. også udgjorde en økonomisk enhed med Austria Draht, når han var til stede på et møde i club Europe sammen med C. fra CB for at drøfte de eksportkvoter, der skulle tildeles de italienske hovedproducenter for at sænke det konkurrencepres, som de udøvede uden for Italien. Et sådan spørgsmål falder klart uden for den repræsentationsopgave, som Austria Draht havde overdraget til selskabets agent i Italien, således som det er blevet bekræftet i retsmødet ved de svar, som parterne har afgivet på Rettens spørgsmål herom.
- 385 Sagens akter indeholder endvidere ikke noget bevis for, at G. videregav nogen oplysning til Austria Draht om indholdet af de drøftelser, som han deltog i på vegne af CB (jf. præmis 171 ff. ovenfor).
- 386 Det er dermed ukorrekt, når Kommissionen i 653. betragtning til den anfægtede afgørelse har anført, at »Austria Draht ved [G.] deltog i mindst seks møder, der omhandlede udvidelsen af club Europe«, nemlig mødet den 27. september 2001, hvor det ikke er noteret, at G. deltog, og heller ikke, at C. fra CB deltog, mens en leder fra Austria Draht blev noteret som deltager (jf. præmis 370 ovenfor), den 10. og den 11. oktober 2001, den 6. november 2001, hvor G. blev udpeget som mulig national koordinator for Italien sammen med A. (Itas) og C. (CB), den 5. og den 6. juni 2002, den 1. juli 2002 og den 2. juli 2002 (jf. præmis 305 ovenfor).
- 387 Sammenfattende konkluderes, at det fremgår af det ovenstående, at Kommissionen ikke kan påberåbe sig de beviser, som den råder over med hensyn til dels mødet i club Zurich den 9. januar 1996, dels mødet i club Europe den 27. september 2001, for at godtgøre, at Austria Draht deltog i club Europe – hvilket Kommissionen i øvrigt ikke har lagt til grund, formentligt på grund af den punktuelle og isolerede karakter af disse beviser – men som »indicier, der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på europæisk plan, og at selskabet dermed [har fået] kendskab til den paneuropæiske del af kartellet [...]«.
- 388 Selv om disse indicier godtgør Austria Drahts kendskab til den samlede plan og dermed til den paneuropæiske dimension af den enkelte overtrædelse, fremgår det imidlertid, at der ikke er tale om så »klare indicier«, som Kommissionen har anført i den anfægtede afgørelse.

Beviser for kendskab til kartellet via agenten

- 389 Afslutningsvis har sagsøgerne fremhævet, at for det tilfælde, at Retten måtte finde, at den af Austria Drahts agent i Italien udviste adfærd kan tilregnes dem, kan kendskabet til den samlede ordning ikke tages i betragtning på samme måde for at godtgøre Austria Drahts deltagelse i en enkelt overtrædelse.
- 390 På dette punkt skal det bemærkes, at det faktisk er med urette, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse har lagt til grund, at kendskabet til den samlede plan kunne tilregnes Austria Draht, eftersom G. var til stede sammen med C. fra CB på flere møder i club Europe, hvor G. i fravær af en aftalemæssig bemyndigelse hertil ikke kan anses for at handle på vegne af Austria Draht (jf. præmis 379-386 ovenfor).
- 391 Hvad angår møderne i club Italia hvor club Europe blev drøftet, skal det ligeledes bemærkes, at G.s tilstedeværelse ikke er noteret i forbindelse med en lang række af disse møder, herunder de møder, hvor Redaelli eller Tréfileurope Italie gav medlemmerne af club Italia en nærmere præsentation af

club Europe (som møderne den 16.12.1997, den 26. og den 27.9.2000 eller den 12.7.2001). En forklaring herpå kunne være, at G. mere blev opfattet som beskæftiget med handelsforhold end med beslutningstagning på et højere niveau.

392 Det fremgår imidlertid også, således som Kommissionen har gjort gældende, at der ved flere møder i club Italia, hvor G. deltog som repræsentant i Italien på vegne af Austria Draht, ikke alene blev drøftet interne aspekter af club Italia, men også dennes eksterne aspekt, som for de italienske hovedproducenter havde til formål at opdele en kvote for eksport til de øvrige europæiske lande.

393 Som eksempel kan nævnes, at det fremgår af beviserne vedrørende mødet i club Italia den 19. september 2000, der blev undersøgt i forbindelse med det første anbringende, at selv om dette møde omhandlede fordeling af kunder på det italienske marked, hvilket potentielt var af interesse for Austria Draht, idet selskabets agent var til stede på dette møde, blev eksport og den omstændighed, at SLM ønskede at forblive uden for club Europe, også omtalt (jf. præmis 245 ovenfor). I denne sammenhæng er det ligeledes muligt at tilregne Austria Draht den viden, som selskabets agent i Italien opnåede, når dette skete inden for rammerne af den økonomiske enhed, som de sammen dannede.

394 I et sådant tilfælde skal Kommissionen ikke påvise, at kommittenten har haft kendskab til agentens konkurrencebegrænsende adfærd. I betragtning af kontrakten og som ved et af moderselskabet helejet eller næsten helejet datterselskab eller som ved en medarbejder, der handler på vegne af sin arbejdsgiver, anses agenten for at handle på vegne af kommittenten, og agenten danner en økonomisk enhed med kommittenten.

395 I betragtning af det ovenstående skal der sondres mellem:

- dels møderne i club Italia, hvor G. var til stede, og hvor der ikke alene blev drøftet interne aspekter af club Italia, men også paneuropæiske aspekter af club Italia, og hvor G. både handlede som repræsentant for CB og »på vegne af« Austria Draht i Italien
- dels møderne i club Europe, som sådanne, hvor G. ikke handlede i egenskab af Austria Drahts agent i Italien, men nødvendigvis i egenskab af repræsentant for CB, uden at der på grundlag heraf kan godtgøres en økonomisk enhed mellem G. og Austria Draht.

3. Konklusion vedrørende det andet anbringende

396 Sammenfattende konkluderes, at Kommissionen i henhold til den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 116-128, navnlig i præmis 120 og 124, med rette kan lægge til grund, at Austria Draht har deltaget i en enkelt, og i det foreliggende tilfælde, kompleks overtrædelse af følgende grunde:

- For det første »deltog [Austria Draht] [...] i club Italia via sin salgsagent i Italien, [...], [G.], fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002« (769. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- For det andet findes der, selv om Austria Draht ikke holdes ansvarlig for en direkte deltagelse i club Zurich eller i club Europe, visse indicier, »der taler for, at Austria Draht har været sporadisk involveret i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan, og at selskabet dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt« (652. betragtning til den anfægtede afgørelse).

397 Austria Drahts involvering i den paneuropæiske del af kartellet kan udledes såvel af den omstændighed, at en af selskabets repræsentanter direkte deltog i mødet i club Zurich den 9. januar 1996 og i mødet i club Europe den 27. september 2001, som af den viden, som G. opnåede i forbindelse med møderne i club Italia, der både omhandlede interne aspekter af det italienske marked og visse paneuropæiske aspekter af sektoren for forspændingsstål, betragtet ud fra aktørerne på dette markeds synsvinkel.

398 Selv om alle de indicier, som Kommissionen har nævnt for at godgøre kendskabet til den paneuropæiske dimension af kartellet, betragtet hver for sig ikke kan anses for et fyldestgørende bevis, er disse indicier betragtet samlet imidlertid tilstrækkelige til at godtgøre Austria Drahts kendskab til den paneuropæiske del af kartellet i den betydning, som dette begreb er tillagt i den ovennævnte retspraksis.

399 Det andet anbringende skal således forkastes.

D – Det tredje anbringende om de forhold, der skal tages i betragtning ved bedømmelsen af sanktionen

400 Subsidiært, såfremt det fastslås, at en enkelt overtrædelse som fastlagt af Kommissionen kan lægges voestalpine og Austria Draht til last, har disse selskaber gjort gældende, at Kommissionen har begået grove fejl ved beregningen af den bøde, som de er blevet pålagt, navnlig idet det ikke er blevet taget i betragtning, at Austria Drahts deltagelse i kartellet var af underordnet karakter.

401 Sagsøgerne har i forbindelse med dette anbringende anført tre rækker af klagepunkter, hvoraf den første vedrører en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet og af ligebehandlingsprincippet, den anden en tilsidesættelse af visse bestemmelser i retningslinjerne af 2006, nemlig den ukorrekte fastsættelse af et ekstrabeløb og den omstændighed, at der ikke er taget hensyn til de formildende omstændigheder, der er forbundet med uagtsomhed eller den stærkt begrænsede deltagelse i overtrædelsen, og den tredje en tilsidesættelse af retten til forsvar og af retten til en retfærdig rettergang.

402 Den tredje række af klagepunkter skal forkastes umiddelbart. Sagsøgerne har i denne henseende gjort gældende, at Kommissionen ved at ændre den oprindelige afgørelse to gange efter udløbet af klagefristen har grebet ind i deres ret til forsvar og i deres ret til en retfærdig rettergang. Sagsøgerne har endvidere bemærket, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse for første gang har rejst et klagepunkt vedrørende et møde den 30. april 2002, som sagsøgerne ikke længere havde mulighed for forinden at fremsætte deres bemærkninger til.

403 For det første fremgår det, at sagsøgerne i forbindelse med proceduren for Retten har kunnet få udleveret en kopi af ændringsafgørelserne, og de har ligeledes haft lejlighed til at fremsætte deres bemærkninger til disse afgørelser, som det fremgår af præmis 44-48 ovenfor. Sagsøgerne kan dermed ikke længere påberåbe sig en tilsidesættelse af deres ret til forsvar og af deres ret til en retfærdig rettergang hvad angår de ændringer, der er foretaget af den oprindelige afgørelse ved den første og den anden ændringsafgørelse.

404 For det andet må det med hensyn til de endelige betragtninger, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede afgørelse hvad angår indholdet af mødet den 30. april 2002, indledningsvis fastslås, at der ikke er tale om et nyt klagepunkt i egentlig forstand, men om en ny fortolkning af et bevis, som allerede var blevet bragt til sagsøgernes kundskab. Desuden er ændringen af den analyse, som Kommissionen har lagt til grund i denne forbindelse, også først fremkommet efter, at sagsøgerne havde fremsat deres bemærkninger til klagepunktsmeddelelsen. Det skal endvidere bemærkes, at sagsøgerne har kunnet fremsætte deres bemærkninger til denne nye analyse i forbindelse med det foreliggende søgsmål, og at Retten, hvis dette er nødvendigt, kan tage stilling til, hvilken bevisværdi der skal tillægges beviserne vedrørende dette møde. Der skal vedrørende dette punkt således henvises til præmis 264-270 ovenfor, hvori Retten har taget stilling til sagsøgernes argumenter vedrørende mødet den 30. april 2002.

1. *Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet*

405 Sagsøgerne har gjort gældende, at en bøde på 22 mio. EUR er uforholdsmæssig i forhold til det, der lægges dem til last. Bøden er blevet pålagt på grund af en adfærd, udvist af en ikke-eksklusiv agent i club Italia, hvilken adfærd Austria Draht intet kendskab havde til, og det selv om selskabet ikke er blevet foreholdt at have deltaget i andre konkurrencebegrænsende arrangementer. Hertil kommer, at denne agent, i lighed med de øvrige deltagere i club Italia, har bestridt, at Austria Draht var repræsenteret i nævnte club, og at Austria Draht under alle omstændigheder ikke kan anses for et vigtigt medlem af club Italia. Henset til omstændighederne bør sagsøgerne alene pålægges en symbolsk bøde. For det tilfælde, at en symbolsk bøde ikke kan anses for passende, bør der ved bødens størrelse alene tages hensyn til Austria Drahts afsætning af forspændingsstål i Italien og ikke til afsætningen af forspændingsstål i hele EØS. I det foreliggende tilfælde beløber den del af bøden, der vedrører kendskabet til aftalerne på europæisk plan, hvorved der er tale om en isoleret omstændighed, og sagsøgerne har end ikke godkendt aftalerne, sig til næsten 19 mio. EUR. Såfremt der tages udgangspunkt i afsætningen i Italien, og Kommissionens metode anvendes, kan bøden kun beløbe sig til 3,1 mio. EUR. Kommissionen kan endvidere ikke anføre, at bøden er forholdsmæssig, ved at henvise til dels, at bedømmelsen af grovheden kun omhandler overtrædelsen i sig selv, dels, at sagsøgernes situation ikke udgør en formildende omstændighed som omhandlet i retningslinjerne af 2006. Kommissionen bør tage hensyn til den adfærd, som hver enkelt virksomhed har udvist, og den rolle, som den har spillet ved etableringen af den samordnede praksis. Såfremt der alene lægges sagsøgerne en deltagelse i club Italia til last, kan det eneste relevante marked for beregningen af bøden højst være Italien (stævningen, punkt 219-233, replikken, punkt 79-87, 99 og 100).

406 Kommissionen har anført, at selv om det er korrekt, at det eneste klagepunkt, der er rejst mod Austria Draht, består i, at selskabet var »medlem« af club Italia, og at det dermed har deltaget i aftaler, der er indgået i forbindelse med denne klub, har Austria Draht ligeledes deltaget i en række møder i club Europe. I betragtning af den geografiske udstrækning af club Italias aftaler og deres tætte forbindelse til de paneuropæiske aftaler, har Austria Draht »deltaget« i det samlede kartel. Det er dermed ikke uforholdsmæssigt at basere fastlæggelsen af bødens størrelse på afsætningen af forspændingsstål på europæisk plan, eftersom der ikke eksisterede en deltagelse, der var begrænset til Italien (svarskriftet, punkt 93 og 98; duplikken, punkt 51-54).

407 Med henblik på at bedømme disse argumenter er det hensigtsmæssigt at henvise til de principper, der finder anvendelse ved fastlæggelsen af den bøde, som skal pålægges som sanktion for en virksomheds individuelle deltagelse i en overtrædelse af konkurrenceretten.

a) Sanktionens forholdsmæssighed, henset til de samlede omstændigheder

408 Det fremgår af artikel 49, stk. 3, i chartret om grundlæggende rettigheder, at straffens omfang skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsen.

409 Artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1, fastsætter, at aftaler og samordnet praksis, som består i direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller andre transaktionsvilkår, begrænsning af eller kontrol med produktion eller afsætning, er udtrykkeligt uforenelige med det indre marked. Overtrædelser af denne type, navnlig sådanne, som vedrører horisontale aftaler, er i retspraksis blevet kvalificeret som særligt grove, eftersom de har en direkte indvirkning på de væsentlige konkurrenceparametre på det pågældende marked (dom af 11.3.1999, Thyssen Stahl mod Kommissionen, T-141/94, Sml., EU:T:1999:48, præmis 675).

- 410 Artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 bestemmer, at Kommissionen kan pålægge virksomheder bøder, hvis de deltager i en sådan overtrædelse, under forudsætning af, at bøden ikke overstiger 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår. Samme forordnings artikel 23, stk. 3, fastsætter, at der ved fastlæggelse af bødens størrelse skal tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.
- 411 I denne forbindelse fremgår det af fast retspraksis, at der ved fastsættelsen af størrelsen af bøden skal tages hensyn til alle de forhold, der kan indgå i bedømmelsen af de nævnte overtrædelsers grovhed, herunder bl.a. den rolle, som hver af de parter, der har deltaget i overtrædelsen, har spillet, og den risiko, som overtrædelser af denne art indebærer for gennemførelsen af Unionens mål (jf. dom af 15.3.2000, Cimenteries CBR m.fl. mod Kommissionen, T-25/95, T-26/95, T-30/95 – T-32/95, T-34/95 – T-39/95, T-42/95 – T-46/95, T-48/95, T-50/95 – T-65/95, T-68/95 – T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 og T-104/95, Sml., EU:T:2000:77, præmis 4949 og den deri nævnte retspraksis). Når en overtrædelse er blevet begået af flere virksomheder, skal der foretages en undersøgelse af, hvor intensiv den enkelte virksomheds deltagelse har været (jf. dom af 8.7.1999, Hercules Chemicals mod Kommissionen, C-51/92 P, Sml., EU:C:1999:357, præmis 110 og den deri nævnte retspraksis).
- 412 Endvidere skal den omstændighed, at en virksomhed ikke har deltaget i samtlige de elementer, som skal være til stede, for at der er tale om et kartel, eller at den kun har spillet en mindre rolle i de elementer, som den har deltaget i, tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed og i givet fald ved udmålingen af bødens størrelse (domme Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:1999:356, præmis 90, og Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 119 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 86) (jf. præmis 124 ovenfor).
- 413 Når der foreligger en enkelt overtrædelse i betydningen en kompleks overtrædelse, der består af et kompleks af aftaler og samordnet praksis på særskilte markeder, hvor lovovertræderne ikke alle er til stede eller kun kan have et delvist kendskab til den samlede plan, skal der pålægges individuelle sanktioner i den forstand, at de pålægges i forhold til de omhandlede virksomheders adfærd og kendetegn (jf. analogt dom af 7.6.2007, Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, C-76/06 P, Sml., EU:C:2007:326, præmis 44).
- 414 I denne sammenhæng indebærer proportionalitetsprincippet, at bøden skal udmåles i forhold til de elementer, der tages i betragtning både ved bedømmelsen af overtrædelsens grovhed som sådan og ved bedømmelsen af grovheden af den sanktionspålagte virksomheds deltagelse i overtrædelsen (jf. i denne retning og under hensyntagen til den sondring, der anlægges mellem overtrædelsens objektive grovhed, i henhold til punkt 22 og 23 i retningslinjerne af 2006, og grovheden af den sanktionspålagte virksomheds deltagelse i overtrædelsen, bedømt i lyset af denne virksomheds egne forhold i henhold til disse retningslinjers punkt 27 ff. dom af 27.9.2006, Jungbunzlauer mod Kommissionen, T-43/02, Sml., EU:T:2006:270, præmis 226-228 og den deri nævnte retspraksis).
- 415 I forbindelse med en sanktion, der er pålagt for overtrædelse af konkurrenceretten vedrørende karteller, skal Kommissionen således sørge for at pålægge individuelle straffe i forhold til overtrædelsen, idet den skal tage hensyn til hver enkelt overtræders særlige situation (jf. i denne retning dom af 15.9.2011, Lucite International og Lucite International UK mod Kommissionen, T-216/06, EU:T:2011:475, præmis 87 og 88, af 16.9.2013, Hansa Metallwerke m.fl. mod Kommissionen, T-375/10, EU:T:2013:475, præmis 80, og af 14.5.2014, Donau Chemie mod Kommissionen, T-406/09, Sml., EU:T:2014:254, præmis 92). En overtræder, der ikke kan holdes ansvarlig for visse led af en enkelt overtrædelse, kan således ikke have haft en rolle i gennemførelsen af nævnte led. Som følge af det begrænsede omfang af overtrædelsen, der lægges den pågældende til last, er overtrædelsen af konkurrenceretten nødvendigvis mindre grov end den, der lægges de overtrædere, der har deltaget i alle led af overtrædelsen, til last.
- 416 I praksis kan en individuel udmåling af straffen i forhold til overtrædelsen foretages på forskellige stadier af fastsættelsen af bødens størrelse, som det er tilfældet i den anfægtede afgørelse.

- 417 For det første kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på det stadium, hvor den objektive grovhed af den enkelte overtrædelse bedømmes. I det foreliggende tilfælde var de elementer, som Kommissionen tog i betragtning på dette stadium, dels den materielle begrænsning (som i Fundias tilfælde, idet denne virksomhed kun havde deltaget i koordinationen vedrørende Addtek) eller den geografiske begrænsning (som i Socitreles, Fapricelas og Proderacs tilfælde, idet disse virksomheder kun havde deltaget i club España, der alene påvirkede Spanien og Portugal) af deltagelsen i den enkelte overtrædelse, dels den omstændighed, at der først på et sent tidspunkt blev opnået kendskab til den paneuropæiske dimension (maj 2001 for de nævnte virksomheder).
- 418 Hvad angår Austria Draht fremgår det af 947.-949. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen ved bedømmelsen af den geografiske rækkevidde af den enkelte overtrædelse afviste sagsøgernes anmodning om, at der ikke blev taget hensyn til værdien af afsætningen af forspændingsstål i Spanien og Portugal, fordi Austria Draht ikke var aktiv i club España, idet Kommissionen henviste til, at disse to lande også havde været en del af club Italias geografiske dækningsområde.
- 419 Kommissionens hertil hørende begrundelse beror hvad angår sagsøgerne, som det fremgår af Kommissionens skriftlige indlæg, på bedømmelsen af overtrædelsens grovhed som sådan, dvs. på en række faktorer, såsom overtrædelsens art, virksomhedernes samlede markedsandel, overtrædelsens geografiske udstrækning og spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelsen er blevet udmøntet i praksis eller ej (jf. punkt 22 i retningslinjerne af 2006), og ikke på bedømmelsen af den ene eller den anden virksomheds individuelle deltagelse i overtrædelsen.
- 420 For det andet kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på det stadium, hvor de formildende omstændigheder, der er nævnt i punkt 29 i retningslinjerne af 2006, bedømmes i forbindelse med en samlet vurdering, hvor alle relevante omstændigheder tages i betragtning (jf. punkt 27 i retningslinjerne af 2006). Selv om ingen virksomhed, herunder sagsøgerne, har kunnet fremlægge det bevis, som Kommissionen har anmodet om, for, at overtrædelsen skyldtes uagtsomhed, har Kommissionen anerkendt, at Proderacs og Trames (Emme) rolle var betydeligt mere begrænset end den rolle, som de øvrige deltagere i kartellet spillede, og at de dermed kunne indrømmes en nedsættelse af bødens størrelse (5% i det foreliggende tilfælde).
- 421 Derimod er det Kommissionens opfattelse, at sagsøgerne ikke havde fremlagt bevis for, at Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse var betydeligt mere begrænset end de øvriges deltagelse. Det bevisniveau, som Kommissionen kræver, for at dette kriterium er opfyldt, er særligt højt, eftersom det påhviler den virksomhed, der ønsker at drage fordel af en sådan omstændighed, at påvise, at »den i den periode, hvor den har været deltager i de ulovlige aftaler, i praksis har undladt at anvende dem ved at udøve en konkurrencemæssig adfærd på markedet«.
- 422 Kommissionen er på dette punkt af den opfattelse, at de salgstal for perioden 1998-2001 (kvoteaspekt) og for perioden 2001-2002 (prisaspekt), som Austria Draht har fremlagt, ikke var tilstrækkelige, idet de alene var attesteret af Austria Draht selv, og at det lejlighedsvis snyderi i forbindelse med fastsatte priser eller kvoter eller tildelte kunder ikke i sig selv beviste, at en part ikke havde gennemført de hemmelige aftaler (1016. og 1018. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 423 For det tredje kan Kommissionen anerkende de særlige kendetegn ved en virksomheds deltagelse i overtrædelsen på et senere stadium end det stadium, hvor den objektive grovhed af overtrædelsen eller de formildende omstændigheder, som de berørte virksomheder har påberåbt sig, bedømmes. Det er således angivet i punkt 36 i retningslinjerne af 2006, at Kommissionen i visse tilfælde kan pålægge en symbolsk bøde, og den kan ligeledes, som angivet i disse retningslinjers punkt 37, fravige den generelle metode til fastsættelse af bøder, henset til bl.a. de særlige kendetegn i en given sag.

- 424 Kommissionen har i det foreliggende tilfælde hverken på stadiet for bedømmelsen af overtrædelsens grovhed som sådan eller på et senere tidspunkt i forbindelse med drøftelsen af de formildende omstændigheder eller på noget andet stadium accepteret at tage hensyn til den særlige situation, som sagsøgerne har gjort gældende, ved fastsættelsen af bødens størrelse.
- 425 Heraf følger, at Kommissionen i fravær af den mindste formildende eller særlige omstændighed har anvendt den samme formel på sagsøgerne, som den anvendte for at pålægge de virksomheder, som har deltaget i alle de elementer, der udgør det samlede kartel, sanktioner, og ikke kun visse af disse virksomheder. Det drejer sig om følgende formel: 19% af værdien af den berørte virksomheds afsætning af forspændingsstål i EØS (for overtrædelsens grovhed som sådan) multipliceret med det antal år og måneder, som deltagelsen i overtrædelsen varede (varigheden af Austria Drahts individuelle deltagelse i overtrædelsen), hvortil tillægges 19% af værdien af den berørte virksomheds afsætning af forspændingsstål i EØS (ekstrabeløbet).
- 426 Da resultatet af denne formel, dvs. 22 mio. EUR i bøde, i sagsøgernes tilfælde er mindre end 10% af den berørte virksomheds omsætning i det relevante regnskabsår, der gik forud for sanktionen, har Kommissionen pålagt denne sanktion i den anfægtede afgørelse.

b) Hensyntagen til sagsøgernes særlige situation

- 427 I den foreliggende sag skal Retten undersøge, om Kommissionen ved at pålægge sagsøgerne en bøde på 22 mio. EUR, der bl.a. er beregnet under hensyn til Austria Drahts samlede afsætning af forspændingsstål i EØS, overtrædelsens objektive grovhed som sådan, varigheden af Austria Drahts deltagelse i club Italia via G., og dette uden at anerkende nogen formildende omstændigheder (jf. præmis 103-115 ovenfor), har foretaget en passende bedømmelse af sagens omstændigheder og herved pålagt en sanktion, der står i et rimeligt forhold til den enkelte overtrædelse, der lægges Austria Draht til last.

Omstændighederne ved deltagelsen i club Italia

- 428 Hvad angår deltagelsen i club Italia kan der anføres tre bemærkninger for at bedømme den sanktion, der skal pålægges Austria Draht, henset til det, der er angivet i det første anbringende.
- 429 For det første, som Kommissionen i øvrigt har gjort gældende, har de aftaler, der er indgået i forbindelse med club Italia, vel et geografisk dækningsområde, der rækker ud over Italien. Bortset fra det italienske element af denne klub, har klubben gjort det muligt for en række virksomheder, nemlig den hårde kerne, der er sammensat af Redaelli, CB, ITC og Itas (til stede i Italien) og Tréfileurope (til stede i Italien og i resten af Europa), men også andre mindre italienske virksomheder (som SLM), at koordinere de italienske producenters eksportbestræbelser og samtidigt fastlægge en fælles politik som reaktion på de tiltag, der er iværksat af producenterne i de øvrige europæiske lande (som Tycsa, Nedri og DWK, der undertiden mødte op i club Italia), for at begrænse disse bestræbelser ved at foreslå de italienske producenter en kvote for eksport til resten af Europa.
- 430 Det må imidlertid fastslås, at Austria Draht, der ikke var en italiensk producent, som eksporterede til resten af Europa, ikke var og ikke kunne være involveret i medlemmerne af club Italias aktiviteter, der tilsigtede at koordinere deres eksportbestræbelser. Dette element skal tages i betragtning ved bedømmelsen af størrelsen af den sanktion, der skal pålægges sagsøgerne.
- 431 For det andet må det bemærkes, at Austria Drahts repræsentant i club Italia under alle omstændigheder ikke kunne handle på vegne af Austria Draht i videre omfang end i forbindelse med den aktivitet, som han havde fået overdraget, dvs. »eksklusiv repræsentation for Italien« hvad angår

forspændingsstål. Det fremgår i øvrigt af sagens akter, at deltagerne i club Italia (som f.eks. Tréfileurope, ITC eller CB) var fuldt ud bekendt med arten af den aktivitet, som G. havde fået overdraget af Austria Draht.

432 Det er ikke godtgjort, at G. blev opfattet som bemyndiget til at forpligte Austria Draht uden for Italien.

433 En sådan begrænsning skal også tages i betragtning ved bedømmelsen af den sanktion, der skal pålægges sagsøgerne, eftersom dette element ligeledes efter sin art kan begrænse den geografiske rækkevidde af G.s adfærd i club Italia. Det skal i øvrigt bemærkes, at Kommissionen var bekendt med denne begrænsning, eftersom den ikke har tilregnet Austria Draht, men kun CB G.s adfærd i club Europe. I den del, der vedrører de »paneuropæiske arrangementer: club Europe (1997-2002)« i bilag 1.1 til den anfægtede afgørelse, er således angivet navnene på følgende »medarbejdere, der var involveret« i disse arrangementer: Ra. og Ro. for Austria Draht og ved henvisning bl.a. G. for CB. Tilsvarende gør sig gældende i bilag 2 til den anfægtede afgørelse vedrørende club Europe. Derimod er navnet på G. nævnt i den del, der vedrører »Club Italia« i bilag 1.2 til den anfægtede afgørelse, både for Austria Draht (det drejer sig om selskabets »salgsagent for Italien«) og for CB (via Studio Crema).

434 For det tredje skal det ligeledes bemærkes, at uanset hvad G. kunne have foretaget sig i club Italia (om det så var på vegne af Austria Draht eller ej), har Kommissionen ikke godtgjort, at Austria Draht har haft kendskab hertil. Ingen af sagens akter, og, som navnlig Kommissionen har anerkendt, ingen af de dokumenter, der er udvekslet mellem G. og Austria Draht, og som er fremlagt som svar på en begæring om oplysninger fra Kommissionen, indeholder bevis for dette kendskab.

435 Selv om G.s adfærd i club Italia kan tilregnes Austria Draht direkte, uanset om selskabet havde kendskab hertil, eftersom den indgår i de aktiviteter, som blev udført på vegne af Austria Draht af agenten, kan denne agent alene anses for et hjælpeorgan for CB, når han ikke handlede på vegne af Austria Draht.

436 I denne sammenhæng må det lægges til grund, at på det faktiske plan og med henblik på fastlæggelsen af sanktionens størrelse kunne den geografiske rækkevidde af G.s adfærd i club Italia ikke række ud over Italien, henset til dels begrænsningen af hans agentaftale, dels det manglende bevis for den omstændighed, at når G. ikke handlede på vegne af Austria Draht for at markedsføre selskabets produkter i Italien, meddelte han ikke desto mindre selskabet de oplysninger, som han fik kendskab til i club Italia om de ikke-italienske elementer af denne club. Såfremt dette havde været tilfældet, hvilket det ikke var, ville Austria Draht have været i stand til at tilpasse sin adfærd på de markeder, hvor selskabet i øvrigt var til stede (f.eks. det østrigske marked eller det belgiske og det nederlandske marked).

Manglende deltagelse i club Europe og i de øvrige arrangementer

437 Hvad angår de konsekvenser, der skal drages af Austria Drahts sporadiske deltagelse i club Europe, fremgår det af en undersøgelse af det andet anbringende, at den omstændighed Austria Draht kunne have kendskab til den paneuropæiske dimension af kartellet, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at begrunde en hensyntagen til værdien af afsætningen på disse markeder, for hvilke det på ingen måde er godtgjort, at Austria Draht har udvist en konkurrencebegrænsende adfærd.

438 Det fremgår således klart af den anfægtede afgørelse, at Kommissionen ikke har antaget, at Austria Draht havde deltaget i club Europe, ligesom den heller ikke har antaget, at selskabet havde deltaget i de øvrige dele af det samlede kartel (jf. præmis 460-462 ovenfor). En »sporadisk involvering«, der følger af »indicier«, som har vist sig mindre omfangsrige, end Kommissionen har lagt til grund, og som har ført til den konklusion, at Austria Draht »dermed fik kendskab til den paneuropæiske del af kartellet på et tidligt tidspunkt«, kan ikke sidestilles med en faktisk og fortsat deltagelse i club Europe.

I det foreliggende tilfælde er der ikke grundlag for at gå ud over det i afgørelsen indeholdte udsagn om, at Austria Draht ikke har deltaget i club Europe og endnu mindre i club Zurich, i club España eller i aftalen vedrørende syd.

- 439 Dette udsagn støttes desuden af flere beviser i sagens akter, hvori der henvises til Austria Drahts ønske om at blive holdt uden for enhver koordination af adfærd vedrørende priser, mængder eller kunder på andre markeder end Italien, på hvilke markeder selskabet ikke benyttede G.
- 440 Der kan i denne henseende blandt flere beviser henvises til de forretningsoplysninger, som sagsøgerne fremlagde til besvarelse af klagepunktsmeddelelsen for at godtgøre deres konkurrencemæssige adfærd. I det foreliggende tilfælde blev disse oplysninger forkastet umiddelbart af Kommissionen i den anfægtede afgørelse med den begrundelse, at de kun var blevet attesteret af Austria Draht (1018. betragtning til den anfægtede afgørelse). Det ville have været enkelt for Kommissionen, såfremt den var i tvivl om, hvorvidt de oplysninger, som den anklagede fremlagde for at forsvare sig mod de klagepunkter, som en administrativ myndighed havde fremsat imod den pågældende, var korrekte, at kontrollere de fremsendte oplysninger hos de forskellige berørte parter ved at fremsende dem en begæring om oplysninger. Kommissionen har endvidere generelt bemærket, at »det lejlighedsvis snyderi i forbindelse med fastsatte priser og/eller tildelte kvoter eller kunder ikke i sig selv beviste, at en part ikke havde gennemført de hemmelige aftaler« (1016. og 1018. betragtning til den anfægtede afgørelse). En sådan begrundelse er imidlertid ikke tilstrækkelig til at afvise enhver relevans af præcise og detaljerede oplysninger, som omhandler betydelige perioder. Sådanne oplysninger er relevante som beviser, der skal tages i betragtning for at godtgøre, at der ikke er tale om en hemmelig adfærd.
- 441 Det af Kommissionen konstaterede om, at sagsøgerne ikke deltog i det samlede kartel vedrørende ikke kun, og udtrykkeligt, club Europe, men også, implicit og nødvendigvis, de øvrige elementer, der udgjorde dette kartel (club Zurich, club España, aftalen vedrørende syd [...]), udgør et forhold, der burde være blevet taget i betragtning af Kommissionen ved bedømmelsen af den sanktion, der skulle pålægges sagsøgerne.

2. Konklusion vedrørende tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

- 442 Det fremgår følgelig af det ovenstående, at den sanktion, som sagsøgerne er blevet pålagt, er uforholdsmæssig, idet Kommissionen undlod at tage hensyn til Austria Drahts særlige situation, da den pålagde sagsøgerne en bøde på 22 mio. EUR, der bl.a. er beregnet under hensyn til Austria Drahts samlede afsætning af forspændingsstål i EØS, overtrædelsens objektive grovhed som sådan, varigheden af Austria Drahts deltagelse i club Italia via G. og dette uden at anerkende nogen formildende omstændigheder.
- 443 Den sanktion, som Kommissionen har pålagt sagsøgerne, tager navnlig på ingen måde hensyn til den omstændighed, at Austria Draht kun har deltaget i et led af den enkelte overtrædelse (club Italia og det via G.), og at det med hensyn til dette led, i mangel af beviser i denne henseende, ikke kan antages, at denne deltagelse såvel med hensyn til formål som virkninger kunne række ud over det italienske område.
- 444 Som sagsøgerne udtrykkeligt har angivet, har den omstændighed, der er anerkendt i den anfægtede afgørelse, at Austria Draht ikke har deltaget i alle de aftaler, der har givet anledning til en sanktion fra Kommissionen, ikke medført en lavere bøde. Tværtimod har Kommissionen samtidig med, at den har anerkendt, at Austria Draht ikke har deltaget i den europæiske del af kartellet, og i fraværet af beviser for, at Austria Draht har udvist en konkurrencebegrænsende adfærd uden for det italienske område, pålagt dem en bøde, der er beregnet på grundlag af deres europæiske afsætning, med det resultat, at sagsøgerne er blevet pålagt en bøde, der er identisk med den, som de ville være blevet pålagt, hvis de var blevet tilregnet Austria Drahts deltagelse i samtlige led af den enkelte overtrædelse.

- 445 I det foreliggende tilfælde pålagde proportionalitetsprincippet Kommissionen, at den ved beregningen af den bøde, der blev pålagt sagsøgerne, skulle tage hensyn til visse særlige kendetegn ved Austria Drahts situation, såsom for det første den geografiske begrænsning af G.s agentaftale, der kun bemyndigede denne til at handle på vegne af sagsøgerne med hensyn til salget i Italien, og for det andet den omstændighed, at der savnes beviser for, at selv om G. kunne have haft kendskab til andre oplysninger end dem, der vedrørte salget i Italien, at han da også videregav disse oplysninger til Austria Draht, der derefter som konsekvens kunne have tilpasset sin adfærd på de andre markeder for forspændingsstål end Italien.
- 446 En virksomhed, hvis deltagelse i den enkelte overtrædelse er godtgjort på grundlag af flere komponenter af dette kartel, bidrager således i større omfang til nævnte kartels effektivitet og grovhed end en overtræder, der alene har deltaget i en af kartellets komponenter. Førstnævnte virksomhed begår dermed en grovere overtrædelse end sidstnævnte virksomhed, hvilket skal tages i betragtning ved fastsættelsen af sanktionen.
- 447 Den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 5), annulleres, idet den pålægger voestalpine og voestalpine Wire Rod Austria Draht GmbH en uforholdsmæssig sanktion.
- 448 De konsekvenser, der skal drages af det ovenstående, vil blive undersøgt nedenfor i henhold til Rettens fulde prøvelsesret, hvis udøvelse der er anmodet om i det foreliggende tilfælde.
- 449 Under disse omstændigheder er der ikke længere anledning til at behandle parternes argumenter vedrørende klagepunktet om en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet eller klagepunkterne vedrørende en tilsidesættelse af visse bestemmelser i retningslinjerne af 2006, der i det foreliggende tilfælde ikke kan rejse tvivl om resultatet af de ovenstående overvejelser.

E – Rettens udøvelse af sin fulde prøvelsesret og fastsættelsen af bødens størrelse

- 450 Den fulde prøvelsesret, som Retten i medfør af artikel 229 EF har fået tildelt ved artikel 31 i forordning nr. 1/2003, giver Retten beføjelse til ud over en simpel legalitetskontrol af sanktionen, som kun tillader, at annulationsøgsmålet forkastes, eller at den appellerede retsakt annulleres, at anlægge sin egen vurdering i stedet for Kommissionens og derfor at ændre den anfægtede retsakt, også selv om den ikke annulleres, under hensyntagen til alle faktiske omstændigheder, ved bl.a. at ændre størrelsen af den pålagte bøde, når spørgsmålet om bødens størrelse forelægges den til vurdering (jf. i denne retning dom af 8.2.2007, Groupe Danone mod Kommissionen, C-3/06 P, Sml., EU:C:2007:88, præmis 61 og 62, og af 3.9.2009, Prym og Prym Consumer mod Kommissionen, C-534/07 P, Sml., EU:C:2009:505, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).
- 451 Det bemærkes i denne henseende, at når Retten fastsætter en bøde, er der i sagens natur ikke tale om en præcis matematisk operation. Retten er endvidere hverken bundet af Kommissionens beregninger eller af dens retningslinjer, når den træffer afgørelse i henhold til sin fulde prøvelsesret, men skal foretage sin egen vurdering under hensyntagen til alle sagens omstændigheder (jf. dom af 5.10.2011, Romana Tabacchi mod Kommissionen, T-11/06, Sml., EU:T:2011:560, præmis 266 og den deri nævnte retspraksis).
- 452 Med henblik på at fastlægge størrelsen af den bøde, der i den foreliggende sag skal udgøre sanktionen for Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse, skal Retten tage følgende omstændigheder i betragtning.
- 453 For det første fremgår det tilstrækkeligt klart af sagens akter, at Austria Draht via G., selskabets agent i Italien, har deltaget i flere møder i club Italia, der vedrørte tildeling af kvoter og fastsættelse af priser på det italienske marked. Sådanne arrangementer betragtes på grund af deres art som de mest alvorlige

konkurrencebegrænsninger. Denne deltagelse blev påbegyndt den 15. april 1997 og fortsatte uden væsentlig afbrydelse indtil den dag, hvor Kommissionen foretog kontrolundersøgelser i lokalerne tilhørende CB, som er den anden virksomhed, som G. udøvede funktioner for.

- 454 Austria Drahts deltagelse i club Italia via G., som Austria Draht havde overdraget beføjelsen til at forhandle salg af forspændingsstål i Italien, er et væsentligt element i bedømmelsen af sanktionen.
- 455 For det andet kan det med rette lægges til grund, at Austria Draht har været »sporadisk involveret« i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan. Dette fremgår såvel af en repræsentant for Austria Drahts direkte deltagelse i mødet i club Zurich den 9. januar 1996 og i mødet i club Europe den 27. september 2001 som af den omstændighed, at G. ved sin tilstedeværelse på visse møder i club Italia, hvor han handlede i henhold til de funktioner, som han havde fået overdraget af Austria Draht, har kunnet få kendskab til oplysninger, der ikke blot omhandlede interne aspekter ved det italienske marked, men også de markeder, som de i Italien baserede producenter eksporterede til, herunder det tyske, det spanske og det franske marked.
- 456 Med henblik på bedømmelsen af sanktionen skal det ligeledes tages i betragtning som indicium, at repræsentanter for Austria Draht direkte og indirekte deltog sporadisk i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan.
- 457 For det tredje skal der imidlertid ligeledes tages hensyn til den omstændighed, at den deltagelse i den enkelte overtrædelse, der lægges Austria Draht til last, fremviser en række særlige kendetegn.
- 458 For det første skal det indledningsvis bemærkes, at Kommissionen ikke har godtgjort, at Austria Draht havde deltaget i club Zurich, i club Europe eller i club España, der udgør væsentlige aspekter ved den enkelte overtrædelse. Dette særlige kendetegn er så meget desto mere bemærkelsesværdigt, som Austria Draht på det kommercielle plan, til forskel fra G., ikke havde en reel interesse i at tilhøre club Italia. Såfremt det antages, at Austria Draht selv havde deltaget i den enkelte overtrædelse, som Kommissionen har fastslået, og ikke via G., ville selskabet snarere have haft en kommerciel interesse i at deltage i club Europe, der omfattede producenter, som ikke hovedsageligt foretog salg i Italien, bl.a. for at bekæmpe den eksport, der blev foretaget til club Europes område af overvejende i Italien baserede producenter.
- 459 Der findes imidlertid ikke beviser for, at de drøftelser, hvori en repræsentant for Austria Draht kunne deltage i 1996 og i 2001, blev opfulgt af andre møder, der godtgør ikke en »sporadisk deltagelse«, men en reel deltagelse fra Austria Drahts side i club Europe. Navnlig og som eksempel skal nævnes, at de forskellige beviser, der er påberåbt for Retten, på ingen måde godtgør, at Austria Draht har udvist en ulovlig adfærd i Østrig. Tværtimod har sagsøgerne gjort gældende, uden at dette er blevet tilbagevist af Kommissionen, at kartelmedlemmerne opfattede dette selskab som en trussel mod og en forhindring for deres adfærd i denne medlemsstat, som det i øvrigt var tilfældet i hele EØS.
- 460 På dette punkt synes det faktisk at fremgå, således som Kommissionen har medgivet i retsmødet, at henset til sagens akter, af hvilke det bl.a. hvad angår club Europe fremgår, at de seks producenter samarbejdede (jf. præmis 69 ovenfor), måtte den ene eller den anden af disse seks producenter nødvendigvis have omtalt Austria Drahts deltagelse i club Europe, hvis selskabet havde deltaget heri.
- 461 Konklusionen om, at Austria Draht, og som følge heraf voestalpine, ikke har deltaget i club Europe, gælder såvel for Austria Drahts direkte deltagelse i club Europe via en af sine medarbejdere som for Austria Drahts deltagelse i denne komponent i den enkelte overtrædelse via G.
- 462 Ud over den omstændighed, at der ikke foreligger afgørende beviser for en sådan deltagelse, mens den overtrædelse, der lægges Austria Draht til last, varede, samt princippet om uskyldsformodning, som sagsøgerne kan påberåbe sig, skal det ligeledes bemærkes dels, at Kommissionen i 652. betragtning til den anfægtede afgørelse udtrykkeligt har angivet, at den ikke holdt Austria Draht ansvarlig for en

direkte deltagelse i club Europe og i øvrigt heller ikke i dennes forgænger, club Zurich. Dels bemærkes, at Kommissionen i bilag 1 og 2 til den anfægtede afgørelse vedrørende club Europe også selv har fastslået, at den ulovlige adfærd, der kan lægges G. til last med hensyn til denne klub, skulle tilregnes CB og ikke Austria Draht, hvilket forklares af den geografiske begrænsning af de aktiviteter, som Austria Draht havde overdraget til G.

- 463 For det andet fremgår det under alle omstændigheder, at G. under hele overtrædelsens varighed alene har udført transaktioner på vegne af Austria Draht på det italienske marked. Dette kendetegn ved Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse, der fremgår af den aftale, som er indgået med G., er desuden blevet bekræftet af sagsøgerne som svar på spørgsmål fra Retten i denne henseende, uden at dette er blevet overbevisende modsagt af Kommissionen i dennes bemærkninger hertil.
- 464 For det tredje skal det bemærkes, at der ikke foreligger beviser for, at Austria Draht havde kendskab til G.s ulovlige adfærd, hvilket både gælder med hensyn til det italienske marked, hvor G. havde bemyndigelse til at handle, og de øvrige markeder, hvor han ikke udførte transaktioner på vegne af Austria Draht.
- 465 Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse skyldtes således især en mellemmand, G., selskabets agent i Italien, som Austria Draht havde overdraget sine kommercielle aktiviteter i dette land, og som efter det foreliggende ikke kan antages at have videregivet oplysninger af nogen art til Austria Draht om den viden, som han opnåede som følge af sin ulovlige adfærd. En sådan situation er ikke uden betydning ved bedømmelsen af sanktionen.
- 466 Følgelig er det i det væsentlige den konkurrencebegrænsende adfærd, som G. skal anses for at have udvist på vegne af Austria Draht, der skal tages i betragtning ved bedømmelsen af størrelsen af den bøde, som skal pålægges Austria Draht. Retten finder ligesom Kommissionen, at det er passende ligeledes at tage hensyn til Austria Drahts sporadiske deltagelse i konkurrencebegrænsende drøftelser på paneuropæisk plan, uden at dette imidlertid indebærer, at det er korrekt at fastsætte størrelsen af bøden under hensyntagen til Austria Drahts samlede afsætning af forspændingsstål i EØS.
- 467 I betragtning af disse omstændigheder er det Rettens opfattelse, at en bøde på 7,5 mio. EUR er en effektiv sanktion over for Austria Drahts ulovlige adfærd på en måde, der ikke er ubetydelig og er tilstrækkelig afskrækkende. Enhver bøde, som er højere end dette beløb, ville være uforholdsmæssig i forhold til den overtrædelse, som sagsøgerne lægges til last, ud fra en samlet betragtning af de omstændigheder, der karakteriserer Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse.
- 468 Det fastslås af de grunde, der er anført i den anfægtede afgørelse, og som i øvrigt ikke er bestridt af sagsøgerne, at voestalpine hæfter solidarisk for betalingen af denne bøde.
- 469 Henset til det ovenstående, bestemmes for det første, at den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 5), annulleres, for så vidt som den pålægger sagsøgerne en uforholdsmæssig bøde som sanktion for Austria Drahts deltagelse i den enkelte overtrædelse fra den 15. april 1997 til den 19. september 2002, for det andet nedsættes størrelsen af den bøde på 22 mio. EUR, som sagsøgerne er blevet pålagt in solidum, til 7,5 mio. EUR, og for det tredje frifindes Kommissionen i øvrigt.

Sagens omkostninger

- 470 Det fremgår af procesreglementets artikel 134, stk. 3, at hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter, bærer hver part sine egne omkostninger. Retten kan dog, hvis dette efter omstændighederne findes begrundet, beslutte, at en part, ud over at bære sine egne omkostninger, skal betale en del af modpartens omkostninger.

471 Under de foreliggende omstændigheder bestemmes, henset til den væsentlige nedsættelse af størrelsen af den bøde, der er pålagt sagsøgerne, at Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af sagsøgernes omkostninger, og sagsøgerne bærer således en tredjedel af deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Sjette Afdeling):

- 1) **Artikel 2, nr. 5), i Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål), som ændret ved Kommissionens afgørelse K(2010) 6676 endelig af 30. september 2010 og ved Kommissionens afgørelse K(2011) 2269 endelig af 4. april 2011, annulleres.**
- 2) **Størrelsen af den bøde, som voestalpine AG og voestalpine Wire Rod Austria GmbH er blevet pålagt in solidum nedsættes fra 22 mio. EUR til 7,5 mio. EUR.**
- 3) **I øvrigt frifindes Europa-Kommissionen.**
- 4) **Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler to tredjedele af voestalpines og voestalpine Wire Rod Austrias omkostninger.**
- 5) **Voestalpine og voestalpine Wire Rod Austria bærer en tredjedel af deres egne omkostninger.**

Frimodt Nielsen

Dehousse

Collins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juli 2015.

Underskrifter

Indhold

Tvistens genstand	2
Tvistens baggrund	4
I – Den sektor, som er genstand for proceduren	4
A – Produktet	4
B – Udbudsstrukturen	5
C – Efterspørgselsstrukturen	5
D – Samhandelen i Den Europæiske Union og i EØS	5
II – Voestalpine og Austria Draht	5
III – Den administrative procedure	6
A – Den første anmodning om bødenedsættelse og bødefritagelse, som er fremsat af DWK, og som blev imødekommet	6
B – Kontrolundersøgelser og begæring om oplysninger	6
C – Andre anmodninger om bødenedsættelse og Kommissionens svar	7
D – Indledning af proceduren og klagepunktsmeddelelsen	7
E – Aktindsigt, høring og betalingsevne	8
F – Supplerende begæring om oplysninger	8
IV – Den anfægtede afgørelse	8
Retsforhandlinger og parternes påstande	9
Retlige bemærkninger	10
A – Indledende bemærkninger	11
1. Indholdet af den anfægtede afgørelse	11
a) Kartellets komponenter og karakteriseringen af den enkelte overtrædelse	11
b) Elementer, der er lagt til grund med hensyn til Austria Draht og voestalpine	13
Kontrakt med G.	13
Club Italia (fra den 15.4.1997 til den 19.9.2002)	13
Club Europe og det paneuropæiske system	15
c) Adressater for den anfægtede afgørelse og varigheden af det individuelle ansvar	16

Situationen for Austria Draht	16
Situationen for voestalpine	20
d) Beregning af størrelsen af den bøde, som voestalpine og Austria Draht blev pålagt	20
2. Principperne	22
a) Bevis for, at der foreligger en overtrædelse og varigheden heraf	22
b) Begrebet en enkelt overtrædelse i betydningen en kompleks overtrædelse	22
c) Begrebet afstandstagen ved deltagelse i et møde	24
B – Det første anbringende om, at Kommissionen med urette har lagt til grund, at sagsøgerne har deltaget i en komponent af den enkelte overtrædelse via deres agent i Italien	25
1. Den omstændighed, at kommittenten tilregnes agentens adfærd	25
a) Betingelserne for, at kommittenten kan tilregnes agentens adfærd	25
b) Agentaftalen og påtagelsen af den økonomiske risiko	26
c) Betydningen af agentens dobbeltrepræsentation	28
d) Manglende kendskab, kontrol og godkendelse	30
2. Beviser for agentens ulovlige adfærd	32
a) Mødet den 15. april 1997	33
b) Mødet den 24. juni 1997	35
c) Mødet den 11. marts 1998	35
d) Mødet den 30. marts 1998	36
e) Mødet den 18. maj 1998	37
f) Mødet den 19. oktober 1998	38
g) Mødet den 18. januar 1999	38
h) Mødet den 14. december 1999	39
i) Mødet den 12. januar 2000	40
j) Mødet den 19. september 2000	41
k) Mødet den 10. juni 2001	42
l) Mødet den 23. oktober 2001	42
m) Mødet den 11. januar 2002	42
n) Mødet den 30. april 2002	44

o)	De øvrige møder og dokumenter, der er nævnt i den anfægtede afgørelse	45
3.	De forskellige erklæringer, som parterne har påberåbt sig	46
4.	Varigheden af den overtrædelse, der lægges Austria Draht til last	47
5.	Konklusion vedrørende det første anbringende	47
C –	Det andet anbringende om, at Kommissionen med urette har lagt til grund, at sagsøgerne har deltaget i en enkelt overtrædelse, der bl.a. omfatter club Italia og club Europe	47
1.	Deltagelse i en komponent af den enkelte overtrædelse	48
2.	Kendskab til kartellets paneuropæiske del	49
a)	Beviser, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse	49
b)	Analyse af de beviser, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse	50
	Beviserne vedrørende club Zurich	
	– Mødet den 28. maj 1995	51
	– Mødet den 9. januar 1996	53
	Beviser vedrørende club Europe	55
	– Mødet den 14. oktober 1998	56
	– Mødet den 9. november 1998	57
	– Mødet den 28. februar 2000	57
	– Mødet den 27. september 2001	59
	Beviser for kendskab til kartellet via agenten	61
3.	Konklusion vedrørende det andet anbringende	62
D –	Det tredje anbringende om de forhold, der skal tages i betragtning ved bedømmelsen af sanktionen	63
1.	Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet	64
a)	Sanktionens forholdsmæssighed, henset til de samlede omstændigheder	64
b)	Hensyntagen til sagsøgernes særlige situation	67
	Omstændighederne ved deltagelsen i club Italia	67
	Manglende deltagelse i club Europe og i de øvrige arrangementer	68
2.	Konklusion vedrørende tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet	69
E –	Retten udøvelse af sin fulde prøvelsesret og fastsættelsen af bødens størrelse	70
	Sagens omkostninger	72

